

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

Development of non-formal education youth in the three Southern
Border provinces.

โดย

พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช

พระครูสุตกิจสโมสร

พระมหาสมคิด สมปนโน

นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800766069

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

Development of non-formal education youth in the three Southern
Border provinces.

โดย

พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช

พระครูสุตกิจสโมสร

พระมหาสมคิด สมปนโน

นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800766069

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Development of non-formal education youth in the three Southern
Border provinces.

BY

Asst.Prof. Phrakhsoponvachirabundit (Wichian Kulmanee)

Mr.Rangsan Wattanachaiwanich

Phrakhrusutakitsamosom (Kotan)

Phramahasomkhid Sompanno (Inkaew)

Mr. Weerasak Boondhit

MahachulalongkornrajavidyalayaUniversity, Pattani Buddhist College

B.E. 2566

Research Project Funded

By Thailand Science Research and Innovation Fund.

MCU RS 800766069

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
 ผู้วิจัย: พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี)
 นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช
 พระครูสุตกิจสโมสร
 พระมหาสมคิด สมปนโน
 นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์
 ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
 ปีงบประมาณ: ๒๕๖๖
 ทุนอุดหนุนการวิจัย: กองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (๑๙๗๐) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๑ คน และใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ คณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๒ ครั้ง รวม ๒๐ คน โดยใช้การสนทนากลุ่มออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ควรมีการพัฒนาครูให้มีความสามารถ หรือมีเทคนิคการสอนในรูปแบบใหม่ อาจจะต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ พัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา และใช้การวิจัย ไม่ว่าจะเป็นวิจัยในชั้นเรียนหรือวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย

ส่วนกระบวนการที่คณะวิทยากรจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาจะมีทั้งหมด ๗ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฐวีตัสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย และ ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง ในการบรรยายจะจัดจังหวัดละ ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน

เนื่องจากประชาชนของสามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือศาสนา อิสลาม และใช้ภาษามลายู หรือภาษาถิ่นเป็นหลักในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดเพี้ยน ไม่ตรงกับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของภาษาไทย ประกอบด้วยบางคนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเขาสังคม หรือเข้าสอบสมัครงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดกอีกด้วย ดังนั้นควรเน้นทักษะด้านภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้แก่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตามอักขระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทย ทำให้ทางการศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ : การพัฒนาการใช้ภาษาไทย เยาวชนนอกระบบการศึกษา สามจังหวัดชายแดนใต้

Research Title: Development of non-formal education youth in the three Southern Border provinces.

Researchers: Asst.Prof. Phrakhsoponvachirabundit (Wichian Kulmanee)
Mr.Rangsan Wattanachaiwanich
Phrakhrusutakitsamosom (Kotan)
Phramahasomkhid Sompanno (Inkaew)
Mr. Weerasak Boondhit

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Pattani Buddhist College

Fiscal Year: ๒๕๖๖/๒๐๒๓

Research Scholarship Sponsor : Thailand Science Research and innovation Fund.

ABSTRACT

The research study titled “Development of non-formal education youth in the three Southern Border provinces” is a Research and Development (R&D) project involving learners and service recipients from units under the Office for the Promotion of Learning in Pattani, Yala and Narathiwat provinces. The objectives of the study are: 1) To examine the current situation, problems, obstacles, and needs for Thai language development among out-of-school youth in the southern border provinces. 2) To develop a learning process for Thai language usage for learners and service recipients from units under the Office for the Promotion of Learning in Pattani, Yala, and Narathiwat. 3) To propose recommendations for the development of Thai language skills among out-of-school youth in the southern border provinces. The sample group includes learners and service recipients from units under the Office for the Promotion of Learning in Pattani, Yala, and Narathiwat. The sample size was determined with a 95% confidence level using Krejcie & Morgan's (1970) sample size determination table, resulting in a total of 381 people. The accidental selection method was used to select the sample. Key informants comprised experts, scholars, directors of the Office for the Promotion of Learning, teachers involved in education management in the southern border provinces, and a team of trainers who conducted the training, totaling 20 people, with 2 online focus group discussions.

The research findings suggest that analyzing the current situation, problems, obstacles, and needs for Thai language development among out-of-school youth in the southern border provinces indicates that teachers should be equipped with new teaching techniques. They may require skills in organizing learning activities suitable for

learners, as well as developing specific curricula appropriate for progressively younger target groups. Developing new learning media or innovations to enable self-directed learning for learners, and promoting participation from all sectors in providing education to out-of-school youth, is also recommended. The research suggests that whether in-classroom research or research into suitable education delivery methods for each age group target is conducted, all can contribute to the goal.

The process conducted by the team of trainers for educating out-of-school youth includes seven steps: 1) Registering participants to join the lecture. 2) Conducting ice-breaker activities and recreation to promote relaxation and reduce physical and mental tension. 3) Encouraging participants to focus on mindfulness, fostering concentration, focus, and engagement. 4) Conducting a pre-lecture test to assess initial knowledge. 5) Delivering the lecture. 6) Conducting a post-lecture test to evaluate the knowledge gained from the lecture. 7) Distributing prizes and souvenirs to participants who correctly answered questions from the lecture. Lectures are organized in each province 4 times, with 30 participants per session, totaling 12 times for 360 participants.

Since the majority of people in the southern border provinces (Pattani, Yala, Narathiwat) are Muslim and mainly use the Malay language or local dialects to communicate with family, friends, or the general community, incorrect Thai language use often occurs, resulting in incorrect pronunciation, tone marking, or vowel matching in Thai. Additionally, some people may not be able to read or write in Thai, leading to negative impacts when integrating into society or applying for jobs in various units. This also affects academic achievement. Therefore, Thai language skills focusing on speaking, listening, reading, and writing should be emphasized in the southern border provinces to ensure correct and efficient Thai language use, with accurate pronunciation, tone marks, and vowels. This will help improve academic outcomes.

Keywords: Thai language development, non-formal education youth, Southern Border Provinces.

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่องนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.): งบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ที่ได้พิจารณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ และยังเมตตาให้คำแนะนำแนวทางในการดำเนินการ พระมหาชุตีภัก อภินนโท อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และขอเจริญพร นายอุดร สิทธิพาที ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จังหวัดปัตตานี นางชนิษฐา มะลิสวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จังหวัดยะลา และ นางสาวนราวรรณ เวชธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จังหวัดนราธิวาส ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การศึกษาค้นคว้ามีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมไปถึง นางสาวสุภารัตน์ ลีมดำรง นางสาวปัทมิกาญจน์ แก้วศรีหน่อ นางสาวจุฑามาศ เทพทอง นางสาวชนัญชิตา ทองศรี นางสาวชุติมิน แก้วประกาศ และ นายทนต์ศักดิ์ อ่อนเพ็ชรคง ที่เป็นคณะวิทยากรพี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ขอขอบคุณคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่าน ที่ได้ทุ่มเทเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และความรู้ความสามารถ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรม เก็บและรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบพร้อมจัดพิมพ์รูปเล่มงานวิจัยที่สมบูรณ์

คุณงามความดีในการศึกษาค้นคว้าและการจัดทำงานวิจัยเล่มนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณต่อบุพการีตลอดถึงครูอาจารย์และท่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ อนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ยังผลให้คณะผู้วิจัยและงานวิจัยเล่มนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี) และคณะ

กันยายน ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ ปัญหาการวิจัย.....	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๓
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๗
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้.....	๗
๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ระบบการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory).....	๙
๒.๓ ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (Cognitive Theories).....	๑๓
๒.๔ ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing).....	๑๕
๒.๕ กระแสแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทฤษฎีการเรียนรู้.....	๑๖
๒.๖ แนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับแนวคิดตามทฤษฎีเชิงระบบเป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัว.....	๑๘
๒.๗ การศึกษานอกระบบ.....	๒๘
๒.๘ แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	๓๒
๒.๙ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี.....	๔๓
๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๖
๒.๑๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๕๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๓
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๕๔
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	๕๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๕๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๙
๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย.....	๖๑
๓.๗ สรุป.....	๖๒
บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย.....	๖๓
๔.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการ พัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้.....	๖๓
๔.๒ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส.....	๗๓
๔.๓ การเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้.....	๗๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๑๐๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๐๘
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย.....	๑๑๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๑๕
บรรณานุกรม.....	๑๑๖
ภาคผนวก.....	๑๒๐
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	๑๒๑
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญ และ อื่น ๆ.....	๑๓๙
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายกิจกรรมวิจัยต่าง ๆ.....	๑๔๘
ภาคผนวก ง การรับรองการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๑๕๒
ภาคผนวก จ ผลลัพธ์ ผลิต และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact).....	๑๕๔
ภาคผนวก ฉ แบบสรุปโครงการวิจัย.....	๑๕๙
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	๑๗๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	การเสริมเป็นครั้งคราว.....	๑๑
๓.๑	จำนวน ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส.....	๕๕
๔.๑	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์.....	๖๙
๔.๒	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพรวม.....	๖๙
๔.๓	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์.....	๗๐
๔.๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๗๑
๔.๕	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๗๑
๔.๖	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๗๒

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๒.๑	การทดลองหนูขาวของสกินเนอร์.....	๑๐
๒.๒	ขั้นตอนหลักของการประมวลสารสนเทศของมนุษย์.....	๑๖
๓.๓	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	๕๒
๔.๑	โปสเตอร์โครงการวิจัยฯ จังหวัดยะลา.....	๗๖
๔.๒	รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๗๖
๔.๓	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๗๗
๔.๔	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๗๗
๔.๕	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๗๗
๔.๖	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๗๗
๔.๗	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๗๙
๔.๘	รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๗๙
๔.๙	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๗๙
๔.๑๐	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๘๐
๔.๑๑	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๘๐
๔.๑๒	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๘๐
๔.๑๓	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๘๒
๔.๑๔	รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๘๒
๔.๑๕	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๘๒
๔.๑๖	นั่งปฏิบัติสติด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๘๓
๔.๑๗	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๘๓
๔.๑๘	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๘๓
๔.๑๙	รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด.....	๘๔
๔.๒๐	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ กิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด.....	๘๔
๔.๒๑	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด.....	๘๕
๔.๒๒	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๘๕
๔.๒๓	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๘๕
๔.๒๔	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา....	๘๖
๔.๒๕	พิธีปิด/มอบเกียรติบัตรกิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด.....	๘๖

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
๔.๒๖	โปสเตอร์โครงการวิจัยฯ จังหวัดปัตตานี.....	๘๗
๔.๒๗	รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์...	๘๗
๔.๒๘	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านการฟังและดูอย่าง.....	๘๗
๔.๒๙	พิธีเปิดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ณ สกร. เมืองปัตตานี.	๘๘
๔.๓๐	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์.....	๘๘
๔.๓๑	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์.....	๘๘
๔.๓๒	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์.....	๘๙
๔.๓๓	แจกของรางวัลกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์.....	๙๐
๔.๓๔	รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๐
๔.๓๕	กิจกรรมละลายพฤติกรรมนันทนาการทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๐
๔.๓๖	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๑
๔.๓๗	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๑
๔.๓๘	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๑
๔.๓๙	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๒
๔.๔๐	แจกของรางวัลกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๙๓
๔.๔๑	รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมใน ภาษาไทย.....	๙๓
๔.๔๒	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมใน ภาษาไทย.....	๙๓
๔.๔๓	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมใน ภาษาไทย.....	๙๔
๔.๔๔	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมใน ภาษาไทย.....	๙๔
๔.๔๕	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย.....	๙๔
๔.๔๖	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมใน ภาษาไทย.....	๙๕
๔.๔๗	รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๙๕
๔.๔๘	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดใน ชีวิตประจำวัน.....	๙๖
๔.๔๙	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๙๖
๔.๕๐	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๙๖
๔.๕๑	พิธีปิด/มอบเกียรติบัตรกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดใน ชีวิตประจำวัน.....	๙๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
๔.๕๒	โปสเตอร์โครงการวิจัยฯ จังหวัดนราธิวาส.....	๙๘
๔.๕๓	รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๙๘
๔.๕๔	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๙๘
๔.๕๕	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๙๙
๔.๕๖	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๙๙
๔.๕๗	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๙๙
๔.๕๘	ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๑๐๐
๔.๕๙	แจกของรางวัลกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา.....	๑๐๑
๔.๖๐	รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๑๐๑
๔.๖๑	ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน.....	๑๐๑
๔.๖๒	รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมใน ภาษาไทย.....	๑๐๓
๔.๖๓	รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๑๐๔
๔.๖๔	กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดใน ชีวิตประจำวัน.....	๑๐๔
๔.๖๕	นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๑๐๕
๔.๖๖	เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน.....	๑๐๕
๔.๖๗	พิธีปิด/มอบเกียรติบัตรกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดใน ชีวิตประจำวัน.....	๑๐๖
๔.๖๘	โมเดลกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชน นอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องการฟัง พูด อ่าน เขียน.....	๑๐๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้กล่าวไว้ว่า “การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้แก่เยาวชนที่มีภูมิลาเนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” นั้นจะต้องทำให้เยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ตามศักยภาพของตนเองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การที่จะไปถึงจุดนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาแบบสองทาง ให้นักเรียนถาม ตอบ ชี้แจง เรียนรู้นอกห้อง ค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยให้ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งถ้าหากนางานวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มาแยกแยะเป็นกลุ่มๆ แล้ว จะสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษา ๒) ด้านอาชีพ (การมีงานทำ และเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน) ๓) ด้านอิสลามศึกษาและพหุวัฒนธรรมศึกษา ๔) ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๕) ด้านระบบบริหารจัดการการศึกษา และ ๖) ด้านคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยที่ผลงานวิจัยในแต่ละด้าน ถูกนำมาต่อยอดเพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื่องจากทุกภาคส่วนในพื้นที่สามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ มาเป็นต้นแบบของการศึกษาที่ตอบโจทย์ของคนทุกช่วงวัยได้ ๔ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จขต. จากผลการวิจัยทางด้านการศึกษาหลาย ๆ งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ค้นพบว่า ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เกิดขึ้นจาก ๔ สาเหตุนั้นคือ ๑) ขาดข้อมูลพื้นฐาน (Lack of Basic Information): ไม่มี หรือขาดข้อมูลสภาวะการณ์ด้านเด็ก เยาวชน และข้อมูลชุมชน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการตั้งโจทย์ในการทำงาน ๒) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน/บุคคลสำคัญในชุมชน และชุมชน: (Lack of Participation of Key Persons and Communities): เมื่อขาดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน/บุคคลสำคัญในชุมชน รวมไปถึงประชาชนในชุมชน การดำเนินการใดๆ ย่อมไม่มีพลัง ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ๓) ขาดกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Lack of Co-Learning and Sharing Process): การเปลี่ยนแปลงใดๆ จะต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากการบูรณาการร่วมกัน แล้วนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลง หากขาดซึ่งกระบวนการดังกล่าว ก็ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ร่วมที่จะนำมาใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ และ๔) ขาดกลไกในการบริหารจัดการ (Lack of Management Mechanism): เมื่อขาดกลไกในการบริหารจัดการ ก็ยากที่จะจัดการความสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ และพัฒนางานร่วมกันระหว่างรัฐ กับ ชุมชน รวมไปถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๖๐) อีกทั้งซึ่งสำนักข่าวอิศราได้เผยแพร่ข่าวเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๐๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ว่าระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จ.ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อยู่ในภาวะวิกฤติมาโดยตลอด ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานเกือบ ๑ ทศวรรษ โดยเฉพาะในแง่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่อยู่ในลำดับรั้งท้ายของประเทศ มีอัตราการออกกลางคันและตกหล่น

ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างสูง ขณะที่มอัตรการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และพบว่าปัญหานักเรียนตกหล่น หายออกไปจากระบบเยอะมาก ตัวเลขเด็กมัธยม ๒ แล่น แต่ต่ออุดมศึกษาแค่ ๓ หมื่น ว่างงานพุ่งหัวนเข้าวงจรปวนได้ ค้ายา ขณะที่ผลสัมฤทธิ์การศึกษา ต่ำ จบ ป.๓ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คะแนนโอเน็ต ม.๖ รุดทุกวิชา ด้านผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ รวมตัวยื่นข้อเรียกร้องรัฐร่วมพัฒนาระบบการเรียนการสอน ดูแลสวัสดิการครู มุ่งสู่อาเซียน ประกอบ กับระบบการศึกษาในพื้นที่นี้มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ อันสืบเนื่องมาจากความ แตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา และวิถีวัฒนธรรม โดยเฉพาะการมีสถาบันการศึกษาตามวิถีอิสลาม ซึ่ง ประชาชนในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน ทว่าสถาบันการศึกษาเหล่านี้ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากกลับ ไม่มีความพร้อม ทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และงบประมาณ

ซึ่งงานวิจัยเรื่อง สภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็น ภาษาที่สอง และแนวทางในการพัฒนาสื่อประสมสองภาษา: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส’ ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ระบุว่า “พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีเอกลักษณ์ทาง ภาษา ซึ่งชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ร้อยละ ๘๓ ใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสาร แต่ โรงเรียนสายสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนและใช้สื่อการสอนเป็นภาษา ทางการหรือภาษาไทยทั้งหมด ทำให้เด็กในพื้นที่ที่มีภาษาแม่เป็นภาษามลายู และมีภาษาไทยเป็น ภาษาที่สอง ต้องปรับตัวอย่างหนักเพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้” จากงานวิจัยชิ้นนี้ยังชี้ด้วยว่า “การเรียนภาษาที่สองให้เหมือนกับเป็นภาษาแม่ นั้น กระทบต่อการเรียนรู้ในหลาย ๆ วิชา ทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และต่ำ ที่สุดในประเทศ” ดังนั้นภาษาจึงมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ โดยที่เด็กชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยเป็น ภาษาที่สอง สามารถมีผลการเรียนและทักษะการเรียนรู้ดีขึ้นได้ หากมีการผสมผสานภาษาไทยและ ภาษาแม่ในการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยที่เกื้อหนุนการจัดการ เรียนรู้ในด้านภาษาไทยของโรงเรียนส่วนใหญ่ จะขาดสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อให้พวกเขาเรียน ภาษาไทยได้ดีขึ้น โดยที่สื่อออนไลน์ถือว่ามับบทบาทสำคัญอย่างมากในโลกปัจจุบัน เพราะการเข้าถึง เทคโนโลยีเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่เด็ก อีกทั้งการมีสื่อเพื่อการเรียนการสอนยังเป็นการส่งเสริมให้ เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ๆ อาทิ โรงเรียนบ้านประจันที่นำเอารูปภาพแผนที่ในชุมชนมา ประกอบการสอนให้เด็กได้คิดตามว่าสถานที่นั้นคืออะไร เอาไว้ทำอะไร เป็นต้น การจัดการเรียนการ สอนที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นสามารถช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งหากเด็กมีทักษะทางภาษาที่ถูกต้องจะทำให้พวกเขามีความพร้อมในการเรียนรู้ใน ระดับต่อไป

ดังนั้นคณะผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาโจทย์วิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบ การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เพื่อเป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทย โดย ผ่านกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๑.๒ ปัญหาการวิจัย

ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีกระบวนการเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๒) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เป็นการวิจัยและพัฒนา Research & Development (R&D) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ โดยทำการศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ แล้วนำแนวทางการพัฒนาการใช้ภาษาไทยมา ยก ร่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการ แล้วนำไปทดลองใช้กับ ผู้เรียนและผู้รับบริการ ของ สกร. ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสร็จแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ จนนำไปสู่ การนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) คือ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส (จากรายงานจำนวน นักศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ภาคเรียน ๖๖/๑) จำนวน ๔๙,๑๙๖ คน ประกอบไปด้วย

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๑๓,๕๕๓ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประถม จำนวน ๑,๒๐๗ คน

๒) ระดับมัธยมต้น จำนวน ๖,๑๔๐ คน

๓) ระดับมัธยมปลาย จำนวน ๖,๒๐๖ คน

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๒๑,๙๕๖ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประถม จำนวน ๒,๑๗๐ คน

๒) ระดับมัธยมต้น จำนวน ๑๐,๓๕๓ คน

๓) ระดับมัธยมปลาย จำนวน ๙,๔๒๓ คน

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๓,๖๙๗ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประถม จำนวน ๑,๐๖๗ คน

๒) ระดับมัธยมต้น จำนวน ๖,๑๔๘ คน

๓) ระดับมัธยมปลาย จำนวน ๖,๔๘๒ คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (๑๙๗๐) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๑ คน และใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่เฉพาะเจาะจง แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

๑.๔.๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ คณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๒ ครั้ง รวม ๒๐ คน โดยใช้การสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๗) การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑๕ คน

ครั้งที่ ๒ ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูด และภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือ การทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า

๑.๕.๒ เยาวชนนอกระบบการศึกษา หมายถึง ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๑.๕.๓ การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการ ถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จริยธรรม ก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๑.๕.๔ การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ แล้วนำแนวทางการพัฒนาการใช้ภาษาไทยมา ยกร่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการ แล้วนำไปทดลองใช้กับ ผู้เรียนและผู้รับบริการของ สกร. ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสร็จแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ จนนำไปสู่การนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร. ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยแบ่งออกเป็น ๑๒ ครั้ง ๆ ละ ๒ ชั่วโมง

กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง หมายถึง การฟังเรื่องใด ๆ ก็ตาม ผู้ฟังหรือผู้ดู จะต้องพิจารณาไตร่ตรองให้ตัวอย่างรอบคอบด้วยการใช้ปัญญาความรู้ของตน หาเหตุผลประกอบการตัดสินใจ จะทำให้การตัดสินใจ ถูกต้องหรือผิดพลาดน้อยที่สุด การพิจารณาคิดพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผล โดยใช้กระบวนการ วิเคราะห์ การตีความ การประเมินค่า รวมทั้งการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวคือ “การมีวิจารณญาณ” การมีวิจารณญาณจึงเป็นการไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบด้วยเหตุผลก่อนตัดสินใจ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ดังนี้ ๑) ใบงานเรื่อง การตอบคำถามจากโฆษณา ๒) สื่อ Power Point ๓) กล้องฉลากเสียงดวง และ ๔) วิดีโอโฆษณา เรื่อง “การแพนเจอร์ กิฟ”

กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการพูด หมายถึง ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายและธรรมชาติของภาษาจะเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ลักษณะของภาษาไทยได้อย่างกว้างขวาง และ ถูกต้อง รวมถึงสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเขียนให้เกิดความถูกต้อง โดยใช้สื่อการเรียนรู้ดังนี้ ๑) ใบงานเรื่องภาษาพูด และ ภาษาเขียน ๒) สื่อ Power Point และ ๓) กล้องฉลากเสียงดวง

กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่าน หมายถึง การอ่านออกเสียงเป็นการสื่อสารที่สำคัญ เพราะเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ตลอดจนความรู้สึกของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร นักเรียนจึงต้องรู้หลักในการอ่านร้อยแก้ว เพื่อที่จะสามารถสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจ จนเกิดความรู้ ความบันเทิง ทำให้การอ่านออกเสียงนั้นน่าฟัง ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามและการฝึกอ่านออกเสียงที่ถูกต้อง

จะเป็นพื้นฐานที่ดีในการอ่านออกเสียงให้ชัดเจนอีกด้วย โดยใช้สื่อการเรียนรู้ดังนี้ ๑) ใบงานเรื่อง การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย ๒) สื่อ Power Point ๓) กล้องฉลากเสียงโซค และ ๔) บัตรคำ

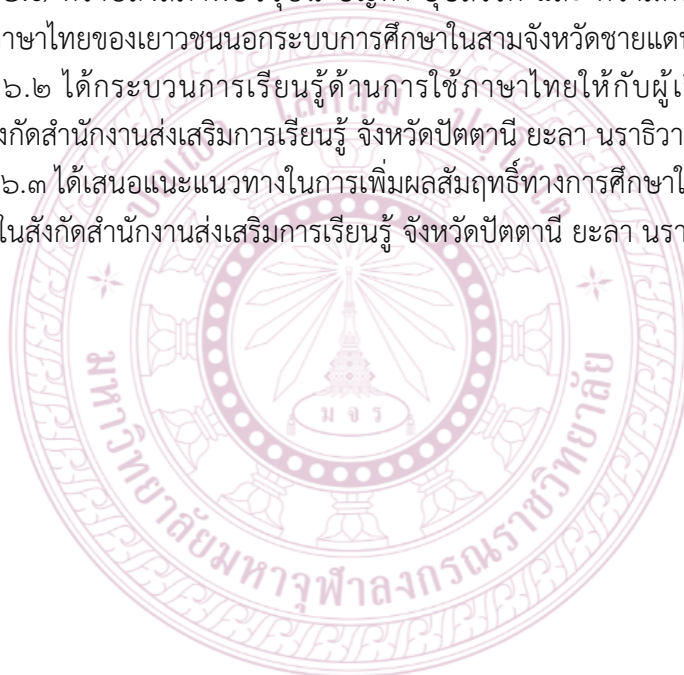
กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการเขียน หมายถึง ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการให้ผู้อื่นทราบ การเข้าใจความหมายและธรรมชาติของภาษาจะเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ลักษณะของภาษาไทยได้ อย่างกว้างขวางและถูกต้อง รวมถึงสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในการเขียนให้เกิดความถูกต้อง โดยใช้สื่อการเรียนรู้ดังนี้ ๑) ใบงานเรื่อง คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ๒) สื่อ Power Point

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๑.๖.๒ ได้กระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๑.๖.๓ ได้เสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- ๒.๑) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
- ๒.๒) ทฤษฎีการเรียนรู้ระบบการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)
- ๒.๓) ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (Cognitive Theories)
- ๒.๔) ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing)
- ๒.๕) กระแสแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทฤษฎีการเรียนรู้
- ๒.๖) แนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับแนวคิดตามทฤษฎีเชิงระบบเป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัว
- ๒.๗) การศึกษานอกระบบ
- ๒.๘) แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย
- ๒.๙) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี
- ๒.๑๐) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๑๑) กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการงานและด้านบุคลิกภาพ ซึ่งการปรับตัวที่ดีของการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งในทางตรงและทางอ้อมการเรียนรู้บางอย่างเกิดขึ้นได้เอง โดยอัตโนมัติ เป็นไปตามกลไกของธรรมชาติ แต่การเรียนรู้บางด้านต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เข้าใจการเรียนรู้ได้ดีขึ้นจึงควรศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

แนวคิดการเรียนรู้

ในฐานะกระบวนการที่มีขั้นตอนและแบบแผนเพื่อให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเป็นผลแห่งการเรียนรู้ ด้วยการสร้างประสบการณ์เมื่อบุคคลเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การฝึกหัด และการทดลองถูกผิด ซึ่งแนวคิดที่งานวิจัยนี้ได้ให้ความสำคัญคือแนวคิด ๓ ด้าน ได้แก่

๑) พุทธิปัญญานิยม (Constructivism หรือ Cognitive theory) ซึ่งเน้นที่องค์ประกอบด้านการสร้างความคิด (Conceptual aspects) มากกว่าองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral aspects) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้อธิบายการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการทำงานของสมอง เพื่อให้เกิดความรู้จักจำความรู้ และนำความรู้นั้นไปใช้แก้ปัญหา โดยมุ่งความสนใจไปที่กระบวนการภายในสมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ (Perception) การจัดระเบียบความรู้ (Reorganization) การเก็บสาระ

ความรู้ (Stored) ตลอดจนการนำสาระความรู้ที่เก็บไว้มานำมาใช้ได้ (Retrieval) (สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๕๙: ๒๑๑; พาสนา จุลรัตน์, ๒๕๕๘: ๑๔๒)

๒) สังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social cognitive learning theory) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) สำหรับตัวไม่จำเป็นต้องเป็นตัวที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจจะเป็นตัวสัญลักษณ์ เช่น ภาพยนตร์ หรืออาจจะเป็นรูปภาพการ์ตูนหนังสือก็ได้ (Bandura, ๑๙๖๓ อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๕๙: ๒๓๖-๒๓๙)

๓) พฤติกรรมนิยม (Behavioral theory) เป็นเรื่องของ การวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ (Operant conditioning) เพื่อหล่อเลี้ยงพฤติกรรมที่คาดหวังให้คงอยู่ด้วย แรงเสริมบวก (Positive reinforcement) หมายถึง คำพูดหรือสภาพการณ์ที่จะช่วยให้พฤติกรรมโอเปอเรนต์ที่คาดหวังเกิดขึ้นอีก หรือสิ่งที่น่าจะเพิ่มความน่าจะเป็นไปได้ของการเกิดพฤติกรรมที่คาดหวัง และแรงเสริมลบ (Negative reinforcement) หมายถึง การเปลี่ยนสภาพการณ์หรือ เปลี่ยนสิ่งแวดล้อมบางอย่างก็อาจจะทำให้แสดงพฤติกรรมโอเปอเรนต์ที่คาดหวังได้ (Skinner, ๑๙๐๔-๑๙๙๐ อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๕๙: ๑๙๐-๑๙๑) รวมถึงเรื่องความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์หรือสัตว์ได้เลือกเอาปฏิกิริยาตอบสนองเชื่อมต่อกับสิ่งเร้าอย่างเหมาะสมด้วยกฎแห่งการเรียนรู้ ๓ ประการคือ กฎความพอใจ (Law of effect) กฎการฝึกหัด (Law of exercise) และกฎความพร้อม (Law of readiness) (Thorndike, ๑๘๗๔-๑๙๔๙ อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, ๒๕๔๖: ๒๑๒-๒๑๖)

หลักการจัดการเรียนรู้

หลักการจัดการศึกษานอกระบบ ยึดหลักการและความมุ่งหมายโดยภาพรวมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควบคู่กับหลักการการศึกษานอกระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ กระบวนการเรียนรู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนความเชื่อพื้นฐานของการจัดการศึกษานอกระบบ เป็นความเชื่อที่แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่า การศึกษาอาจเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น การศึกษานอกระบบอาจพิจารณาได้ ๒ มิติ คือ

มิติที่ ๑ เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากที่จัดในโรงเรียน โดยมีหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเช่นเดียวกัน แต่ก็มีมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาจากสภาพแวดล้อม หรือความต้องการของผู้เรียนมากำหนดเป็นหลักสูตรก็ได้ แนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ที่มีเลือดเนื้อ มีชีวิต จิตใจ มีอารมณ์ มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีเสรีภาพที่จะเลือกและตัดสินใจ สามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนตัดสินใจ เป็นมนุษย์ที่พัฒนาได้ด้วยตนเอง มีใช้เครื่องจักรหรือผู้งานที่จะถูกใครบังคับขึ้นได้ โดยไม่ยินยอม มนุษย์เป็นผู้ที่สามารถคิดเองได้ สามารถคิดเป็น รู้จักผิดชอบชั่วดี ประเด็นสำคัญคือ มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีใช้ถูกสอน เมื่อเขาปรารถนาที่จะเรียน ก็จะชวนหาวิธีที่จะเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งจนนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชนของตนได้

มิติที่ ๒ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน เป็นผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการที่โรงเรียนจัดให้ได้ โดยข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนทางด้านร่างกาย จิตใจ ที่สำคัญคือส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการใช้ชีวิตและการทำงานมาระดับหนึ่ง สามารถรับผิดชอบตนเองได้ การจัดการศึกษาจึงใช้หลักการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) เป็นหลักการสำคัญ นั่นก็คือ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และครูผู้สอนในการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องเข้าใจเหตุผลของการเรียน มีเป้าหมายของการเรียนที่ชัดเจน ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้ ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่จะร่วมตัดสินใจกับกลุ่มเพื่อนและครูว่าจะเรียนอะไร อย่างไร มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนเอง ผู้จัดการศึกษาสำหรับผู้ที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียนจะต้องเข้าใจธรรมชาติ จิตใจและอารมณ์ของกลุ่มเป้าหมายและจัดโอกาสให้เรียนด้วยตนเอง เรียนจากของจริง เอาความรู้และประสบการณ์จากการทำงานมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ด้วย การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านร่างกาย ความคิด จิตใจ สติปัญญา และสภาพแวดล้อม

ความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นลักษณะที่โดดเด่นของประเทศไทย คือ ความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การคิดตัดสินใจ การเลือกกระทำหรือไม่กระทำใด ๆ ล้วนใช้เหตุผล ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้านอย่างน้อย ๓ ด้าน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ทั้งด้านร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ ฐานะความเป็นอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ทั้งสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการคือความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น ๆ การคิดแบบคิดเป็นจึงเป็น การใช้ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้าน นำมาสู่การตัดสินใจเลือกที่จะเชื่อ เลือกที่จะกระทำ โดยสามารถอธิบายเหตุผลของตนเองได้ ซึ่งความคิดของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป การจัดการศึกษานอกระบบ จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง หัวใจสำคัญ คือการยอมรับและเคารพในการตัดสินใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตย ในระดับพื้นฐานด้วย

กลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบส่วนมากเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว และมีข้อจำกัดมากมายในการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่เหมือนกับเด็ก เพราะมีอะไรที่แตกต่างกันหลายอย่าง เช่น ความคิดอ่าน ประสบการณ์ ความพร้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มีภารกิจสำคัญที่มุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการศึกษาพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมซึ่งเป็นสิทธิที่คนทุกคนพึงได้รับ นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาพื้นฐานนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชนและสังคมในที่สุด

การจัดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบจึงยึดหลักการสำคัญ ๕ ประการ คือ หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้และวิถีชีวิต หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน.๒๕๔๖: ๓-๔)

๑. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบส่วนมากเป็นผู้พลัดโอกาส และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอาจมีความแตกต่างทางด้านสถานภาพในสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ และข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกระบบ ต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติ หากแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

๒. หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง การจัดการศึกษานอกระบบจะต้องจัดการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตน สามารถเรียนรู้ เกิดความสำนึกที่จะพัฒนาตนเองได้ เป็นคนคิดเป็น ปรับตัวเพื่อให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เรียนด้วยตนเอง พึ่งพาตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม

๓. หลักการบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิต หลักการนี้อยู่บนพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหา วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สิ่งดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นลักษณะของการบูรณาการจึงมีความเหมาะสม โดยบูรณาการสาระต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ และบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

๔. หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หลักการนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความต้องการของตนเอง สามารถจัดการศึกษาให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ครู กศน. มีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมกำหนด วัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีการเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการการศึกษานอกระบบที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

๕. หลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผู้เรียนนับว่าสำคัญ เป็นการส่งเสริมและสร้างกัลยาณมิตรในกลุ่มผู้เรียน ก่อให้เกิดความร่วมมือความผูกพัน เอื้ออาทร การช่วยกันและกัน ปลูกฝังวินัยในตนเอง ฝึกความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นสำหรับผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะ สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชน ก็นับว่าเป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษานอกระบบ ชุมชนสามารถเข้ามาร่วมในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรเป็นแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนในเรื่องอื่น ๆ เพื่อผลิตผู้เรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนต่อไป

๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ระบบการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)

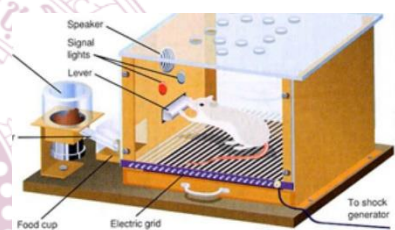
ทฤษฎีการเรียนรู้ระบบการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ซึ่งมีเบอร์ริส เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) เป็นเจ้าของทฤษฎี สกินเนอร์ เกิดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๔ เขาเป็นนักการศึกษาและ นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงมาก เขาได้ทดลองเกี่ยวกับการวาง เงื่อนไขแบบอาการ

กระทำ (Operant Conditioning) จนได้รับการยอมรับว่าเป็นนักจิตวิทยาที่ได้รับการยกย่อง ในศตวรรษนี้

สกินเนอร์ได้ทดลองการวางเงื่อนไขแบบโอเปอแรนต์กับหนูและนกในห้องทดลองจนกระทั่งได้หลักการต่างๆ มาเป็นแนวทางการศึกษาการเรียนรู้ของมนุษย์ สกินเนอร์มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขและสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เพราะทฤษฎีนี้ต้องการเน้นเรื่องสิ่งแวดล้อม สิ่งสนับสนุนและการลงโทษ โดยพัฒนาจากทฤษฎีของ พาฟลอฟ และธอร์นดิก โดยสกินเนอร์มองว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมของตนเอง พฤติกรรมของมนุษย์จะคงอยู่ตลอดไป เรียกการเรียนรู้แบบนี้ว่า Instrumental Conditioning จำเป็นที่จะต้องให้มีแรงเสริม (Reinforcement) กล่าวคือ “พฤติกรรมใดๆ ก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มที่จะค่อยๆ เลือนไปจนกระทั่งหายไปในที่สุด”

การทดลองของสกินเนอร์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กล่องสกินเนอร์ (Skinner's box) ซึ่งมีกลไกสำหรับให้อาหารการทดลองคือ สกินเนอร์นำหนูที่กำลังหิวจัดใส่เข้าไปในกล่องสกินเนอร์ ซึ่งภายในประกอบด้วยกลไกพิเศษคือมีคันไม้ยื่นออกมา เหนือคันขึ้นไปจะมีดวงไฟ เมื่อหนูแตะคันจะมีอาหารหล่นลงมา ๑ ชิ้น ปรากฏว่าเมื่อหนูเข้าไปในกล่อง ด้วยความหิวมันจึงวิ่งไปมาทั่วกล่องจนกระทั่งมีอยู่

ภาพที่ ๒.๑ การทดลองหนูขาวของสกินเนอร์

ครั้งหนึ่งที่มันบังเอิญวิ่งไปแตะคันจึงทำให้อาหารล่งหล่นลงมา ๑ ชิ้น หนูจึงได้กินอาหาร พฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นหลายครั้ง จนกระทั่งครั้งหลังๆ เมื่อหนูหิวและต้องการอาหาร มันจะตรงไปกดคันทันทีแสดงว่าหนูเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วโดยมีคันเป็นสิ่งที่เร้า (stimulus) อาหารเป็นตัวเสริมแรง(reinforce) และพฤติกรรมที่หนูแสดงนั้นเป็นเพราะมีการวางเงื่อนไข ซึ่งสกินเนอร์เรียกว่าเป็นการวางเงื่อนไขแบบจงใจกระทำ (operant conditioning) เนื่องจากหนูตั้งใจที่จะกดคันด้วยตัวของมันเอง

สกินเนอร์ได้แบ่งแรงเสริมออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) แรงเสริมบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งของ คำพูด หรือสภาพการณ์ที่จะช่วยให้พฤติกรรมเกิดขึ้น เช่น ให้รางวัลกับนักเรียนที่ท าคะแนนสอบได้สูงสุด ชมเชยนักเรียนที่แต่งกายเรียบร้อย เป็นต้น

๒) แรงเสริมลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง การเปลี่ยนสภาพการณ์หรือเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมบางอย่างก็อาจจะทำให้อินทรีย์ (Organism) แสดงพฤติกรรมได้ เช่น นักเรียนที่ขบถและแหย่เพื่อนเวลาให้ทำงาน จึงถูกครูจับไปนั่งเดี่ยวที่มุมห้องและต้องนั่งทำงานคนเดียว หลังจากนั้นก็ตั้งใจทำงานครูก็อนุญาตให้กลับมานั่งที่ตามเดิมของตนรวมกับเพื่อนๆ ได้ เป็นต้น

สกินเนอร์เห็นความสำคัญของการให้แรงเสริมมาก จึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการให้แรงเสริมไว้อย่างละเอียด ในด้านการเสริมแรงนั้น สกินเนอร์ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยได้แยกวิธีการเสริมแรงออกเป็น ๒ วิธี คือ การให้แรงเสริมทุกครั้ง (Continuous Reinforcement) เป็นการให้แรงเสริมทุกครั้งที่คุณเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว (Partial Reinforcement) คือไม่ต้องให้แรงเสริมทุกครั้งที่คุณเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

สกินเนอร์พบว่า การให้แรงเสริมทุกครั้งแม้ว่าจะช่วยในระยะแรกของการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบโอเปอแรนต์ แต่ไม่มีประสิทธิภาพดีเท่ากับการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว จึงได้ทำการวิจัยโดยสามารถแบ่งการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวออกเป็น ๔ ประเภทคือ

๑. การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน (Fixed Interval : FI)
๒. การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน (Variable Interval : VI)
๓. การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอนหรือคงที่ (Fixed Ratio : FR)
๔. การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน (Variable Ratio : VR)

ตัวอย่างการเสริมเป็นครั้งคราว ปรากฏตามตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ การเสริมเป็นครั้งคราว

ประเภทของการให้แรงเสริม	ความหมาย	ตัวอย่างในชีวิตประจำวัน
๑. การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน (Fixed Interval : FI)	เสริมตามกำหนดช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน	การทำรายงานส่งอาจารย์, การให้ของขวัญปีใหม่, การเข้าแถวเคารพธงชาติ เป็นต้น
๒. การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน (Variable Interval : VI)	เสริมตามกำหนดช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน	การตกปลา, การสอบย่อยที่ไม่ได้บอกล่วงหน้า
๓. การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอนหรือคงที่ (Fixed Ratio)	เสริมตามอัตราของจำนวนการตอบสนองที่ไม่แน่นอน	การให้รางวัลนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ทุกปี การศึกษา
๔. การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน (Variable Ratio : VR)	เสริมตามอัตราของจำนวนการตอบสนองที่ไม่แน่นอน	การเล่นการพนัน, การซื้อล็อตเตอรี่ เป็นต้น

แรงเสริมแต่ละวิธีให้ผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ต่างกัน และพบว่า แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอนจะให้ผลดีในด้านที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นในอัตราสูงมาก และเกิดขึ้นต่อไปอีกเป็นเวลานานหลังจากที่ไม่ได้รับแรงเสริม

จากการศึกษาและทดลองของสกินเนอร์นั้น สามารถสรุปเป็นลักษณะ และทฤษฎีการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำดังนี้

ลักษณะของทฤษฎี

- ๑) การตอบสนองเกิดจากอินทรีย์เป็นผู้กระทำขึ้นเอง (Operant Behavior)
- ๒) การตอบสนองเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือจงใจ (Voluntary Response)
- ๓) ให้แรงเสริมหลังจากที่มีการตอบสนองขึ้นแล้ว

๔) ถ้าวารางวัลหรือแรงเสริมมีความจำเป็นมากต่อการวางเงื่อนไขซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งความพอใจ (Law of Effect)

๕) ผู้เรียนต้องทำอะไรอย่างหนึ่งอย่างใด จึงจะได้รับแรงเสริม

๖) เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการตอบสนองของกระบวนการทางสมองที่สูงกว่า อันมีระบบประสาทกลางเข้าไปเกี่ยวข้อง

สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ (ทศนา แคมมณี, ๒๕๔๘)

๑) การกระทำใดๆ ถ้าได้รับแรงเสริม จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริม แนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปในที่สุด

๒) แรงเสริมที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าแรงเสริมที่ตายตัว

๓) การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว

๔) การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

การนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

๑) ในการสอนการให้แรงเสริมหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของเด็กจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น

๒) การเว้นระยะแรงเสริมอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรงจะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร

๓) การลงโทษที่รุนแรงเกินไป มีผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนรู้ไม่ได้ ควรใช้วิธีการงดแรงเสริมเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

๔) หากต้องการเปลี่ยนพฤติกรรม หรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียน ควรแยกแยะขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และจึงพิจารณาแรงเสริมที่จะให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้การนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้น มีแนวคิดที่สำคัญ คือ การตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมคือจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนสำหรับในห้องเรียนนั้น และแรงเสริมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ แรงเสริมทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่การแสดงความชื่นชม การชมเชยจากผู้สอน คะแนนความรู้สึกที่ได้รับ ความสำเร็จและโอกาสที่ได้ทำในสิ่งที่ต้องการ เป็นต้น ในการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องให้แรงเสริมเหล่านี้เหมาะสมการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ผลตอบแทนที่พึงประสงค์ เช่น การเคี่ยวหมากฝรั่งแทนการตีบุหรี่ การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนแบบสำเร็จรูป สกินเนอร์เชื่อว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับ

๑) ความสามารถของแต่ละบุคคล

๒) โอกาสในการฝึกฝนของแต่ละคน

๓) แรงจูงใจ (รางวัลหรือสิ่งสนับสนุนรวมทั้งกำลังใจ) ซึ่งจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ส่วนการลงโทษจะให้ผลตรงข้าม

๔) บุคคลเคยมีประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก่อนก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ง่าย กว่าที่แก้ปัญหาใหม่

๕) การถ่ายทอดการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสิ่งที่ต้องเรียนรู้ได้ดี

๒.๓ ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (Cognitive Theories)

ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ เป็นต้นมา จิตวิทยาแนวพุทธิปัญญานิยมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง มีผู้ทำการวิจัยโดยนักวิจัยในแขนงวิชาอื่นๆ ที่สนใจจะศึกษาเรื่องการคิด การรวบรวม เก็บความรู้ไว้ในใจ จึงมีวิทยาศาสตร์แขนงใหม่เกิดขึ้นเรียกว่า Cognitive Science ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาระบบและกระบวนการที่คนเราเปลี่ยนแปรย้ายข้อมูลข่าวสาร (manipulate information) ในทฤษฎีพุทธิปัญญานิยมนี้ จะกล่าวถึงทฤษฎีที่อธิบายการเรียนรู้เพียง ๔ ทฤษฎีคือ ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของออสเชล (Ausubel) และทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing) (สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๕๔)

๑) ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism)

ทฤษฎี Constructivism มีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำ (active) และสร้างความรู้ ความเชื่อพื้นฐานของ Constructivism มีรากฐานมาจาก ๒ แหล่ง คือจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์ และวิกิอทสกี ทฤษฎี Constructivism จึงแบ่งออกเป็น ๒ ทฤษฎี คือ

๑.๑) Cognitive Constructivism หมายถึงทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม ที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์ ทฤษฎีนี้ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (active) และเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทในการก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางพุทธิปัญญาขึ้น เป็นเหตุให้ผู้เรียน ปรับความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่ง เกิดความสมดุลทางพุทธิปัญญา หรือเกิดความรู้ใหม่ขึ้น (Fowler, ๑๙๙๔ และ Greens et al., ๑๙๙๙ อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๕๔)

๑.๒) Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของวิกิอทสกี ซึ่งถือว่าผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น (ผู้ใหญ่หรือเพื่อน) ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองาน ในสถานะสังคม (Social Context) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญและขาดไม่ได้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการเปลี่ยนแปรความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น (Bruning et al., ๑๙๙๙ อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๕๔)

แนวคิดพื้นฐาน

- ๑) ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
- ๒) การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นกับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- ๓) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้
- ๔) การจัดสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

๒) ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์

บรูเนอร์ (Bruner) เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจเรื่องของการพัฒนาทางสติปัญญาต่อเนื่องจากพือาเจต์ บรูเนอร์เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา เรียกว่า การเรียนรู้โดยการค้นพบ

(Discovery approach) ผู้เรียนจะประมวลข้อมูลข่าวสารจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจะรับรู้สิ่งที่ตนเองเลือกหรือสิ่งที่ใส่ใจ การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้เกิดการค้นพบเนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้สำรวจสิ่งแวดล้อมและทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบ แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของบรูเนอร์มีดังนี้

๒.๑) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

๒.๒) ผู้เรียนแต่ละคนมีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบใหม่กับประสบการณ์และความหมายใหม่

๒.๓) พัฒนาการทางเขาวงกตปัญญาจะเห็นได้ชัดโดยที่ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้าที่ให้เลือกได้หลายอย่างพร้อมๆ กัน

ขั้นพัฒนาการทางปัญญา

เป็นวิธีการที่ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการค้นพบความรู้ ซึ่งคล้ายคลึงกับขั้นพัฒนาการทางเขาวงกตปัญญาของเพียเจต์แบ่งออกเป็น ๓ วิธีดังต่อไปนี้

๑. ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ เรียกว่า เอนแอคทีฟ (Enactive Stage) คือขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่น การเลียนแบบ หรือการลงมือกระทำกับวัตถุสิ่งของ ส่วนใหญ่จะใช้ทักษะที่ซับซ้อน เช่น การขี่จักรยาน เล่นเทนนิส เป็นต้น

๒. ขั้นการเรียนรู้จากความคิด เรียกว่า ไอคอนนิค (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพหรือจินตนาการขึ้นในใจได้ เด็กสามารถที่จะเรียนรู้โดยใช้ภาพแทนการสัมผัสจากของจริง เพื่อที่จะช่วยขยายการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะความคิดรวบยอด กฎและหลักการ ซึ่งไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ บรูเนอร์ได้เสนอแนะให้นำโสตทัศนูปกรณ์มาใช้ในการสอน ได้แก่ ภาพนิ่ง โทรทัศน์ หรืออื่นๆ เพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

๓. ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม จึงสามารถสร้างสมมติฐานและพิสูจน์สมมติฐานถูกหรือผิดได้ บรูเนอร์ถือว่าการศึกษาในขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ เช่น การคิดเชิงเหตุผล หรือการแก้ปัญหา และเชื่อว่าการพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจจะควบคู่ไปกับภาษา

การนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

๑. กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมายสำหรับผู้เรียน

๒. การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสม เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำก่อนการสอน

๓. การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

๔. ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มาก เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

๕. การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

๖. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๗. การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น

๘. การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๒.๔ ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing)

ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ จะเป็นการอธิบายเกี่ยวกับการได้มาซึ่ง ความรู้ (acquire) สะสมความรู้ (store) การระลึกได้ (recall) ตลอดจนการใช้ข่าวสารข้อมูล หรือกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายให้เข้าใจว่า มนุษย์จะมีวิธีการรับข้อมูลข่าวสาร หรือความรู้ใหม่อย่างไร เมื่อรับมาแล้ว จะมีวิธีการประมวลข้อมูลข่าวสาร และเก็บสะสมไว้ในลักษณะใด ตลอดจนจะสามารถดึงความรู้นั้นมาใช้ได้อย่างไร

ทฤษฎีนี้จัดอยู่ในกลุ่มพุทธิปัญญา (Cognitivism) โดยให้ความ สนใจเกี่ยวกับกระบวนการคิด การให้เหตุผลของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ที่มุ่งเน้นพฤติกรรมที่สังเกตได้เท่านั้น โดยมีได้สนใจกับกระบวนการคิดหรือกิจกรรมทางสติปัญญาของมนุษย์ (mental activities) ซึ่งเป็นสิ่งที่นักจิตวิทยากลุ่มพุทธิปัญญาตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษากระบวนการดังกล่าวซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

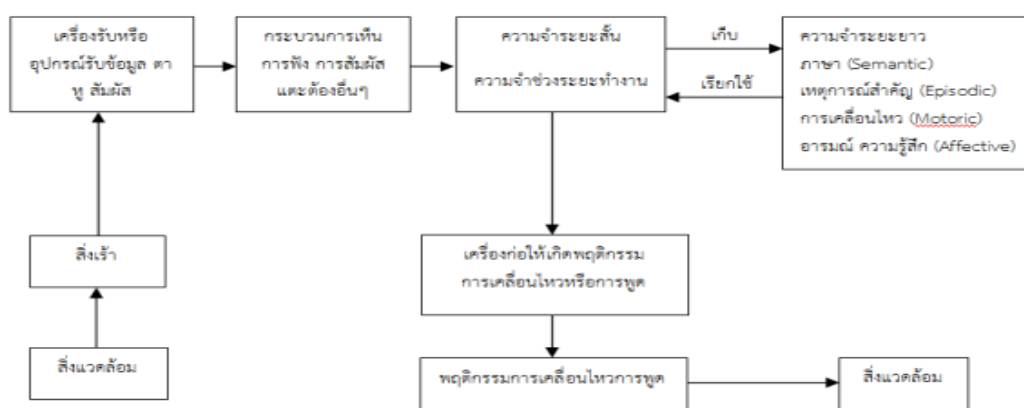
นักจิตวิทยากลุ่มประมวลสารสนเทศ เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ หรือกล่าวได้ว่า นอกจากผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นแล้ว ผู้เรียนยังสามารถ จัดระเบียบ เรียบเรียง รวบรวม เพื่อให้สามารถเรียกความรู้เหล่านั้นมาใช้ได้ในเวลาที่ต้องการ อีกทั้งยังสามารถควบคุมอัตราความเร็วในการเรียนรู้ตลอดจนขั้นตอนของการเรียนได้ โดย เน้นที่ จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด (cognitive operation) แต่ทฤษฎีนี้ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกับ แนวคิดเกี่ยวกับ การพัฒนาตามลำดับขั้นทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) แต่เชื่อว่ากระบวนการคิด (cognitive process) และความสามารถ (abilities) จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น เด็กสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้น จำได้มากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้นได้ในขณะที่เจริญเติบโตขึ้นนักทฤษฎีประมวลสารสนเทศมุ่งเน้นที่จะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

๑) ความใส่ใจ (attention)

๒) กลยุทธ์การเรียนรู้ (learning strategies)

๓) พื้นฐานความรู้ (knowledge base)

๔) ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดของตนเอง (meta cognition)

๒.๒ ขั้นตอนหลักของการประมวลสารสนเทศของมนุษย์ (Klausmeier, H.J., ๑๙๘๕)

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing) มุ่งเน้นที่จะศึกษากระบวนการคิด ลำดับขั้นตอนของการประมวลข่าวสาร และการเรียกความรู้ต่างๆ (retrieve) จากความจำระยะยาวมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังขั้นตอนการประมวลสารสนเทศของมนุษย์ของคลอสไมเออร์ (Klausmeier, H.J., ๑๙๘๕)

ดังนั้น การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้จากความสามารถในการถ่ายโอนการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมที่เคยเรียนรู้ไปแล้ว นำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งการถ่ายโอนการเรียนรู้ต่างๆ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยการเก็บประสบการณ์เดิมไว้ได้ และเมื่อถึงเวลาใช้ก็สามารถนำออกมาใช้นั้นคือ การจำได้ การจำ การลืม ดังนั้นการที่ได้จะเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับครู การที่ได้เกิดการเรียนรู้ สามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดีนั้นจึงขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน ที่จะนำการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้

ปรัชญาการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนักศึกษาได้นำแนวคิดจากปรัชญามาทำการพิสูจน์ยืนยันด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วนำเสนอข้อความรู้ออกมาเป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ (ทิตินา แคมมณี, ๒๕๔๕:๔๑) ในการจัดมวลงประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่คาดหวัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนการสอนและ ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ยากที่ผู้สอนจะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใดโดยเฉพาะ (สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๓๖:๒๒๓)

๒.๕ กระแสแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

การเรียนรู้ด้วยสังคมเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากบริบทการเข้าสังคม ทำการ ศึกษาว่ามนุษย์เรียนรู้จากกันและกันได้อย่างไร แนวคิดดังกล่าวรวมถึงการเรียนรู้ที่สังเกตได้ การเลียนแบบ และการเป็นแม่แบบ (Modeling) การเลียนแบบอาจพบเห็นในสัตว์หลายชนิด แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคมสนใจเฉพาะการเรียนรู้ของมนุษย์ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคมมีรากฐานมาจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

และคล้ายคลึงกับปัญญานิยม แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคมขัดแย้งกับทฤษฎีทั้งสองตรงที่ทฤษฎีทั้งสองไม่มีการนำสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาด้วย

หลักการทั่วไปของทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม

๑. มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมและผลจากการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ของคนอื่น

๒. การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๓. ผลที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมมีบทบาทต่อการเรียนรู้

๔. ปัญญามีบทบาทต่อการเรียนรู้

การนำหลักทฤษฎีประยุกต์กับทฤษฎีการเรียนรู้

๑. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมหาศาลเพียงแต่สังเกตจากผู้อื่น

๒. การพรรณนาผลของพฤติกรรมสามารถเพิ่มความเหมาะสมของพฤติกรรมและลดส่วนที่ไม่เหมาะสมลง

๓. การแสดงแบบเป็นทางเลือกในการสอนพฤติกรรมใหม่ๆ

๔. พ่อแม่และครูจะต้องแสดงเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่เหมาะสม และระมัดระวังการเป็นแม่แบบไม่เหมาะสม

๕. ครูควรนำรูปแบบหลากหลายให้นักเรียนได้เรียนรู้

๖. นักเรียนจะต้องเชื่อว่าพวกเขามีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้

๗. ครูควรจะช่วยให้ผู้เรียนตั้งความหวังที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างที่เป็นจริง

๘. เทคนิคการควบคุมตนเองเป็นวิธีปรับปรุงพฤติกรรมที่ได้ผลภารกิจ (Task)

เพื่อให้เข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคมยิ่งขึ้น ให้นักศึกษาตรวจสอบประวัตินักคิด และทฤษฎีของการเรียนรู้ด้วยสังคม จากขั้นตอนกรรมวิธี (Process) ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ มโนทัศน์พื้นฐานในขั้นตอนแหล่งทรัพยากร (Resources) นักศึกษาสามารถศึกษาแหล่งทรัพยากรทางเว็บ แผนผังมโนทัศน์ และคู่มืออย่างบทเรียน (Learning Examples) และแบบสังเกตจากขั้นการประเมิน (Evaluation) และการสรุปพร้อมแหล่งอ้างอิงในขั้นการสรุป (Conclusion)

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura, ๑๙๒๖) นักจิตวิทยาร่วมสมัย (An Contemporary Phycologist) ณ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) อัลเบิร์ต แบนดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (Person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกิริยาต่าง ๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย ๔ กระบวนการ คือ

๑. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

๒. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้ เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่น ๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะการเรียนรู้มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

๓. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการกระทำ คือ การที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อความรู้สึกร่วมกับการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องลองทำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะได้รับทราบผลของการกระทำจากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

๔. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็กเพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับเด็กมากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะไม่ถูกนำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

แนวคิดของแบนดูรา เน้นพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามสามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็ก มีการเรียนรู้พัฒนาการทางด้านสังคม โดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กมีระดับการเรียนรู้แล้ว เด็กจะมีทางเลือกใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้เอาไว้ และยิ่งกว่านั้นตัวแปรจะช่วยให้เขาเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

๒.๖ แนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับแนวคิดตามทฤษฎีเชิงระบบเป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัว

ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ (๒๕๖๑) ได้กล่าวถึงการศึกษาว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่น่าสนใจอารยประเทศทั้งหลาย ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในประเทศของตนเองอย่างแพร่หลาย เนื่องจากว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพประการหนึ่ง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม ได้ทั้งทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจและทางด้านสติปัญญา สำหรับทางด้านกายภาพนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์รู้จักวิธีการพัฒนาสุขภาพร่างกายของตน ทั้งทางด้านสุขอนามัย ตลอดจนทั้งการพัฒนาให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่ง

ทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษ เป็นต้น ทางด้านสังคมนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์รู้จักวิธีการพัฒนาความประพฤติ ทำให้มนุษย์เป็นผู้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่ละเมิดกฎกติกาที่ตั้งมาของสังคมไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีและเกื้อกูลกัน ให้ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นต้น ทางด้านจิตใจนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์รู้จักวิธีการพัฒนาด้านจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญองงามด้วยคุณธรรมทั้งหลายเช่น เรื่องของคุณภาพจิต สมรรถภาพจิตใจและด้านสุขภาพจิต เป็นต้น ทางด้านสติปัญญานั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์รู้จักวิธีการฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ตลอดทั้งเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระทำตนให้บริสุทธิ์ จากกิเลสและปลดพ้นจากความทุกข์ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา การพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญองงามได้ตามที่กล่าวมานั้น ในปัจจุบันนานาชาติอารยประเทศทั้งหลายส่วนใหญ่ล้วนได้นำเอาการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ มีอยู่ในประเทศของตนทั้งสิ้น

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับการศึกษาอยู่จำนวนมาก หลักคำสอนเหล่านี้หากได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความ จัดทำเป็นหลักวิชาการบูรณาการให้เข้ากับยุคสมัยแล้ว ก็น่าจะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษาและพัฒนามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย จากที่ผู้เขียนเองเป็นได้ศึกษาวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานานประกอบกับได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มาระยะหนึ่ง ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้มีการบริหารการศึกษาโดย นำหลักของไตรสิกขามาเป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษา และในช่วงนี้ผู้เขียนเองก็ได้มีโอกาสติดตามศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีในด้านการบริหารการศึกษาพบว่า ปัจจุบัน ในวิทยาการสมัยใหม่ได้มีทฤษฎีด้านการบริหารการศึกษาอยู่หลายทฤษฎี ในบรรดาทฤษฎีเหล่านั้นมีอยู่ทฤษฎีหนึ่งที่มีหลักการคิดคล้ายคลึงกันกับหลักของไตรสิกขาในทางพระพุทธศาสนา คือ ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ของลูตวิก วอน เบอร์ทาแลฟฟี (Ludwig Von Bertalanffy) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างทฤษฎีทั้ง ๒ นี้ เมื่อได้เห็นผลของการเปรียบเทียบกันที่ชัดเจนแล้วก็นำทฤษฎีทั้ง ๒ มาบูรณาการและสร้างเป็นรูปแบบ (Mode) ของการบริหารการศึกษาขึ้นมา โดยอาจตั้งชื่อรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบนี้ว่า "รูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้หลักของไตรสิกขาบูรณาการ" ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ ที่จะนำเสนอในประเด็นดังกล่าวจึงได้เขียนบทความนี้ สำหรับเนื้อหาที่ผู้เขียนจะนำเสนอในบทความนี้มีอยู่ ๓ ประเด็นหลักคือ ๑) หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนา ๒) หลักทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) และ ๓) การเปรียบเทียบการใช้หลักไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารการศึกษา รายละเอียดของแต่ละประเด็นจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนา (The threefold training)

ในบรรดากระบวนการพัฒนาชีวิตมนุษย์ถือว่าการศึกษเป็นสิ่งสำคัญเพราะการศึกษเป็นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านกาย ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจ และทางด้านปัญญา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ได้ให้ความสำคัญกับคำว่า "สิกขา" หรือ ที่เรามักเรียกในภาษาไทยว่า "ศึกษา" เป็นอย่างมาก หลักของสิกขานี้เป็นหลักธรรมที่มีความหมายครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพระพุทธศาสนา จนกล่าวได้ ว่าเรื่องของการศึกษาเป็น

เรื่องพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น สำหรับความหมายของไตรสิกขาคืออะไร แนวคิดตามหลักของไตรสิกขาเป็นอย่างไร รูปแบบของวิธีไตรสิกขาเป็นอย่างไร การนำรูปแบบไตรสิกขาไปใช้ในการบริหารการศึกษาทำได้อย่างไรผู้เขียนจะได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ความหมายของไตรสิกขาคืออะไร

คำว่าไตรสิกขา ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษาสามอย่าง หรือข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ผิวกัฏโฏบรณกาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพาน คำว่า "การศึกษา" ที่ใช้ในภาษานั้นเป็นคำที่นำมาจากภาษาสันสกฤตถ้าเป็นบาลีก็คือ "สิกขา" เรียกได้ว่าเป็นคำเดียวกัน สิกขา คือ การศึกษาในหลักพระพุทธศาสนา และสิกขาในพระพุทธศาสนานั้นมี ๓ อย่าง ได้แก่ ศีล สมาธิ และ ปัญญา นั้นเอง

แนวคิดตามหลักของไตรสิกขาเป็นอย่างไร

หลักสิกขานี้ครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพุทธศาสนา สิกขาเป็นหลักธรรมภาคปฏิบัติ เมื่อหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดอยู่ในหลักสิกขา ก็กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมแห่งการศึกษา เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้นการพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นแหละเป็นเนื้อเป็นตัวเป็นความหมายที่แท้ของการศึกษาการศึกษานั้นเป็นทั้งตัว การพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือ เป็นการพัฒนาคนขึ้นไป โดยพัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวการพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้วก็จะเอาคุณสมบัติที่ตัวมีซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การศึกษาก็เลยกลายเป็นเครื่องมือการพัฒนาแนวคิดการพัฒนาคนตามหลักของไตรสิกขานี้เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

๑) สร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นก่อนได้แก่ (๑) ปัจจัยภายนอกที่ดี (ปรโตโฆสะ) คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตร (๒) ผิวกการคิดอย่างถูกวิธี (โยนิ โสมนสิการ) เป็นการให้ถูกวิธีถูกต้องและเป็นระบบอันจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ความเห็นถูกต้อง คือ สัมมาทิฐิ เกิดขึ้นเมื่อสัมมาทิฐิเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้เห็นแนวทางดำเนินการที่ชัดเจนแจ่มแจ้งก็เข้าสู่กระบวนการฝึกตามหลักไตรสิกขา

๒) การฝึกตามหลักของไตรสิกขา ซึ่งมีหลักสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ศีล เป็นเรื่องของการฝึกศึกษาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและทางสังคม บางที่ท่านแยกย่อยไปอีก คือ การพัฒนาความสัมพันธ์กับวัตถุ เรียกว่า "กายภาวนา" และการพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ เรียกว่าศีลภาวนา (๒) สมาธิ เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ เช่นเรื่องของคุณธรรม ความดี เรื่องของสมรรถภาพจิตใจความเข้มแข็ง หมั่นเพียร อุตุน ความมีสติ สมาธิความสุข ความสดชื่น เบิกบาน เรียกว่า "จิตภาวนา" (๓) ปัญญา เป็นการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจเน้นความรู้ตามความเป็นจริงหรือรู้ตามที่มันเป็นเรียกว่า "ปัญญาภาวนา"

๓) วัดและประเมินผล การพัฒนาที่รอบด้านครอบคลุมนั้น นักการศึกษาปัจจุบันว่ามี ๔ อย่าง ซึ่งตรงพอดีกับในพระพุทธศาสนา เรียกว่า การพัฒนา ๔ ด้าน คือ ๑. พัฒนากาย แยกได้เป็นหลายอย่าง อย่างง่ายที่สุด คือ พัฒนาร่างกายให้แข็งแรงมีสุขภาพดี หายโรคหายภัย แต่พุทธศาสนายังพูดต่อไปอีก ถึงการพัฒนาภายในความหมายว่า เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องดีงาม ตัวการพัฒนากาย เรียกว่า กายภาวนา ถ้าเป็นคนก็เรียกว่า "ภาวนิตกาย"

แปลว่าคนที่ พัฒนากายแล้ว ๒. พัฒนาศีล คือการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยดี มีระเบียบวินัย อยู่ในกฎเกณฑ์กติกา มีชีวิตที่เกื้อกูลเป็นประโยชน์ และมีอาชีพที่ถูกต้องโดยประกอบสัมมาชีพ พัฒนา ศีลนี้ปัจจุบันเรียกว่าการพัฒนาทางสังคม ทางพระเรียกเป็นทางศัพท์ว่า "ศีลภาวนา" ถ้าเป็นคนได้ พัฒนาศีลแล้วก็เรียกว่า "ภาวนิตศีล" ๓. พัฒนาจิต เป็นการฝึกอบรมเสริมสร้างจิตใจ ให้พร้อม พร้อม สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทั้ง ๓ คือ (๑) คุณภาพจิต ได้แก่ พวกคุณธรรมต่าง ๆ คือ เสริมสร้างจิตใจให้ดี งาม (๒) สมรรถภาพจิต หรือความสามารถของจิต คือความมีสติ มีวิริยะความเพียรพยายามสู้งาน มี ขันติ ความอดทนและทนทาน (๓) สุขภาพจิต คือมีจิตที่มีสุขภาพดี มีจิตใจเป็นสุข สดชื่น เบิกบาน ร่า เริง ปลอดโปร่ง สงบผ่องใส การพัฒนาจิตนี้ถ้าเรียกสั้น ๆ ก็เรียกว่า "จิตตภาวนา" ถ้าเป็นคนที่มี ฝึกอบรมจิตแล้ว พัฒนาจิตแล้ว ก็เรียกว่าเป็น "ภาวนิตจิต" ๔. พัฒนาปัญญาแบ่งได้ดังนี้ ปัญญา ขั้นแรก คือปัญญาที่เป็นความรู้ ความเข้าใจในศิลปะวิทยาการ ต่อจากนั้น ลึกซึ้งลงไปอีกคือการรับรู้ เรียนรู้ อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริงไม่เบียดเบียนหรือเอนเอียงด้วยอคติ เนื่องจากการรับรู้ นั้น ยังมีขั้น ต่อไปอีก คือ การคิดการวินิจฉัย ซึ่งหมายถึงการคิดวินิจฉัยด้วยการใช้ปัญญาโดยบริสุทธิ์ใจ ปัญญาอีก ขั้นหนึ่ง คือ ปัญญาที่รู้เข้าใจถึงสาระแห่งความเป็นไปของโลกและชีวิต รู้ทางเสื่อมทางเจริญและเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ทำให้พัฒนาตน พัฒนาชีวิตและสังคม ให้เจริญตงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป ขั้นสุดท้ายได้แก่ ปัญญาที่รู้เท่าทันธรรมชาติของสังขาร คือโลกและชีวิตเข้าถึง ความเจริญแท้ของการที่ สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน ทำให้คลายความยึดติดถือมั่นโดย วางใจได้ถูกต้องต่อสิ่งทั้งหลาย แยกจิตใจออกมาเป็นอิสระได้ เลิกเอาความอยากของตนเป็น ตัวกำหนดเปลี่ยนมาเป็นอยู่และทำการด้วยปัญญา เป็นขั้นที่จิตใจเข้าถึงอิสระภาพ หลุดพ้นจากความ ทุกข์โดยสมบูรณ์ การพัฒนาทางปัญญา เรียกว่า "ปัญญาภาวนา" ถ้าเป็นคนก็เรียกว่า "ภาวนิตปัญญา" คือ เป็นคนที่ได้ฝึกอบรมพัฒนาปัญญาแล้วก็จบการพัฒนา ๔ ด้าน ซึ่งถือว่าครบถ้วนสำหรับชีวิต ดังนั้นการดำเนินชีวิตที่ดีจึงต้องมีการศึกษา และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

รูปแบบของไตรสิกขาเป็นอย่างไร (The threefold training Model)

จากแนวคิดตามหลักของไตรสิกขา ดังที่ได้ กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ ว่ารูปแบบของ ไตรสิกขา ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ ๑) ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ หมายถึง มีปรัโต โฆ สะและโยนิโสมนสิการที่ดี ซึ่งก็คือ ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้านได้แก่ ระบบบริหาร อาคาร และสถานที่ หลักสูตร สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ อุปกรณ์การศึกษา สาธารณูปโภคพื้นฐาน และ สวัสดิการ บุคลากร และ ผู้เกี่ยวข้องงบประมาณ เป็นต้น ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิดังที่กล่าวมานี้เรียกว่า "บุพภาคของการศึกษา" คือ สิ่งที่ต้องจัดให้มีขึ้นก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักไตรสิกขา ๒) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา คือ การเรียนการสอนโดยใช้ไตรสิกขา การสร้างบรรยากาศและ ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๓) วัดและประเมินผล การใช้ไตรสิกขาในการ บริหารจัดการศึกษา คือ (๑) ผลที่เกิดกับตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางด้านกายทางด้านศีล ทางด้าน จิตใจ ทางด้านปัญญามากน้อยเพียงใด (๓) ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น โรงเรียนได้รับความ ไว้วางใจ เชื่อมมั่น ศรัทธา และได้รับความร่วมมือจากชุมชน วัดในชุมชน ได้ศาสนทายาทเป็นกำลัง ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวในชุมชน มีสมาชิกที่เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขไว้ ช่วยเหลือครอบครัวและช่วยในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น

การนำรูปแบบไตรสิกขาไปใช้ในการบริหารการศึกษาทำได้อย่างไร

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน นักวิชาการได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า เราจะต้องเห็นตรงกันก่อนว่า คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้นคือ คนเป็นตัวตั้งของการพัฒนาทั้งหลาย คนที่ได้รับการพัฒนาดีแล้วจะบรรลุถึงสถานะที่เรียกว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อคนชนิดนั้นไปอยู่จุดใดของสังคม เขาก็มีส่วนให้จุดนั้นพัฒนาไปด้วย กล่าวคือมนุษย์ที่สมบูรณ์จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรมต่อไป" ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ได้มีแนวคิดในการนำเอาหลักไตรสิกขาในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาไปใช้ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งหมายถึง โรงเรียนระบบปกติทั่วไป แต่เน้นการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาชีวิต โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญาและมีเมตตาเป็นฐานในการดำเนินชีวิต โรงเรียนวิถีพุทธจึงเป็นโรงเรียนที่ นำวิถีวัฒนธรรมของชาวไทย ส่วนใหญ่แต่เดิมมาใช้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตอย่างแท้จริงและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยระบบการศึกษาตามหลัก ไตรสิกขามาใช้ในการฝึกอบรมให้ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้านหลักการนำรูปแบบไตรสิกขาไปใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา มีหลักการ ดังต่อไปนี้

- ๑) สร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ คือ ทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน เช่น ระบบบริหารอาคารและสถานที่หลักสูตรสื่อและแหล่งการเรียนรู้ อุปกรณ์การศึกษา สาธารณูปโภค พื้นฐาน และ สวัสดิการบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง งบประมาณ เป็นต้น ให้มีความพร้อมที่จะใช้การได้อย่างเต็มศักยภาพในทุกด้านพร้อมทั้งทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานในทุกขั้นตอนอย่างถูกต้องจนเกิดเป็นสัมมาทิฐิ คือ เป็นความเห็นที่ถูกต้อง
- ๒) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา คือ การเรียนการสอนโดยใช้ไตรสิกขาการสร้างบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ๓) วัดและประเมินผลการใช้ไตรสิกขาในการบริหารจัดการศึกษา คือ (๑) ผลที่เกิดกับตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางด้านกาย ทางด้านศีล ทางด้านจิตใจ ทางด้านปัญญามากน้อยเพียงใด (๒) ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น โรงเรียนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา และได้รับความร่วมมือจากชุมชน วัดในชุมชนได้ศาสนทายาทเป็นกำลังส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวในชุมชน มีสมาชิกที่เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขไว้ช่วยเหลือครอบครัวและช่วยในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้นซึ่งสามารถเขียนเป็นรูปแบบ (Model) ได้ดังนี้

สรุปแนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขา

วิธีคิดแบบนี้มีส่วนประกอบที่สำคัญ ๓ ประการได้แก่

๑) สร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ คือ ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้านและสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นก่อน

๒) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา คือ การเรียนการสอนโดยใช้ไตรสิกขา การสร้างบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓) วัดและประเมินผลใช้หลักไตรสิกขาในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนและศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนไปด้วยพร้อมกัน

หลักทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory)

ทวิศักดิ์ ทองทิพย์ (๒๕๖๑) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเชิงระบบว่า เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการในปัจจุบัน กล่าวคือ มีหลายภาคส่วนที่ได้นำเอาทฤษฎีนี้ ไปใช้เป็นกรอบในการบริหารองค์กร ทั้งสถานประกอบการ ภาครัฐกิจของเอกชนและในองค์กรของรัฐ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก็ได้นำเอาทฤษฎีเชิงระบบนี้เข้ามาใช้ในระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วยสำหรับความหมายของระบบคือ อะไร แนวคิดตามหลักของทฤษฎีเชิงระบบเป็นอย่างไร รูปแบบของวิธีระบบเป็นอย่างไร และ การนำรูปแบบทฤษฎีเชิงระบบไปใช้ในการบริหารการศึกษาทำได้อย่างไรผู้เขียนจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของระบบคืออะไร

คำว่าระบบเป็นกลุ่มขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และ มีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อกระทำกิจกรรมให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการปัจจุบันคำว่า "ระบบ" เป็นคำกล่าวที่ใช้กันแพร่หลายโดยทั่วไป เวลาที่กล่าวถึงระบบเรามักจะต้องคำนึงถึงคำ ๓ คำ คือ

๑) การคิดอย่างมีระบบ (System Thinking)

หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผล โดยคิดอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งในภาพรวมและ ทุก ๆ ส่วนขององค์ประกอบย่อยของระบบว่าต่างก็มีส่วนสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

๒) วิธีปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (System Approach)

หมายถึง วิธีปฏิบัติงานที่เป็นระบบ โดยมีการนำเอาปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งปัจจัย กระบวนการทำงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จะมีส่วนสัมพันธ์กัน และเป็นผลซึ่งกันและ

๓) ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory)

เป็นทฤษฎีที่ ระบุว่าองค์การประกอบด้วยส่วนประกอบเป็นอิสระ และเป็นวิธีการบริหารงานที่จะเพิ่มความเข้าใจ รู้จุดเด่นจุดด้อยในองค์กรเพื่อการพัฒนา

แนวความคิดหลักของทฤษฎีเชิงระบบเป็นอย่างไร

หลักการและแนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบที่สำคัญ ดังนี้

๑) ทฤษฎีเชิงระบบมี ความเชื่อว่าระบบจะต้องเป็นระบบเปิด (Open System) กล่าวคือจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยได้รับอิทธิพลหรือผลกระทบตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อม

๒) มีรูปแบบของการจัดลำดับ (The Hierarchical Model) ในลักษณะของระบบใหญ่ และระบบย่อยที่สัมพันธ์กัน

๓) มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้า และผลผลิต (Input Output Model) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลของการปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นจากปัจจัยกระบวนการและผลผลิตตามลำดับเป็นองค์ประกอบของระบบ

๔) แต่ละองค์ประกอบของระบบ จะต้องมีส่วนสัมพันธ์กัน หรือ มีผลกระทบต่อกันและกัน (The Entities Model) หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไปก็จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบตัวอื่นด้วย

๕) ทฤษฎีเชิงระบบ เชื่อในหลักการของความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (Cause and Effect) ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ทฤษฎีเชิงระบบไม่เชื่อว่าผลของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเกิดจากเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่ทฤษฎีเชิงระบบเชื่อว่าปัญหาทางการบริหารที่เกิดขึ้นมักจะมาจากสาเหตุที่มากกว่าหนึ่งสาเหตุ

๖) ทฤษฎีเชิงระบบจะมองทุก ๆ อย่างในภาพรวมของทุกองค์ประกอบมากกว่าที่จะมองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ

๗) ทฤษฎีเชิงระบบคำนึงถึงผลของการปฏิบัติที่เป็น “Output” หรือ “Product” มากกว่า “Process” ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับอาจมีมากมายหลายสิ่งซึ่งก็คือผลกระทบ (Outcome or Impact) ที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลังนั่นเอง

๘) ทฤษฎีเชิงระบบจะมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยนและป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อบอกให้รู้วาระบบมีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรจะแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบ ซึ่งก็คือ การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) นั่นเอง

รูปแบบของวิธีระบบเป็นอย่างไร (System Approach Model)

จากหลักการและแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า ระบบประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

๒) กระบวนการ (Process) คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศการวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ผลลัพธ์ (Product or Output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔) ผลกระทบ (Outcome or Impact) เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้เขียนเป็นรูปแบบ (Model) ของวิธีระบบ

การนำรูปแบบทฤษฎีเชิงระบบไปใช้ในการบริหารการศึกษาทำได้อย่างไร

การนำเอาทฤษฎีระบบหรือวิธีระบบมาใช้ในการบริหารองค์การ หากนำมาใช้ให้ดี ถูกต้อง และเหมาะสม ระบบก็จะช่วยให้องค์การมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้าม หากนำมาใช้ไม่ถูกต้องหรือองค์ประกอบแต่ละส่วนของระบบไม่สัมพันธ์กันก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์การได้ ดังนั้นการนำเอาทฤษฎีเชิงระบบหรือวิธีการระบบมาใช้จึงจำเป็นต้องมี การวิเคราะห์ระบบที่เรียกว่า System Analysis ควบคู่กันไปด้วยการวิเคราะห์ระบบจะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่า หากผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหานั้นจะเกิดจากองค์ประกอบใดของระบบ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ อย่างไร ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จะช่วยให้ทราบถึงประเภทของปัญหาจุดที่ต้องได้รับการพัฒนาแก้ไขหรือปรับปรุงได้มากขึ้นปรับปรุงก็จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบ มีใช้แก้ไขเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้นการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) เป็นส่วนหนึ่ง

ของวิธีระบบ (System Approach) ที่มุ่งเน้นกระบวนการ (Process) มากกว่าผลผลิตหรือผลงาน (Output or Product) โดยมุ่งวิเคราะห์ปัญหา (Identify the Problem) และเป็นกระบวนการประเมินวิธีระบบ การวิเคราะห์ระบบ เป็นขั้นแรกของการพัฒนา ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อให้มีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาคือการปรับปรุง เพื่อให้สภาพปัญหาที่มีอยู่หมดไป หรือเหลือน้อยลงตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ให้เกิดความสมดุลของโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบ ตัวอย่างของสถาบันการศึกษาที่นำเอาทฤษฎีระบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กร คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้นำทฤษฎีนี้ ไปใช้ในระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาโดยใช้อักษรย่อ "IPOI" ซึ่งมีประเด็นและรายละเอียด ดังนี้

๑) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ (๑) ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ (๒) หลักสูตร (๓) คณาจารย์ (๔) นิสิต (๕) แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (๖) อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม (๗) ระบบบริหารจัดการ (๘) งบประมาณ

๒) ปัจจัยกระบวนการ (Process) ได้แก่ (๑) การเรียนการสอน (๒) การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม (๓) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (๔) การวิจัย (๕) ระบบประกันคุณภาพ

๓) ปัจจัยผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลผลิต

๔) ปัจจัยผลกระทบ (Impact) ได้แก่ ผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย คณะสงฆ์ และสังคม

สรุปแนวคิดการบริหารการศึกษาตามทฤษฎีวิธีคิดแบบนี้มีส่วนประกอบที่สำคัญระบบประการ ได้แก่

๑) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ และแรงจูงใจ ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

๒) ปัจจัยกระบวนการ (Process) คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่ การบริหาร การจัดการการนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ผลลัพธ์ (Product or Output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔) ผลกระทบ (Outcome or Impact) เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้

การเปรียบเทียบการใช้หลักไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารการศึกษา

แนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับแนวคิดตามทฤษฎีเชิงระบบดูเหมือนกับว่าเป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัวอย่างที่แนวความคิดทั้ง ๒ นี้ ได้เกิดขึ้นในยุคสมัยที่แตกต่างกันมากอย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทั้งยังมีประเด็นที่ทำให้เห็นได้ว่ามีข้อแตกต่างหลักไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบจะมีความสอดคล้องลงตัวกันทั้งหมดในทุกประเด็น หากได้นำแนวคิดทั้ง ๒ มาสร้างเป็นตารางเปรียบเทียบก็จะทำให้เรามองเห็นผลการเปรียบเทียบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สรุปผลการเปรียบเทียบการใช้หลักไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารการศึกษา ผลของการเปรียบเทียบสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านทรัพยากรทางการบริหาร ผลการเปรียบเทียบ พบว่า มีความคล้ายกัน กล่าว คือ หลักไตรสิกขา เรียกว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ หรือบุพภาคของการศึกษา เช่น พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ชื่อว่า สัปปายะ หมายถึง สิ่งที่อำนวยความสะดวกคล้ายกันสบายเกื้อหนุนในการพัฒนาชีวิตให้มีความเจริญงอกงาม มี ๗ ประการ ได้แก่

(๑) อาวาสัปปายะ มีที่อยู่ อาคาร สถานที่สภาพแวดล้อมอันเหมาะสม

(๒) โคจรสัปปายะ การคมนาคมสะดวกดี มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดี สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนดี มีอาหารบริบูรณ์ดี อยู่ไม่ใกล้และไม่ไกลชุมชนจนเกินไป ข้าวสารและเสื้อผ้าที่เอื้อปัญญา

(๓) ภัตตสัปปายะ มีการพูดคุยที่เหมาะสม มี

(๔) บุคคลสัปปายะ มีบุคคลที่ถูกต้องกันเหมาะสมดี มีผู้ทรงภูมิความรู้ และมีคุณธรรมเป็นที่ปรึกษาที่ดี

(๕) โภชนสัปปายะ มีอาหารที่ถูกสุขอนามัยเหมาะกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ

(๖) อุตสัปปายะ มีดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมไม่หนาวเกินไป และไม่ร้อนเกินไป

(๗) อริยาปถสัปปายะ มีการออกกำลังที่เหมาะสม มีสถานที่ออกกำลังกาย จัดพลศึกษา เป็นต้น

สำหรับทฤษฎีเชิงระบบ เรียกว่า ปัจจัยนำเข้าหมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ และแรงจูงใจที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในกาปฏิบัติงานขององค์การ จะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับแนวคิดด้านทรัพยากรทางการบริหารทั้ง ๒ แนวคิด มีความคล้ายกัน เป็นอย่างมาก

๒) ด้านการนำทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ผลการเปรียบเทียบมีความคล้ายกัน กล่าวคือ หลักไตรสิกขาเรียกว่า กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา ได้แก่

(๑) การเรียนการสอนโดยใช้ไตรสิกขา เช่น กระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดประเมินผล เป็นต้น

(๒) บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณ เช่น ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ทั้งครู นักเรียนต่อนักเรียน และครู ต่อผู้ปกครอง ส่งเสริมบรรยากาศ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนใฝ่สร้างสรรค์ ส่งเสริมบุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ส่งเสริมเชิดชู ผู้ทำความดีเป็นประจำ เป็นต้น

(๓) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมเสริมเนื้อหาตามหลักสูตร กิจกรรมประจำวัน และสัปดาห์กิจกรรมวันสำคัญ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์กิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เป็นต้น สำหรับทฤษฎีเชิงระบบเรียกว่า ปัจจัยกระบวนการ (Process) คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ ร่วมกันอยู่หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับแนวคิด ด้านการนำทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทั้ง ๒ แนวคิด มีความคล้ายกันเป็นอย่างมาก

๓) ด้านผลที่เกิดจากกระบวนการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนด ผลการเปรียบเทียบ พบว่า มีความคล้ายกันกล่าวคือ หลักไตรสิกขา เรียกว่า การวัดประเมินผลการใช้หลักไตรสิกขา เช่น

(๑) ผลที่เกิดกับตัวผู้เรียน เช่น ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางด้านกาย คือ มีการบริโภคใช้สอยปัจจัยได้ปริมาณและคุณค่าที่แท้จริงดูแลร่างกายให้แข็งแรง สะอาด แต่งกายเรียบร้อย ถูกระเบียบ การดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด ทางด้านมีศีล คือ พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ทำงานเลี้ยงชีพอย่างสุจริต มากน้อยเพียงใด ทางด้านจิตใจ คือ มีความกตัญญูรู้แทนคุณ มีจิตใจเมตตา กรุณา (แบ่งปัน เผื่อแผ่) ต่อกัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจอดทน ขยันหมั่นเพียร มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน มากน้อยเพียงใด ทางด้านปัญญา คือ มีศรัทธาและความเข้าใจถูกต้องในพระรัตนตรัย บาป-บุญ คุณ-โทษ ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์ ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ใฝ่สร้างสรรค์ แสวงหาความจริง พัฒนาแก้ไขปัญหาได้ด้วยสติปัญญามากน้อยเพียงใด

(๒) ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น โรงเรียนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมมั่น ศรัทธา และได้รับความร่วมมือจากชุมชน วัดในชุมชนได้ ศาสนาทายาทเป็นกำลังส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวไหนที่มีสมาชิกที่เป็นคนดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขไว้ช่วยเหลือครอบครัวและช่วยในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น มากน้อยเพียงใด เป็นต้น

สำหรับทฤษฎีเชิงระบบ เรียกว่า ปัจจัยผลผลิต เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดจะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับแนวคิดด้านผลที่เกิดจากกระบวนการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดทั้ง ๒ แนวคิด มีความคล้ายกัน เป็นอย่างมาก

๔) ด้านผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ ผลการเปรียบเทียบ พบว่า มีความต่างกัน กล่าวคือ หลักไตรสิกขา มิได้แยกเอาส่วนนี้มากล่าวไว้ต่างหาก แต่ได้รวมกล่าวไว้ในเรื่องเกี่ยวกับด้านผลที่เกิดจากกระบวนการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดเรียบร้อยแล้ว สำหรับทฤษฎีเชิงระบบ เรียกว่า ปัจจัยผลกระทบเป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้

สรุปได้ว่า หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเป็นหลักทฤษฎีเชิงระบบ การเปรียบเทียบการใช้หลักไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารการศึกษา ซึ่งประเด็นที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดสรุปได้ดังนี้

หลักสิกขานี้ ครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพุทธศาสนา สิกขาเป็นหลักธรรมภาคปฏิบัติ เมื่อหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดอยู่ในหลักสิกขา ก็กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมแห่งการศึกษา เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้นการพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นเนื้อหรือเป็นตัวเป็นความหมายที่แท้ของการศึกษา การศึกษานั้นเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือเป็นการพัฒนาคนขึ้นไป โดยพัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวการพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้วก็จะเอาคุณสมบัติที่ตัวมี ซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็น

เครื่องมือในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การศึกษาก็เลยกลายเป็นเครื่องมือการพัฒนา รูปแบบของไตรสิกขาประกอบด้วย ส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนี้คือ ๑) ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิหรือบุพภาคของการศึกษา ๒) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา ๓) วัดและประเมินผลการใช้ไตรสิกขาในการบริหารจัดการศึกษา

จากหลักการและแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ คือ

๑) ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่บุคคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

๒) กระบวนการ (Process) คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศการวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ผลลัพธ์ (Product or Output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔) ผลกระทบ (Outcome or Impact) เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดหวังหรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้

เขียนเป็นรูปแบบ (Model) ของวิธีระบบ ได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบ การใช้หลักไตรสิกขาและทฤษฎีเชิงระบบในการบริหารการศึกษา พบว่ามีความคล้ายกัน ๓ ด้าน คือ ด้านทรัพยากรทางบริหาร ด้านการนำทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และ ด้านกระบวนการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนด้านผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ มีความต่างกัน จะเห็นได้ว่าแนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับแนวคิดตามทฤษฎีเชิงระบบ ถึงแม้ว่าจะเกิดขึ้นในยุคสมัยที่ต่างกัน แต่ก็เป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัวหากได้นำหลักไตรสิกขาในหลักคำสอนของพระพุทธมาบูรณาการกับแนวคิดในทฤษฎีเชิงระบบซึ่งเป็นวิทยาการสมัยใหม่ ให้เป็นรูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้หลักของไตรสิกขา บูรณาการแล้วน่าจะเป็นรูปแบบที่มีความสมบูรณ์และเป็นเครื่องมือที่ทรงคุณค่าเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๗ การศึกษานอกระบบ

การศึกษา (Education) ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ นิยาม ความหมายของการศึกษา ไว้ว่า "กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต" และมาตรา ๑๕ ได้กำหนดระบบการศึกษา ในการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

โดยที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับการศึกษาของประชาชนชาวไทยที่อยู่นอกระบบโรงเรียน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษา สำหรับประชาชนที่อยู่ในชนบทเป็นอย่างมาก ทรงริเริ่มตั้ง "ศาลารวมใจ" ตามหมู่บ้านชนบท เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นที่พักผ่อนหนังสือ โดยพระราชทานหนังสือประเภทต่าง ๆ แก่ห้องสมุด "ศาลารวมใจ" นอกจากนั้นยังมีพระราชดำริ จัดทำโครงการพระดาบส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙

"อาศรมของพระดาบส" เป็นพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงห่วงใยประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่พลาดโอกาสในการศึกษา เป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานแก่ประชาชนที่มีความรักวิชาการ ใฝ่หาความรู้ใส่ตนเองแต่ไม่สามารถหาที่เรียนได้เนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ จึงมีพระราชดำริให้การศึกษาแก่ประชาชนประเภทนี้ ให้มีลักษณะเดียวกับการศึกษาในสมัยโบราณ ที่ผู้ต้องการหาวิชาต้องเดินทางไปหาพระอาจารย์ ซึ่งเป็นพระดาบสมีสำนักอยู่ในป่า แล้วฝากฝังตัวเป็นศิษย์

สำหรับอาศรมของพระดาบสหรือส่วนใหญ่เรียก "โรงเรียนพระดาบส" ใช้สถานที่ของสำนักพระราชวัง ณ ๓๘๔-๓๘๙ ถนนสามเสน รัชสมัยผู้เรียนไม่จำกัดเพศ วัย วุฒิ ความรู้หรือฐานะ เปิดสอนครั้งแรก เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๙ มีผู้เข้าศึกษาจำนวน ๖ คน หลักสูตรการเรียนใช้เวลา ๑ ปี แต่เมื่อปฏิบัติจริง ๆ ใช้เวลาเพียง ๙ เดือน นักศึกษาที่เรียนสำเร็จการโรงเรียนพระดาบส มีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพได้ตามวิชาที่ต้องการ ผู้ที่สนใจเข้าศึกษาในโรงเรียนพระดาบสมีทั้งตำรวจ ทหาร พลเรือน และทหารผ่านศึกที่ทุพพลภาพ ครูผู้สอนส่วนมากเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ อาสาสมัคร โดยถือว่าการสอนวิชาความรู้ให้ศิษย์เป็นวิทยาทาน ไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น โรงเรียนนี้มีองค์มนตรีและผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ เป็นผู้ดำเนินการ วิชาที่โรงเรียนเปิดสอนครั้งแรก ได้แก่ วิชาซ่อมเครื่องไฟฟ้า วิทยุติดตั้งไฟฟ้า พร้อมกับการเรียนการสอนนี้ ผู้เรียนสามารถหารายได้ในรูปสหกรณ์ด้วย (mediathailand, ๒๕๕๕)

การศึกษานอกระบบ (Non formal Education)

ปัจจุบันวิถีการเรียนรู้ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การขยายตัวทางสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้แผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง องค์ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ล้วนเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Economy) ทำให้ประชากรเกิดความต้องการในการแสวงหาความรู้ นำไปสู่การเรียนรู้ในแทบทุกกิจกรรมของสังคม วิถีการเรียนรู้ของมนุษย์จึงขยายขอบเขตจากการศึกษาในระบบ (ชั้นเรียน) ไปสู่การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งผลทำให้เกิดกิจกรรมทางการศึกษารวมไปถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ความหมายของการศึกษานอกระบบ

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษานอกระบบไว้ว่า “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย

ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ยังได้ให้ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ ไว้ดังนี้ “การศึกษานอกระบบ” หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติ ที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพและความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับ หรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้

การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง "การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่าง ๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก" โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบและความมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency) (จรวยพร ธรณินทร์, ๒๕๕๐)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธี จึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานอกโรงเรียนมีความหมายครอบคลุมถึงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทุกชนิดที่บุคคลได้รับจากการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติการเรียนรู้จากสังคม และการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทัศนคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ (อาชัญญา รัตนอุบล ๒๕๔๒: ๑)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม โดยมีหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีศักยภาพพลาดหรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ ปลุกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และการประกอบสัมมาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่าง ๆ ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามควร แก่สภาพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ๒๕๓๘ อ้างถึงในอาชัญญา รัตนอุบล, ๒๕๔๒: ๓)

งานด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ชัดเจน กิจกรรมการศึกษาดังกล่าว มีทั้งที่จัดกิจกรรมโดยเอกเทศ และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้น เป็นทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยตรง และหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนที่อาศัย การศึกษาเป็นเครื่องมือนำไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม ในทางทฤษฎีจึงได้นับเนื่องเอาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นระบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีส่วนเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นและต่อเนื่องกับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นความหวังของการศึกษา และเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการพัฒนาคุณภาพของคนส่วนใหญ่ในประเทศได้ (รณรงค์ เมฆานววัฒน์, ๒๕๔๓: ๖ – ๗)

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงถือเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีการกิจสำคัญที่จะต้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมที่เป็นสิทธิที่คนทุกคนพึงได้รับการศึกษา นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานของชีวิต เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของตน

การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและสถานที่โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้ ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทความรู้พื้นฐานสายสามัญประเภทความรู้และทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป

ลักษณะของการจัดการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบ เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษา ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้รับบริการที่พลาดโอกาส จากการศึกษาในระบบ วัตถุประสงค์ของการศึกษามีความชัดเจนเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ แต่จะมีข้อแตกต่างตรงที่ รูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรม มีความยืดหยุ่นและหลากหลายกว่า สอนตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น แต่ก็ยังคงมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

หลักการของการศึกษานอกระบบ

๑) เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง

๒) ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ

๓) จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต ๔. จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ เป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้พลาดโอกาสเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง ได้รับการเรียนรู้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงได้รับ ดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว อันจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ อันจะเป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาต่อไป

๒.๘ แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศ

๑) การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

๑.๑) กฎหมายและนโยบายการศึกษา ในแต่ละประเทศมีกฎหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตและหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายใต้เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน โดยมีกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ มีการขยายโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เน้นความโดดเด่นในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒) โครงสร้างการบริหารและการกระจายอำนาจการศึกษาแต่ละประเทศมีโครงสร้างการบริหารและการกระจายอำนาจที่ชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วม ของหน่วยงานต่าง ๆ มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพื่อจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน จัดการศึกษายึดหลักความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

๑.๓) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษาแต่ละประเทศมีการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ โดยมุ่งเน้นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ

๑.๔) การพัฒนาประชาชนเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกประเทศเร่งพัฒนาประชาชนในชาติเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพและความถนัดของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเองอย่างเนื่องไปจนตลอดชีวิต

๑.๕) การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ภายใต้กฎหมายการศึกษาและแนวทางการดำเนินงานของแต่ละประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ หรือการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ เพื่อจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และเป็นธรรม

๒) การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย

๒.๑) การศึกษานอกระบบในประเทศไทยยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานการประกอบอาชีพ และการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑.๑) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังคงให้ความสำคัญในการเพิ่มโอกาสในการอ่านออกเขียนได้แก่ประชาชนในชาติ ลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการปรับตัวในการทำงาน โดยมีการเทียบโอนวุฒิที่เน้นประสบการณ์ของผู้เรียน อีกทั้งการลดเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น โครงการเปิดเทียบระดับการศึกษา จบ ม.๖ ใน ๘ เดือนของ กศน. ทำให้มีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามยังคงมีประเด็นที่เป็นคำถามจากหลายฝ่ายในเรื่องของคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพราะระยะเวลาในการเรียนที่ค่อนข้างสั้นจึงเป็นที่สงสัยว่าผู้สำเร็จการศึกษาจะมีความรู้ ความสามารถ เทียบเท่ากับผู้ที่เรียนในระยะเวลาปกติหรือไม่ แต่นับว่าเป็นความพยายามที่จะขยายโอกาสให้แก่ประชาชนในการศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีเวลา

๒.๑.๒) การให้ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพที่ให้บริการแก่ประชาชน มีเนื้อหาที่หลากหลายตามความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทางเลือกมากยิ่งขึ้น ทั้งที่จัดโดยภาครัฐและเอกชนและสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างรายได้ นำมาพัฒนาเป็นอาชีพทั้งแบบชั่วคราวและถาวร

๒.๑.๓) การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยที่หลายหน่วยงานยังคงเผยแพร่ความรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันดูแลสุขภาพ การออกเงิน การป้องกันตัวจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น

โดยรูปแบบมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ง่ายคือ โซเชียลมีเดีย (social media) จากเดิมที่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นเพียงเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ แต่ในปัจจุบันมีการใช้ช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้นทำให้เพิ่มจำนวนผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลอีกด้วย เช่น เด็กและเยาวชนที่มักติดต่อสื่อสารโดยผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว หากข้อมูลมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ จะเป็นแรงจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายสนใจศึกษาข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

๒.๑.๔) นโยบายทางด้านการศึกษาตลอดชีวิต ในเชิงปฏิบัติยังสามารถทำได้ ควรผลักดันให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมโดยแท้จริง และให้คุณค่าของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเท่าเทียม

๒.๑.๕) การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินงานโดยมีหน่วยงานหลักคือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง และมีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับจังหวัด อำเภอและตำบล ตามลำดับ นอกจากนั้น ยังมีภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย

๒.๒) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยที่เห็นได้ชัดเจนคือ การจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และจำนวนที่มากยิ่งขึ้น โดยขยายขอบเขตไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ห่างไกล ไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในส่วนกลางเท่านั้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังมีรูปแบบที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันของสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต ทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ไม่จำกัดเวลา ประหยัด เพราะส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยังมีเทคโนโลยีการเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้แบบเสมือนในอินเทอร์เน็ต ที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถชมรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้เสมือนไปเยือนสถานที่นั้นจริง ๆ ทำให้ได้รับทั้งความรู้ และความเพลิดเพลิน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต เช่น การจัดนิทรรศการ การเสวนา การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ศึกษา เพื่อให้ประชาชนตื่นตัวและปรับตัวตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น เป็นต้น

ดังนั้น สภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชนกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาสำหรับประเทศไทยประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑) กฎหมายและนโยบายการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรม คนไทยทุกคน ทุกช่วงอายุ สามารถเข้าถึงโอกาสของการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยังคงยึดถือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ปรัชญาคิดเป็น เป็นแนวทางการดำเนินงาน และมีทิศทางของกฎหมายและนโยบายทางด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติบัญญัติให้การศึกษาตลอดชีวิต โดยเป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกลไกส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และกำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบการศึกษาทุกระดับ

ดังนั้นแนวโน้มความเป็นไปได้ มีความจำเป็นต้องปรับบทบาทสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ให้เป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิต (สำนักงาน กศช.) เพื่อบริหารจัดการการศึกษาตลอดชีวิตให้สามารถรองรับการเป็นสังคม

แห่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถพัฒนาประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี (๒๕๔๖) กล่าวถึงในประเด็นของการมีกฎหมายและนโยบายระดับประเทศ ว่ารัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ การศึกษาแต่ละประเภท เช่น ทางด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีนโยบายมีอะไรบ้างเพื่อจะจัดการศึกษาให้ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาแต่ละประเภทควรมีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติจากส่วนกลางถึงระดับพื้นที่และมีการติดตามผลการดำเนินงาน

จากผลการศึกษาพบว่าการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในต่างประเทศ จะมีการออกกฎหมายสำหรับการศึกษาเป็นการเฉพาะ มีนโยบายด้านการศึกษาตลอดชีวิตชัดเจน โดยจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการศึกษา โดยยึดโครงสร้างการเรียนรู้ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งภาครัฐและเอกชนตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ แก่ประชาชนทุกระดับ สอดคล้องกับศรีสว่าง เลี้ยววาริณ (๒๕๕๕) กล่าวว่าในยุคไร้พรมแดน ทุกประเทศหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้ต้องจัดการศึกษาให้สามารถก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ที่ทุกคนสามารถมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง หลากหลาย ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้นำแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong education) มาเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาของประเทศของตน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุมีโอกาสเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) รัฐบาล หน่วยงาน องค์กรเอกชน ตลอดจนสหภาพแรงงานต่างมีบทบาทในการผลักดันให้มีกฎหมายพระราชบัญญัติ เพื่อสนับสนุนให้ทุกคนมีสิทธิอันชอบธรรมในการแสวงหาความรู้ขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง เมื่อจบการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว เพื่อปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาศักยภาพในการทำงานและคุณภาพชีวิตของประชาชน อันมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศในที่สุด จะเห็นได้ว่าองค์กรเอกชน เจ้าของสถานประกอบการและลูกจ้างต่างได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

อนึ่ง การที่จะให้บุคคลกระตือรือร้นในการศึกษาอย่างต่อเนื่องนั้นจำเป็นต้องปลูกฝังนิสัยการใฝ่รู้ การรักการอ่าน พัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนเพื่อให้สามารถจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สามารถสอนคนให้เป็นคน ไม่ใช่สอนแต่ความรู้อย่างเดียว คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีบทบาทในการนำแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตไปใช้ให้เกิดผล แนวโน้มการจัดการศึกษาตลอดชีวิต จึงบูรณาการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เข้าด้วยกัน โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียน ตามช่วงอายุ ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย รูปแบบการจัดการศึกษาในประเทศต่าง ๆ จึงคล้าย ๆ กัน แต่ต่างกันที่ประสิทธิภาพของการจัด และปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลนั่นเอง ประเทศที่พัฒนาแล้วต่าง ๆ ได้พัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต ได้มีการแก้ไขกฎหมาย การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารในลักษณะการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การเรียกเก็บภาษี การให้การสนับสนุน การจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ ประเทศไทยเองก็ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.

๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ นับเป็นก้าวสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของไทยที่เน้นนโยบาย การศึกษาตลอดชีวิตเช่นกัน แต่ประเทศด้อยพัฒนายังคงต้องเร่งการเพิ่มจำนวนผู้รู้หนังสือ เพื่อ สามารถบรรลุเป้าหมายการศึกษา เพื่อปวงชนในปี ๒๕๕๘ นี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (๒๕๕๕) ได้ศึกษากรณี ตัวอย่าง: การจัดการ การศึกษาตลอดชีวิตในต่างประเทศในการศึกษาโดยสรุปพบว่า ในยุคของโลกาภิวัตน์ที่ระบบเศรษฐกิจ และระบบข่าวสารข้อมูลไร้พรมแดนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มี การแข่งขันในตลาดแรงงานสูง แต่ละรัฐบาลจึงมุ่งเน้นนโยบายการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายที่ จะยกระดับความรู้ ทักษะอาชีพของประชาชนให้มีศักยภาพที่จะก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม โลก ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องปฏิรูป การศึกษา มุ่งสร้างวิสัยทัศน์ของประเทศตน เพื่อกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของประเทศ โดยเชื่อว่าการศึกษจะเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการผลิต

๒) โครงสร้างการบริหารและการกระจายอำนาจการศึกษา ควรมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง การบริหารและการกระจายอำนาจการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้การบริหารงานมีความต่อเนื่อง และรวดเร็วมากขึ้น โดยกระจายอำนาจการบริหาร การตัดสินใจ จากส่วนกลางลงไปสู่ท้องถิ่นและ ชุมชน ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานและบริหารงานด้วยตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งและ พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างองค์กรอำนาจรวมอยู่ที่สำนักงาน กศน.และ หน่วยงานในระดับนโยบายหรือระดับบริหารในส่วนกลางมีโครงสร้างองค์กรขนาดใหญ่เกินไปทำให้ ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับรายการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินการงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่าการดำเนินการงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยได้สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึงสำหรับกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแต่เมื่อพิจารณาการ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพ ของประชาชนในระดับประเทศพบว่า การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ดำเนินการอยู่ ยังไม่สามารถทำให้คนทุกคน ส่วนด้านความเป็นธรรมในการได้รับการศึกษาของประชาชนจากการ ดำเนินงาน พบว่า ยังขาดความเท่าเทียมกันในแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ต่างกลุ่มและการรับบริการที่ ต่างกัน และด้านการศึกษาตามอัธยาศัยยังขาดความเป็นธรรมด้านงบประมาณในการส่งเสริม การศึกษาในห้องสมุด ในด้านการจัดสรรงบประมาณพบว่า มีการรวมศูนย์งบประมาณที่ส่วนกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง มากกว่าการพิจารณาจากการพัฒนาโครงการมาจากส่วนงานฝ่ายปฏิบัติ ด้านคุณภาพการดำเนินงานนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดคุณภาพการสอน รวมทั้งความไม่ชัดเจน ของพระราชบัญญัติที่มีต่อการศึกษาตามอัธยาศัย (๒๕๕๕)

นอกจากนี้งานวิจัยของ Ho, Esther Sui-chu (๒๐๐๖) ได้ศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจ ทางการศึกษากรณีศึกษากลุ่มประเทศประเทศในเอเชีย ญี่ปุ่น เกาหลี และฮ่องกง มีวัตถุประสงค์ใน การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบและระบุแนวทางในการกระจายอำนาจทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชีย ๓ กลุ่ม ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี และฮ่องกง โดยศึกษาหลังจากกระจายอำนาจไปแล้วสิบปี ใช้วิธีการใน

การศึกษาจากการประเมินหลักสูตรของกลุ่มผู้เรียนนานาชาติ (the program for international student assessment) ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เพื่อหากระบวนการกระจายอำนาจ โดยการวิเคราะห์กลุ่มข้อมูลด้วยเทคนิค (Cluster Analysis) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การกระจายอำนาจประกอบไปด้วย ๔ ลักษณะ คือ ๑) อำนาจแบบรวมศูนย์ที่หน่วยเหนือ (highly centralized) ๒) อำนาจอยู่ที่สถานศึกษา (school-driven) ๓) อำนาจอยู่ที่ครู/ผู้สอน (teacher-driven) และ ๔) การทำให้อำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจ (highly decentralized) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะแล้วพบว่า ในอสังกมมีลักษณะการกระจายอำนาจแบบรวมศูนย์ (highly centralized) ซึ่งทำให้เห็นว่าอำนาจในความรับผิดชอบและการตัดสินใจล้วนเกิดขึ้นมาจากนอกสถานศึกษา และงานวิจัยของอาชัญญา รัตนอุบลและคณะ (๒๕๕๐) ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มด้านการบริหาร การจัดการและการประสานงาน การศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการบริหารงานจะมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสถานศึกษา รวมถึงการระดมทรัพยากรจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน อีกทั้งความมีเอกภาพด้านการกำหนดนโยบาย ซึ่งหมายรวมไปถึงการนำไปปฏิบัติด้วยความหลากหลายในส่วนของจัดการและการประสานงาน จะใช้ความร่วมมือโดยผ่านกระบวนการรูปแบบเครือข่าย ที่ประกอบไปด้วยองค์กรที่หลากหลายในการร่วมกันจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน และจะต้องมีความยืดหยุ่น

๓) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษา หลักสูตรจะต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามศักยภาพและความสามารถ มีการจัดรูปแบบการศึกษาให้เลือกอย่างหลากหลายวิธีการไม่ยึดติดกับกรอบที่เข้มงวด สอดคล้องกับ วิรุฬ นิลโมจน์ (๒๕๕๙, น. ๑๓) กล่าวว่าหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องจะเกิดขึ้นจำนวนมาก เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรด้านอาชีพและทักษะชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิมการจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการศึกษาโดยการแจกคู่มือเพื่อเปิดโอกาสให้เข้าเรียนในสถานศึกษาได้และให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังคุณธรรม การสร้างวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การมีจิตสาธารณะ ความตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด หลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจะมาจากการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ที่จัดโดยหลายสถาบันและหลายหน่วยงานครอบคลุม โดยจัดการศึกษานอกระบบในลักษณะต่าง ๆ คือ การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับประชากรก่อนวัยเรียน การศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาพื้นฐาน การศึกษานอกระบบประเภทการฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ กิจกรรมการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และกิจกรรมการพัฒนาสังคมและชุมชน จัดการศึกษาตามอัธยาศัยในลักษณะคือ การศึกษาที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการพักผ่อน การเล่น การทำงาน การประกอบอาชีพจากการปะทะสังสรรค์กับบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากสื่อต่าง ๆ จากชุมชน จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติตามที่ตนเองต้องการ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและสุมาลี สังข์ศรี (๒๕๕๖) กล่าวว่ากิจกรรมและโครงการการศึกษานอกระบบในประเทศไทย จัดแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ การศึกษานอกระบบ

ประกอบด้วย การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับประชากรก่อนวัยเรียน การศึกษานอกระบบประเภท การศึกษาพื้นฐาน การศึกษานอกระบบประเภทการฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ กิจกรรมการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต กิจกรรมการพัฒนาสังคมและชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย การเรียนรู้จากห้องสมุดต่าง ๆ การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การเรียนรู้จาก สื่อมวลชน การเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน การเรียนรู้จากสื่อพื้นบ้าน การเรียนรู้จาก ขนบธรรมเนียมประเพณีศาสนาในชุมชน และการเรียนรู้จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานวิจัยของ อาชญา รัตน์อุบลและคณะ (๒๕๕๐) พบว่าแนวโน้มด้านหลักสูตร เนื้อหาและกิจกรรมการเรียน การสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งจะให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่มีชุมชนและสถาน ประกอบการเป็นฐานมากกว่าหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน ชั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะกิจกรรมที่ เกิดขึ้นจะต้องมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของบุคคลและชุมชน รวมถึง สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้

๔) การพัฒนาประชาชนเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรเตรียมความพร้อมให้ ประชาชนในชาติเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีนิสัยใฝ่ การเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะ มีความรู้ ความคิดและจิตสาธารณะ และพัฒนาให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับ สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (๒๕๕๘: ๓๘) กล่าวถึงองค์ประกอบของสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องมีบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบ สำคัญ เพราะเป็นผู้เรียนรู้ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ในสังคม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๓, น. ๖๔-๖๕) วิจัยเรื่องแนวทางการ พัฒนานโยบายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทย พบว่าแนวทางการขับเคลื่อนการเรียนรู้นอก ระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ นั้น ประชาชนต้องได้รับ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคมที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาไทยเป็นฐาน ในการพัฒนา ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตตามแนวทางการ พัฒนาประเทศ

๕) การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจะมีความสัมพันธ์กันและสามารถ เทียบโอนการศึกษาได้อย่างทุกรูปแบบอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการสร้างเครือข่าย จากทุกภาคส่วนใน สังคม โดยส่งเสริมยกระดับและแสวงหาแนวร่วมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิรุฬ โณโณจัน (๒๕๕๙, น. ๑๓) กล่าวว่าภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจเอกชนและกลุ่มที่มีบทบาท ด้านการสื่อสารโทรคมนาคมเทคโนโลยียุคใหม่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งในฐานะ ผู้ร่วมจัดและผู้ให้การสนับสนุนจากผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินงานโดยมีหน่วยงานหลักคือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางและมีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศที่จัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย สอดคล้องกับรายการวิจัยเรื่องการประเมินผลการ

ดำเนินการงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (๒๕๕๕, น. ๑๗๕) พบว่าเครือข่ายทางการศึกษามีความสำคัญยิ่ง แต่จากสภาพปัญหาในปัจจุบันทำให้เห็นว่า การแก้ไขที่ได้ผลมากที่สุดคือ การบริหารจัดการเครือข่ายการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้รับบริการและการจัดการศึกษาดังนั้นหากการศึกษาลงไปสู่ระดับชุมชน จะต้องมีความร่วมมือและอำนาจในการร่วมกันรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลในท้องถิ่น เป็นของท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้เกิดโครงสร้างการบริหารที่เกิดจากการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกาศนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อเผยแพร่ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน และใช้เป็นกรอบ แนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และการติดตามผลการดำเนินการงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ อย่างมีประสิทธิภาพ

ประกาศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เรื่อง นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ด้วยสำนักงาน กศน. เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ได้มุ่งมั่นขับเคลื่อนภารกิจหลักตามแผนพัฒนาประเทศ และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่คำนึงถึงหลักการบริหารจัดการ ทั้งในเรื่องหลักธรรมาภิบาล หลักการกระจายอำนาจ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสาร และการสร้างบรรยากาศในการทำงานและการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรด้านการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงประกาศนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนี้

๑. หลักการ

กศน. เพื่อประชาชน “กศน. ก้าวใหม่ : ก้าวแห่งคุณภาพ”

๒. ภารกิจสำคัญตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๒.๑ โครงการส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา “พาน้องกลับมาเรียน” ติดตามและรายงานข้อมูลประชากรวัยเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้กลับเข้าสู่สถานศึกษาที่เหมาะสมตามบริบทต่อไป

๒.๒ โครงการ “กศน. ปักหมุด” สำรวจ ติดตาม ค้นหา และรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย คนพิการ พร้อมนำกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยวางแผนการจัดการศึกษาให้

สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ ของคนพิการอย่างแท้จริง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึง การศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม อย่างมีคุณภาพ

๒.๓ โครงการสถานศึกษาปลอดภัย นำระบบมาตรฐานความปลอดภัย MOE Safety Center ผ่านศูนย์ความปลอดภัย สำนักงาน กศน. มาใช้แก้ปัญหาความไม่ปลอดภัยของนักศึกษา ครู และบุคลากร กศน.

๒.๔ การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓. จุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๓.๑ ด้านการจัดการเรียนรู้คุณภาพ

๑) น้อมนำพระบรมราโชบายสู่การปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการ ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการ หรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์

๒) ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบาย ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๓) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง การสร้างความ เข้าใจที่ถูกต้อง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สร้างวินัย จิตสาธารณะ และอุดมการณ์ ความยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและ ข้อมูลข่าวสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Social Media) รวมถึงการใช้กระบวนการจิตอาสา กศน. ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

๔) ปรับปรุงหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคน ทิศ ทางการพัฒนา ประเทศ สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ความต้องการและความหลากหลายของ ผู้เรียน/ผู้รับบริการ รวมถึง ปรับลดความหลากหลายและความซ้ำซ้อนของหลักสูตร เช่น หลักสูตร การศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายบนพื้นที่สูง พื้นที่พิเศษและพื้นที่ชายแดน รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์

๕) ปรับระบบทดสอบ วัดผล และประเมินผล โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็น เครื่องมือ ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการประเมินผลการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ เพื่อการสร้างโอกาส ในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการเทียบระดับการศึกษา และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ พัฒนาระบบการประเมิน สมรรถนะผู้เรียนให้ตอบโจทย์การประเมินในระดับประเทศและระดับสากล เช่น การประเมินสมรรถภาพผู้ใหญ่ ตลอดจนกระจายอำนาจไปยังพื้นที่ในการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้

๖) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ ด้วยตนเองครบวงจร ตั้งแต่การลงทะเบียนจนการประเมินผลเมื่อจบหลักสูตร ทั้งการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นการสร้างและ ขยายโอกาสในการเรียนรู้ให้กับ กลุ่มเป้าหมายที่สามารถเรียนรู้ได้สะดวก และตอบโจทย์ความต้องการ ของผู้เรียน

๗) พัฒนา Digital Learning Platform แพลตฟอร์มการเรียนรู้ของ สำนักงาน กศน. ตลอดจนพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ และให้มีคลังสื่อ การเรียนรู้ที่เป็นสื่อที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย ง่ายต่อการสืบค้นและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

๘) เร่งดำเนินการเรื่อง Academic Credit-bank System ในการสะสม และเทียบโอน หน่วยกิตเพื่อการสร้างโอกาสในการศึกษา

๙) พัฒนาระบบนิเทศการศึกษา การกำกับ ติดตาม ทั้งในระบบ On-Site และ Online รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๓.๒ ด้านการสร้างสมรรถนะและทักษะคุณภาพ

๑) ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น สำหรับแต่ละช่วงวัย และการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายและ บริบทพื้นที่

๒) พัฒนาหลักสูตรอาชีพระยะสั้น ที่เน้น New skill Upskill และ Reskill ที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความต้องการของตลาดแรงงาน และ กลุ่มอาชีพใหม่ที่รองรับ Disruptive Technology

๓) ยกระดับผลิตภัณท์ สินค้า บริการจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ที่ เน้น “ส่งเสริม ความรู้ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ ยอมรับของตลาด ต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนเพิ่ม ช่องทางประชาสัมพันธ์และช่องทาง การจำหน่าย

๔) ส่งเสริมการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็น Active Ageing Workforce และมี Life skill ในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย

๕) ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับกลุ่มเป้าหมาย พิเศษ เช่น ผู้พิการ ออทิสติก เด็กเรื้อรัง และผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ

๖) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลและทักษะด้านภาษา ให้กับบุคลากร กศน.และผู้เรียน เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

๗) ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน กศน.

๘) สร้างอาสาสมัคร กศน. เพื่อเป็นเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุนการ จัดการศึกษาตลอดชีวิตในชุมชน

๙) ส่งเสริมการสร้างและพัฒนานวัตกรรมของบุคลากร กศน. รวมทั้ง รวบรวมและเผยแพร่เพื่อให้หน่วยงาน / สถานศึกษา นำไปใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ร่วมกัน

๓.๓ ด้านองค์กร สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้คุณภาพ

๑) ทบทวนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน สถานศึกษา เช่น สถาบัน กศน. ภาค สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร สถานศึกษาขึ้นตรงสังกัดส่วนกลาง กลุ่มสำนักงาน กศน.จังหวัด ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในพื้นที่

๒) ยกระดับมาตรฐาน กศน.ตำบล และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) ให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญของชุมชน

๓) ปรับรูปแบบกิจกรรมในห้องสมุดประชาชน ที่เน้น Library Delivery เพื่อเพิ่มอัตราการอ่านและการรู้หนังสือของประชาชน

๔) ให้บริการวิทยาศาสตร์เชิงรุก Science@home โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือนำวิทยาศาสตร์สู่ชีวิตประจำวันในทุกครอบครัว

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ ในรูปแบบ Public Learning Space Co-Learning Space เพื่อการสร้างนิเวศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคม

๖) ยกระดับและพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ให้เป็นสถาบันพัฒนาอาชีพระดับภาค

๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม กศน. จังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

๓.๔ ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ

๑) ขับเคลื่อนกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจน ทบทุนภารกิจ บทบาทโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามกฎหมาย

๒) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย เอื้อต่อการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ เช่น การปรับหลักเกณฑ์ค่าใช้จ่ายในการจัดหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

๓) ปรับปรุงแผนอัตรากำลัง รวมทั้งกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการนำคนเข้าสู่ตำแหน่ง การย้าย โอน และการเลื่อนระดับ

๔) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่งให้ตรงกับสายงาน และทักษะที่จำเป็นในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

๕) ปรับปรุงระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้มีความครอบคลุมเหมาะสม เช่น การปรับค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของผู้พิการ เด็กปฐมวัย

๖) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น ข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงาน ข้อมูลเด็กตกหล่นจากการศึกษาในระบบ เด็กเร่ร่อน ผู้พิการ

๗) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการอย่างเต็มรูปแบบ

๘) ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ ๔.๐ และการประเมินคุณภาพและความโปร่งใสการดำเนินงานของภาครัฐ (ITA)

๙) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับข้าราชการและบุคลากรทุกประเภทในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกาศเกียรติคุณ การมอบโล่ / อนุสรณ์

๑๐) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

นายวัลลพ สงวนนาม

เลขาธิการ กศน.

๒.๙ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี

ความเป็นมา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี ประกาศจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ โดยตั้งสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่โรงเรียนฝึกฝนเคลื่อนที่ ๔๖ หน้ศาลากลางจังหวัด ปี ๒๕๒๕ กรมการศึกษานอกโรงเรียนอนุมัติโอนชั้นเรียน โรงเรียนฝึกฝนเคลื่อนที่ ๔๖ พร้อมด้วยโรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่ ๖,๗,๘ และห้องสมุดประชาชน มาเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปัตตานี ในปี ๒๕๒๗ กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณให้จัดสร้างสำนักงานใหม่ในที่ดินราชพัสดุหมู่ที่ ๑ ตำบลรูสะมิแลในพื้นที่ ๓๐ ไร่ ซึ่งต้องอยู่ใกล้สนามกีฬาจังหวัด อาคารที่จัดสร้างครั้งแรกได้แก่ ตึกอำนวยการ ห้องประชุม บ้านพักคนงาน อย่างละ ๑ หลัง ๔ ตุลาคม ๒๕๒๘ ได้ย้ายสำนักงานจากสำนักงานชั่วคราว มายังสำนักงานใหม่ส่วนสำนักงานชั่วคราวยังคงใช้เป็นสถานที่สอนวิชาชีพ ในปีงบประมาณ ๒๕๒๘ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้อนุมัติงบประมาณ ให้สร้างอาคารเพิ่มเติม ซึ่งได้แก่ อาคารพัสดุโรงฝึกงาน บ้านพักครู โรงเก็บรถ อย่างละ ๑ หลัง ในปีงบประมาณ ๒๕๓๐ ได้ทำการทดลองการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน ๘ อำเภอ ๓ กิ่งอำเภอ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๑ ทำการทดลองการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนชนิดเต็มรูปแบบ จำนวน ๒ อำเภอ คืออำเภอโคกโพธิ์และอำเภอยะหริ่ง ส่วนอำเภอและกิ่งอำเภออื่น ๆ ได้มีการแต่งตั้งข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่รับผิดชอบกิจกรรมงานการศึกษานอกโรงเรียน ในพื้นที่อำเภอ/กิ่งอำเภอนั้น ในขณะเดียวกันก็รับผิดชอบงานประจำ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้วย

ปัจจุบัน ตั้งอยู่เลขที่ ๑๙๑/๖๑ ม.๖ ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี และในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปัตตานีได้เปลี่ยนแปลงชื่อ ตามพระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยเปลี่ยนเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี หรือเรียกโดยย่อว่าสำนักงาน กศน.จังหวัดปัตตานี มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Pattani Provincial Office of the Non-formal and informal Education.

วิสัยทัศน์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาประชาชนบนความหลากหลายของวัฒนธรรม นำสู่สังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

พันธกิจสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัด รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) จัดทำยุทธศาสตร์เป้าหมายและแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๓) วิเคราะห์ จัดตั้ง จัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๔) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

๕) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบตามที่กฎหมายกำหนด

๖) ส่งเสริม สนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา

๗) ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

๘) ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๙) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๑๐) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่าย

๑๑) ส่งเสริม สนับสนุน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๑๒) กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

๑๓) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่บุคคลในหมู่บ้าน/ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนการบริหาร การบริการและการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาข้าราชการพลเรือนสามัญ ครู กศน. และภาคีเครือข่าย

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

เป้าประสงค์

๑) ประชาชนจังหวัดปัตตานีได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงครอบคลุมและเป็นธรรม

๒) ภาศึเครือข่ายที่มีส่วนร่วม มีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๓) มีแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพกระจายอยู่ทั่วพื้นที่อย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้

๔) มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และใช้เพื่อการบริหารการจัดการเรียนรู้อย่างเกิดประสิทธิผล

๕) ผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้รับการศึกษาเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมีคุณภาพ

๖) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือนสามัญครู กศน.และภาศึเครือข่าย มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่และการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

๗) หน่วยงานและสถานศึกษา มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและมีภาพลักษณ์ที่ดี

กล่าวโดยสรุป การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นรูปแบบของการศึกษาที่ให้บริการสำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไปที่สามารถเข้ารับการศึกษได้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่ควรจะให้มีความสำคัญและกำหนดแนวทาง วิธีการ และองค์กรที่รับผิดชอบ การดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ (สุจินตนา ตรงประสิทธิ์, ๒๕๖๐: ๓๗-๔๐) โดยราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๖ เผยแพร่พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยยก ระดับจากสำนักงาน กศน. เป็น "กรมส่งเสริมการเรียนรู้" มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ ๓ รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อ พัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ โดยที่ประโยชน์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งประชาชนจะได้รับประโยชน์ดังนี้

๑. ประชาชนรับรู้ถึงความรับผิดชอบต่อ "กรม" หน่วยงานราชการที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ตน

๒. ประชาชนมีทางออกและทางเลือกในการเรียนรู้ เพื่อการพึ่งพาตนเองและการมีงานทำ

๓. ทุกคนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้ง ๓ รูปแบบ

๑) การเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

๓) การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ

- ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา โดยการจัดส่งเสริม และสนับสนุน ของกรม

๕. การเรียนรู้ที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุน โดย "กรม" ที่ไม่เลือกปฏิบัติ ต่อคนพิการ หรือ บุคคลซึ่งมีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๖. ประชาชนได้รับโอกาสเข้าถึงระบบสะสมความรู้ การเทียบโอน และการเทียบเคียงผลการ เรียน เพื่อการได้วุฒิการศึกษา

ในส่วนขององค์กรจะได้ประโยชน์ คือ

๑. การบริหารจัดการ "กรม" โดย "อธิบดี" แบบนิติบุคคล มีความคล่องตัวและชัดเจน

๒. เปิดโอกาสสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อเข้ามาร่วมจัดส่งเสริม และสนับสนุน ให้แก่กรม และหน่วยงานในสังกัดได้อย่างหลากหลายและชัดเจน

๓. ได้ทบทวนและกำหนดภารกิจหน่วยงานทุกระดับให้มีความชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน

๔. ได้จัดตั้งศูนย์หรือสถาบันเฉพาะด้าน หรือเฉพาะกิจการเพิ่มขึ้นตามความจำเป็น

๕. ได้ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ให้มีประสิทธิภาพและมีระบบยิ่งขึ้น

๖. การบริหารนโยบายงบประมาณมีการพัฒนาและเพิ่มเติมในอนาคต สอดคล้องระหว่าง ภาระงานกับงบประมาณค่าใช้จ่าย

๗. การบริหารทรัพยากรบุคคล มีการพัฒนาและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

และบุคลากรสำนักงาน กศน. จะได้ประโยชน์ คือ

๑. ภาระงานของบุคลากรได้รับการทบทวนและพัฒนาอย่างสอดคล้องระหว่างปริมาณคนกับ ปริมาณงาน

๒. ได้ทบทวนตำแหน่ง ค่าตอบแทน วิชยฐานะของบุคลากรเพื่อการยกระดับ

๓. ยกระดับการบริหารจัดการความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพของบุคลากรทุกสายงาน

๔. การปรับปรุงหรือกำหนดตำแหน่งขึ้นใหม่ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับบริบทใน ความรับผิดชอบ

๒.๑๐ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแนวทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ๕ ประการ ๑) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเป็นกฎหมายและนโยบายเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลาอย่างไม่มีเงื่อนไข ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

๒) โครงสร้างและการกระจายอำนาจ การศึกษา โดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารงานขับเคลื่อนและพึ่งพาตนเองได้ ๓) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความหลากหลายยืดหยุ่นและใช้ประโยชน์ได้จริง ๔) การพัฒนาประชาชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ ๕) การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปัทมาภรณ์ ศรีเนตร และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (๒๕๖๔) ได้ศึกษาถึง รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ๑) รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑ หลักการ องค์ประกอบที่ ๒ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ ๓ วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ ๔ การประเมินผลและ องค์ประกอบที่ ๕ เงื่อนไขความสำเร็จ ๒) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

สุจินตนา ตรงประสิทธิ์ (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึง การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี. ผลการค้นคว้าอิสระพบว่า ๑) ระดับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ๒) ผลเปรียบเทียบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ได้แก่ ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับแผนการสอนให้กับครูผู้สอน ควรสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยการอาชีพ หรือสถานประกอบการ เป็นต้น เพื่อร่วมมือการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ควรจัดระบบการนิเทศภายในทั้งด้านผู้สอนและการบริหารจัดการของแต่ละตำบล ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อเสนอขอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้ที่รับผิดชอบและครูผู้สอน

วิไลภรณ์ ศรีทองเทศ (๒๕๕๘) ได้ศึกษาถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ๒) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จำแนกตามเพศพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มี

ระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพานไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

วุฒินันท์ นามนาค (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น จึงต้องประสานความร่วมมือและรวมใจกันจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคมชุมชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนของสังคมจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าด้านการวางแผนโดยได้ร่วมการวางแผนและจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานและโครงการมาใช้ในการจัดการศึกษา (สมพิศ โห้งาม. ๒๕๕๕: ๑๓๖) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจรงค์ แสงสุกวาว (๒๕๕๑: ๑๖๘ - ๑๖๙) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก ๒) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้ความสำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากขึ้น ทำให้ความคิดเห็นของชุมชนในแต่ละเพศเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวัฒน์ โสคำภา (๒๕๕๒: ๙๒) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเขตตำบลนาเวียง จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าประชาชนในชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ๓) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ไม่ว่าจะด้านการวางแผน ด้านการให้การแสวงหาทรัพยากร ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล ส่งผลให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญณภัทร์ เตือนกลาง (๒๕๕๒: ๘๗ - ๘๘) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

บ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ปกครองที่มี ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลลาดใหญ่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ๔) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามอายุ โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเหมือนกันทุกโรงเรียน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนให้มามีส่วนร่วมในจัดและพัฒนาศึกษา โดยการจัดการประชุม ศึกษาดูงาน ร่วมกิจกรรมทางการศึกษาระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สมพิศ โห้งาม. ๒๕๕๕: ๑๔๒) เป็นเหตุผลที่ชุมชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญฤทธิ์ เดือนกลาง (๒๕๕๒: ๘๗ - ๘๘) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน ผู้ปกครองที่มีอายุสถานภาพการสมรส และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิผู้ปกครองที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลลาดใหญ่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน บ้านลาดใหญ่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ๕) ผลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของชุมชนมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านการแสวงหาทรัพยากรมากที่สุด คือ การระดมทรัพยากรควรมีการจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งมีความเข้าใจปัญหาความยากจนความขาดแคลนของนักเรียนและเพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาจึงให้ความร่วมมือในการระดมจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาจะให้มีความคุณภาพได้ จะต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันทุกฝ่ายในสังคม มีการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๘ มาตรา ๕๘ (๒) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (กรมวิชาการ. ๒๕๔๕: ๒๔-๕๖) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรการ สระคุพันธ์ (๒๕๕๐: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต ๒ พบว่า ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการปฏิรูปการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และระบบการศึกษา ตามลำดับ

ปรีวัฒน์ ช่วงคิด (๒๕๕๔) ได้ศึกษาถึง รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า วิธีการที่เหมาะสมคือการทำงานตาม หลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีขั้นตอนการทำงาน คือ ๑) ขั้นสร้างความเข้าใจ ๒) ขั้นวางแผน ๓) ขั้นประชาสัมพันธ์ ๔) ขั้นดำเนินงาน ๕) ขั้นประเมินผล ๖) ขั้นปรับปรุง/พัฒนา โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนา คือ ต้องมีผู้ประสานและส่งเสริมงาน ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชนอย่างเพียงพอ ต้องเปิดโอกาสให้เด็กและ เยาวชนนอกระบบ การศึกษาแสดงความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริม โดยให้โรงเรียน/สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการ ดำเนินงาน

อนุรุธ ว่องวานิช (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึงเรื่อง แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ เยาวชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ ผลการวิจัย พบว่า ในสังคมบริโภคนิยม ก่อให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณงามความดี ทำให้เกิดปัญหาสังคม มากมาย หากจะมีการพัฒนาประเทศชาติ การพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เป็นคนดีนับเป็นเรื่องสำคัญ ยิ่ง หลักพุทธธรรมสามารถช่วยให้เยาวชนเป็นคนดีได้ หากการพัฒนาเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรม นั้นเป็นเรื่องที่ท้าทายว่า ต้องทำเช่นไรที่จะให้เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาหลักพุทธธรรม ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยใช้นวัตกรรมสื่อและกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติที่จะช่วยดึงดูดให้เยาวชนมีความสนใจที่จะศึกษา หลักพุทธธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับสื่อและกิจกรรม สำหรับเยาวชน โดยผู้วิจัยได้หลักธรรมในการทำสื่อกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญพุทธศาสนาและวิธีการ ผลิตสื่อและกิจกรรมจากผู้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์สื่อและกิจกรรมนำมา ประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของเยาวชนในรูปแบบสื่อและกิจกรรมนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนว ทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยมุ่งหวังให้เยาวชน ไทยเป็นอนาคตที่ดีในการนำพาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

สรุปได้ว่า การที่คณะผู้วิจัยจะทำการศึกษาพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษานั้น เนื่องจาก พบว่า ปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา มีสาเหตุสำคัญคือ ความยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาใน การปรับตัวของนักเรียน ปัญหาเด็กนักเรียนต้องคดี ปัญหาการเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ รวมถึงย้าย ภูมิลำเนาการอพยพเพื่อติดตามผู้ปกครองและการหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือ จากหลายฝ่ายในการแก้ไขปัญหาซึ่งปัจจัยประการหนึ่งที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาสำเร็จลุล่วงได้ก็คือ จะต้องมีการป้องกัน เฝ้าระวังนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีระบบข้อมูลที่มีรายละเอียดและมี คุณภาพเพียงพอที่สามารถที่จะติดตามช่วยเหลือดูแลนักเรียนได้ทั้งด้านการเรียน และครอบครัว ซึ่ง ปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งการขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศในด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา ซึ่งสภา ปฏิรูปแห่งชาติได้เสนอไว้ในวาระการปฏิรูปที่ ๑๘ การปฏิรูประบบการเรียนรู้ ประเด็นปฏิรูปที่ ๒๑ เรื่องการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กด้อยโอกาส และเด็กกลุ่มเสี่ยงทั้งในและนอกระบบ โดยการสร้าง ช่องทางและโอกาสที่เหมาะสมให้กับเด็กได้รับการเรียนรู้ หรือพัฒนาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง โดย เชื่อมโยงกับระบบการให้ทุนการศึกษาในรูปคู่มือการศึกษาที่ติดตามตัวกับกลุ่มเป้าหมาย กลุ่ม

ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และเด็กกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกสถานที่เรียนเวลาเรียน และสามารถเชื่อมโยงต่อเนื่องกันได้ในแต่ละระดับการศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือวุฒิการศึกษาได้ และการให้โอกาสแก่ผู้ที่จบการศึกษาในแต่ละระดับ สามารถเลือกที่จะเข้าศึกษาหรือประกอบอาชีพได้โดยอิสระ รวมถึงการมีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีหลักสูตรที่เป็นทางเลือกให้กับผู้เรียน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กที่อยู่ในระบบการศึกษาได้ครบตรงตามหลักสูตรและแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษาให้มีโอกาสกลับสู่ระบบการศึกษา มีโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและสร้างสัมมาอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งยังช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษาได้ด้วย อย่างไรก็ตาม บ้าน วัด ชุมชน โรงเรียน หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ ล้วนแต่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา จึงควรกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่างภาคส่วนเหล่านี้ให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย (สุริยา ช้องเสนาะ, ม.ป.ป.: ๔-๕)

อีกทั้งยังต้องนำการเรียนรู้แบบสองทาง และเรียนรู้จากนอกห้องเรียน มากระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ๑) การฝึกสติ (Conscious) ซึ่งคนส่วนมากจะเข้าใจว่าการมีสติ คือ การนั่งนิ่ง ๆ หายใจเข้าลึก ๆ และมีสติกับลมหายใจของตัวเอง แต่แท้จริงแล้ว การเป็นคนมีสติมันง่ายกว่านั้นมาก และก็ให้ประโยชน์กับคุณมากมายเช่นกัน การเป็นคนมีสติ คือ การเปลี่ยนจาก “การคิด” เป็นการ “ตระหนักถึงความคิด” โดยที่การเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ นี้จะเปิดให้เรามองเห็นความคิดและรับรู้ความรู้สึกนั้น ๆ อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้เราตระหนักถึงสิ่งที่กำลังทำอยู่มากขึ้น เราสามารถเปลี่ยนแปลงและเป็นคนมีสติได้ทุกเมื่อ จริง ๆ แล้วคนส่วนใหญ่ก็ทำเป็นปกติอยู่แล้วละ แม้จะไม่ได้ตั้งใจก็ตาม อย่างไรก็ตาม การมีสติเช่นนี้ก็คงอยู่ไม่นานนัก ไม่กี่วินาทีเราก็มักกลับไปอยู่กับความคิดของตัวเองอีก มันจึงไม่ค่อยส่งผลดีให้เห็นชัดเจน เหมือนกับการที่เราจะไม่ได้ประโยชน์จากการวิ่งหากเราวิ่งเพียงวันละไม่กี่นาทีนั่นเอง ดังนั้น เราจึงต้องตั้งใจฝึกสติจริง ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ได้ประโยชน์จากมันอย่างเต็มที่ ซึ่ง “การมีสติ” จะช่วยให้ “เกิดความเครียดลดลง” “การมีสติ” จะช่วยให้ “ทักษะการตัดสินใจดีขึ้น” “การมีสติ” จะช่วยให้ “ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพิ่มขึ้น” และ “การมีสติ” ส่งผลต่อ “ความสำเร็จ” เป็นต้น ซึ่งพอมีสติแล้วก็ต้องบวกกับการมีสมาธิ ๒) การฝึกสมาธิ (Meditation) คำว่า “สมาธิ” หมายถึง ความตั้งมั่นแห่งจิต ความสำรวมใจให้แน่วแน่เพื่อเพ่งเล็งในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยพิจารณาอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งในสิ่งนั้น เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่า สมาธิแล้ว เราก็มองออกว่า การมีสมาธิเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ผู้มีสติปัญญา ทั้งศาสนาและวิทยาศาสตร์จึงส่งเสริมเรื่องการมีสมาธิ ประเด็นสำคัญอยู่ที่วิธีการทำสมาธิและเป้าหมายของการทำสมาธิเท่านั้น เป็นต้น แล้วเมื่อพอเรามีสติบวกกับการมีสมาธิแล้วละก็สติปัญญาก็จะตามมา ๓) การพัฒนาสติปัญญา (Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและมีเหตุมีผลและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม “สติปัญญา” คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม “สติปัญญา” คือ ของขวัญอันล้ำค่าที่ไม่สามารถหาสิ่งไหนมาเทียบได้ เป็นต้น

๒.๑๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

ความเชื่อมโยงของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” ซึ่งฐานความรู้ในวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ แล้วนำแนวทางการพัฒนาการใช้ภาษาไทยมา ยกร่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการ แล้วนำไปทดลองใช้กับ ผู้เรียน และผู้รับบริการของ สกร. ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสร็จแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ จนนำไปสู่การนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคณะผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ ๒.๓ แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๑.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๑.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

๓.๑.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

๓.๑.๗ สรุป

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เป็นการวิจัยและพัฒนา Research & Development (R&D) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ๑๐ ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มี ๓ ขั้นตอน คือ

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑ ครั้ง ๑๕ คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรมประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกส่งเสริมของ สกร. และ ๖) การมีส่วนร่วมของครอบครัว

๓) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน ๓๘๑ คน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัด ชายแดนใต้

ระยะที่ ๒ ทำการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส มี ๒ ขั้นตอน คือ

๑) ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษา เขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะ วิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๒) ตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนา

ระยะที่ ๓ ทำการเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส มี ๕ ขั้นตอน คือ

๑) ทำการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

๒) ทำการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

๓) ทำการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

๔) นำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

๕) นำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เนื่องจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษา แล้วทำการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา และเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งเป็นรูปแบบ การวิจัยและพัฒนา Research & Development (R&D) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดประชากร กลุ่ม ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประชากร (Population) คือ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส (จากรายงานจำนวน นักศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ภาคเรียน ๖๖/๑) จำนวน ๔๙,๑๙๖ คน ประกอบไปด้วย

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๑๓,๕๕๓ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

- ๑) ระดับประถม จำนวน ๑,๒๐๗ คน
- ๒) ระดับมัธยมต้น จำนวน ๖,๑๔๐ คน
- ๓) ระดับมัธยมปลาย จำนวน ๖,๒๐๖ คน

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๒๑,๙๔๖ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

- ๑) ระดับประถม จำนวน ๒,๑๗๐ คน
- ๒) ระดับมัธยมต้น จำนวน ๑๐,๓๕๓ คน
- ๓) ระดับมัธยมปลาย จำนวน ๙,๔๒๓ คน

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๓,๖๙๗ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

- ๑) ระดับประถม จำนวน ๑,๐๖๗ คน
- ๒) ระดับมัธยมต้น จำนวน ๖,๑๔๘ คน
- ๓) ระดับมัธยมปลาย จำนวน ๖,๔๘๒ คน

ตารางที่ ๒ จำนวน ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

จังหวัด	ระดับประถม	ระดับมัธยมต้น	ระดับมัธยมปลาย	รวม
ยะลา	๑,๒๐๗	๖,๑๔๐	๖,๒๐๖	๑๓,๕๕๓
ปัตตานี	๒,๑๗๐	๑๐,๓๕๓	๙,๔๒๓	๒๑,๙๔๖
นราธิวาส	๑,๐๖๗	๖,๑๔๘	๖,๔๘๒	๑๓,๖๙๗
รวม	๔,๔๔๔	๒๒,๖๔๑	๒๒,๑๑๑	๔๙,๑๙๖

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (๑๙๗๐) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๑ คน และใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่เฉพาะเจาะจง แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ คณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๒ ครั้ง รวม ๒๐ คน โดยการใช้การสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๖) การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑๕ คน

ครั้งที่ ๒ ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูด และภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

ในเรื่องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนั้น มุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) แบบสำรวจออนไลน์ (Online Survey) แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) และ การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ส่วนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ก่อนที่เสนอเป็นองค์ความรู้ต่อสาธารณชน โดยมีการดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

๑) แบบการสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) ใช้กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ คณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๒ ครั้ง รวม ๒๐ คน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๗) การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑๕ คน

ครั้งที่ ๒ ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอก
ระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ ๒)
ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดใน
ชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๒) แบบสำรวจออนไลน์ (Online Survey) ใช้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
ของ Krejcie & Morgan (๑๙๗๐) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๑ คน
และใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ
พบหรือไม่เฉพาะเจาะจง แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของ
กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลักษณะของแบบสำรวจออนไลน์ในการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ ได้แก่ ๑) เพศ ๒) ช่วงอายุ ๓)
อาชีพ ๔) นับถือศาสนา ๕) ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และ ๖) กำลังศึกษาในระดับ เป็นต้น ลักษณะการตั้งคำถามเป็น
แบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งเป็นแบบสอบถาม
ให้เลือกตอบข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คณะผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคสร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท
(Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
น้อยที่สุด และได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ ๓ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับน้อย

ระดับ ๑ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสำรวจออนไลน์ปลายเปิด ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

(๑) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามให้เนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

(๒) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูล การวัดและประเมินผลวิจัย รวมทั้งตัวอย่างแบบสำรวจออนไลน์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๓) สร้างแบบสำรวจออนไลน์ในการวิจัย และได้นำเสนอแบบสำรวจออนไลน์ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ ขอคำแนะนำ แล้วปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity Ratio) และการใช้ภาษาที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓) การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งทำการศึกษาและคัดเลือกตัวแทน จำนวน ๑๒ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๓๖๐ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) ทำการสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) ใช้กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ คณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๒ ครั้ง รวม ๒๐ คน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๖) การมีส่วนร่วมของครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑๕ คน

ครั้งที่ ๒ ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูด

และภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๒) ทำการสำรวจออนไลน์ (Online Survey) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน ๓๘๑ คน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๓) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งทำการศึกษาและคัดเลือกตัวแทนเยาวชนจำนวน ๑๒ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๓๖๐ คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๔) นำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

๕) นำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ในการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์เชิงพื้นที่ได้จากการสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) และการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์และสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อดังนี้

๑) วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๒) ศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ได้กรอบความคิดที่นำไปสู่การสร้างกรอบคำถามเพื่อนำไปสู่การลงพื้นที่สนทนากลุ่มออนไลน์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓) นำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มออนไลน์ ไปจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๔) วิเคราะห์ผลสรุปที่ได้จากการฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในรูปแบบการประเมิน (Pretest-Posttest) และผลสรุปจากตัวแทนผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

๕) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ได้ทั้งจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลวิเคราะห์บริบทเชิงปัญหาและข้อเท็จจริงที่รวบรวมได้จากการลงพื้นที่การสนทนากลุ่มออนไลน์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบบสำรวจออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้เรียน

ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส มาปรับปรุงให้สมบูรณ์

๖) นำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุม

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยอาศัยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ (รังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, เอกรินทร์ สังข์ทอง, เรชา ชูสุวรรณ, ๒๕๕๙)

๑) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ทำการวิเคราะห์ โดยจำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำมาหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเสนอผลการวิเคราะห์ ลงในตาราง

๒) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อทราบถึงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน และรายข้อคำถาม แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute criteria) เพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน โดยใช้คะแนนเป็นตัวชี้วัด ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส อยู่ในระดับน้อยที่สุด

และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

๑) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรของ (Rovinelli และ Hambleton)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
R แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
 ในส่วนของการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค

$$\alpha = \frac{n}{(n-1)} \left[\frac{1 - \sum si^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ
 si๒ แทน ความแปรปรวนแต่ละข้อ
 s๒ แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

๒) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร ดังนี้

$$P = FN \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย (Mean) หรือตัวกลางเลขคณิต โดยใช้สูตรเพอร์กูสัน ดังนี้

$$\text{สูตร } X = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ X แทน ค่าเฉลี่ย
 X แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X๒ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

๓.๖ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยนั้น จะเป็นการนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบฐานข้อมูล ภาพถ่ายกิจกรรม และการพรรณนาความ ประกอบการบรรยายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเชิงพื้นที่ เพื่อให้เห็นรูปแบบ กระบวนการที่จะส่งต่อก่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงคุณภาพและศักยภาพผ่านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทั้งในระดับนโยบาย ชุมชน องค์กรที่สนใจในโอกาสต่อไป

๓.๗ สรุป

โครงการวิจัย การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ นี้ จะเป็นการพัฒนาผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยผ่านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส คือ ๑) ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) ได้กระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๓) ได้แนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส นอกจากนี้ยังสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นฐานข้อมูลอ้างอิงในทางวิชาการ ตลอดจนการเผยแพร่ผลการวิจัยเชิงวิชาการต่อมหาวิทยาลัย หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ และเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน วัดและชุมชนในเชิงประจักษ์ รวมถึงการนำผลงานวิจัยไปวิจัยต่อยอดสู่การเสริมสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่อไปได้

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาตามกรอบวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๔.๒ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๔.๓ การเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๔.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

๔.๑.๑ การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) (อังกฤษ: Department of Learning Encouragement : DOLE) เป็นส่วนราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย ยกฐานะมาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เดิมก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๔๘๓ เป็นกองการศึกษาผู้ใหญ่ และจัดตั้งเป็นกรมครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ในชื่อ "กรมการศึกษานอกโรงเรียน" หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า "กศน."

พ.ร.บ.ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนคนไทยทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จะสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจุดเด่นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเดิม จัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” ที่จะขยายตัวรองรับทุกพื้นที่ ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มทักษะชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๔ ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษานอกระบบไว้ว่า “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษานอกระบบหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับ หรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้

การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง "การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่างๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก" โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบและความมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency)

รพีพรรณ พันธุ์รัตน์ (๒๕๖๕) ได้กล่าวถึง กำแพงภาษา หลุมความเหลื่อมล้ำของระบบการศึกษาไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่า “ถึงแม้ว่าภาษามลายูถิ่นที่ใช้สื่อสารกันจะมีรากศัพท์เดียวกับภาษามลายูกลาง แต่วิธีการออกเสียงกลับแตกต่าง อีกทั้งภาษามลายูถิ่นก็ไม่มีตัวหนังสือเฉพาะของตัวเอง และไม่สามารถใช้ตัวอักษรยาวี (جاوي) เพื่อแทนเสียงได้หมดเหมือนอย่างภาษามลายูกลาง ภาษามลายูถิ่นจึงถูกถ่ายทอดจากผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก ๆ ด้วยวิธีมุขปาฐะ อันเป็นวิธีสื่อสารที่ง่ายและรวดเร็วที่สุด ทำให้เด็กสามารถซึมซับและพูดภาษามลายูถิ่นได้ในระยะเวลาไม่กี่ขวบปี อย่างไรก็ตาม เมื่อต้องเข้าศึกษาในโรงเรียนสามัญที่ถูกกำกับจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กเหล่านี้ต้องเริ่มเรียนรู้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาที่สองทันที เนื่องจากหลักสูตรที่บังคับใช้โดย สพฐ. ถูกออกแบบให้ต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารความยากของนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดฯ คือ การไม่สามารถหาจุดเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายู ซึ่งใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน กับ

ภาษาไทยกลาง ซึ่งใช้สำหรับอ่าน-เขียนในโรงเรียน สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะข้อจำกัดของภาษามลายูถิ่นเองที่ไม่มีตัวหนังสือเฉพาะไว้ใช้เทียบเคียงกับภาษาอื่น ๆ นูร์ไอณี (ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบัวทอง) เห็นว่า การไม่มีเครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างภาษาแม่ (มลายู) กับภาษาไทย ทำให้การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นเรื่องยากและห่างไกลจากตัวเด็กยิ่งกว่าเดิม ผลลัพธ์ของความไม่เชื่อมโยงนี้ไม่เพียงทำให้เด็กขาดความเข้าใจด้านการสื่อสาร แต่ยังทำให้ตัวผู้เรียนไม่รู้สึกรเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาการเรียน และไม่อยากจะเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นอีกเมื่ออ่านไม่ได้ เขียนไม่ถูก การเข้าถึงเนื้อหาในหนังสือเรียนที่ดีพิมพ์เพื่อใช้ร่วมกันทั้งประเทศก็กลายเป็นเรื่องยากขึ้นหลายเท่า แบบเรียนภาษาไทยกลายเป็นกำแพงขนาดมหึมาสำหรับผู้เรียน”

อีกทั้งเธอยังกล่าวถึงเรื่องการอ่านไม่ออก-เขียนไม่ได้ ใครเกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กบ้าง โดยที่โรงเรียนบ้านบัวทอง เป็นหนึ่งในโรงเรียนที่เผชิญปัญหาการไม่รู้หนังสือของเด็กนักเรียนระดับชั้นประถม ด้วยสาเหตุ ‘ข้อจำกัดด้านภาษา’ เนื่องจากเด็กนักเรียนเกือบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารตั้งแต่เกิด และคนในครอบครัวและชุมชนต่างก็ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อเด็กจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในการเรียน โรงเรียนก็มีหน้าที่ต้องสอนภาษาไทยตั้งแต่ระดับพื้นฐาน รัชชภา ภาควมูมิเกียรติยศ (ครูสอนภาษาไทยของโรงเรียนบ้านบัวทอง) อธิบายว่าแต่เดิมโรงเรียนจะให้เด็กระดับชั้นปฐมวัยซึ่งเป็นเด็กเล็ก เริ่มทำความคุ้นเคยกับภาษาไทยผ่านการสื่อสารอย่างง่าย ๆ ได้แก่ การฟังและการพูด และจะยังอนุโลมให้เด็กเล็กใช้ภาษามลายูสื่อสารได้บ้าง แต่เมื่อเลื่อนระดับไปอยู่ชั้นประถม เด็กทุกคนจะต้องสื่อสารด้วยภาษาไทยกลาง ห้ามใช้ภาษามลายู เป้าหมายของการเรียนรู้ตามวิธีการข้างต้น คือการพาเด็กเข้าสู่โลกของภาษาที่สองให้เร็วที่สุด โดยคาดหวังให้เด็กจดจำและนำภาษาไทยไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่วิธีการนี้กลับมีข้อด้อย รัชชภาค้นพบว่า เมื่อเด็กยังไม่รู้คำไทยที่จะใช้สื่อสารความคิดของตนออกมา ซ้ำยังถูกปิดกั้นไม่ให้ใช้ภาษาที่เขาถนัด เด็ก ๆ จึงไม่กล้าสื่อสารความคิดออกมา ซึ่งสะท้อนว่า วิธีการสอนที่กระตุ้นด้วยแรงเสริมทางลบแบบนี้ไม่ช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการรัชชภากล่าวต่อไปว่า นอกจากความยากในการกระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาไทยแล้ว การมีพื้นที่เรียนรู้ค่อนข้างจำกัดก็เป็นอุปสรรคสำคัญ กล่าวคือ เด็กๆ จะมีโอกาสฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น เมื่อกลับบ้าน เขาก็จะใช้ภาษามลายูถิ่นกับครอบครัว เด็กจึงไม่สามารถต่อยอดประสบการณ์การใช้ภาษาไทยในชุมชนของเขาได้ ด้วยเหตุนี้ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ที่ทางโรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ เด็กจึงแทบไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเลย และก่อให้เกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอย (learning loss) ที่ไม่ได้ถดถอยแค่เฉพาะองค์ความรู้ในตำรา แต่ยังรวมถึงกระบวนการสื่อสารพื้นฐานอย่างการพูดภาษาไทยด้วยภาวะการเรียนรู้ถดถอยดังกล่าวยิ่งทำให้ปัญหาการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กในโรงเรียนบ้านบัวทองทวีซับซ้อน เพราะก่อนที่จะออกแบบวิธีการสอนให้สอดคล้องกับเด็กตามระดับการศึกษาได้ ครูต้องจัดการปัญหาการถดถอยในการใช้ภาษาไทยของเด็กเสียก่อน เพื่อ ‘รื้อฟื้น’ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยกลับมา โรงเรียนจึงต้องประเมินเด็กทั้งหมด เพื่อจัดกลุ่มเด็กตามความสามารถในการใช้ภาษาไทย แล้วจัดวิธีการสอนให้ตรงจุด เช่น กลุ่มเด็กที่เกิดภาวะเรียนรู้ถดถอยจะต้องถูกติวเข้มอย่างเต็มที่ นูร์ไอณีระบุว่า จำเป็นต้องให้เด็กเริ่มทำความรู้จักพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ใหม่ทั้งหมดนี้เป็นสาเหตุให้โรงเรียนบ้านบัวทองต้องใช้เวลาทั้งเทอมเพื่อสอนให้เด็กเรียนภาษาไทยอย่างเดียว หลังกลับมาเปิดเรียนแบบ on-site (รพีพรรณ พันธุ์รัตน์, ๒๕๖๕)

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่างๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับ หรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) (อังกฤษ: Department of Learning Encouragement : DOLE) เป็นส่วนราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย ยกฐานะมาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง "การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่มองกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่างๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก" โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบและความมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency) และได้มี พ.ร.บ. ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนคนไทยทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จะสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจุดเด่นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเดิม จัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” ที่จะขยายตัวรองรับทุกพื้นที่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มทักษะชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) ใช้กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ คณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๑๕ คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๖) การมีส่วนร่วมของครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ

นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า

“...สกร. หรือ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอายุอยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทศนคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ...”

“...คุณภาพของการศึกษานอกระบบนั้น จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีเกณฑ์เสียเปรียบกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายสาเหตุ อาทิเช่น การขาดโอกาสที่จะได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบยิ่งในด้านของภาษา หรือความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นฐานตามพ่อแม่หรือเพื่อหางานทำกับครอบครัว ทำให้มีอัตราการขาดเรียนสูง รวมถึงการที่ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีภาระหน้าที่จะต้องเรียนสายสามัญ และเรียนทางศาสนาควบคู่กันอีกด้วย...”

“...ปัจจุบันนี้นักเรียน ที่เข้ามาเรียน ณ สกร. มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาทุก ๆ ปี เนื่องจากปัญหาที่เห็นได้ชัดไม่ว่าจะเป็น การท้องก่อนวัยอันควร การท้องในขณะเรียน ขาดทุนทรัพย์ ความยากจนในการเรียน ครอบครัวไม่พร้อม การมีปัญหาทางบ้าน และอีกหลากหลายสาเหตุ...”

“...หนึ่งปัญหาคือครูจำนวนไม่น้อยขอย้ายจากพื้นที่ การศึกษานอกระบบ ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้...”

“...การศึกษานอกระบบ เป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้พลาดโอกาสเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง ได้รับการเรียนรู้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว ซึ่งทำให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ ทำให้เป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาต่อไป”

“การศึกษานั้นนำมาซึ่งความเจริญในทุกมิติและทุกสังคม การจะพัฒนาสังคม หรือโลกใบนี้ให้มีความเจริญ และก้าวทันต่อโลกที่มีความเปลี่ยนแปลง ดังเช่นทุกวันนี้ได้ต้องมีการศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนหลักนั่นเอง สังคมที่เจริญแล้วทั่วทุกมุมโลก ล้วนใช้การศึกษาเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาคน และความเจริญในแทบทุกด้านทั้งสิ้น แต่ด้วยความหลากหลายของสังคม วัฒนธรรม และศาสนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ทำให้การศึกษาของเยาวชนในพื้นที่มีความแตกต่างกันออกไป”

“...สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนยังกำลังประสบปัญหา และต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมาก และผล

สมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จึงได้จัดตั้งขึ้น เพื่อรับนักเรียนหรือประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะดังกล่าว หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เข้ามาเรียนรู้ และรับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น...”

“ซึ่งตามปกติแล้วเด็ก ๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเข้าเรียนแบบเดียวกับเด็กไทยทั่วประเทศ คือ ศึกษาตามระบบภาคบังคับตามปกติของรัฐ แต่หลังจากจบประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว ทั้งเด็กผู้ชาย และเด็กผู้หญิงส่วนใหญ่จะไม่นิยมเข้าเรียนต่อในสายสามัญล้วน จะมีก็ส่วนน้อยประมาณไม่เกิน ๑๐% ส่วนที่เหลือจะเข้าเรียนในสายศาสนาล้วน ซึ่งมีน้อยมากและส่วนที่เด็ก ๆ มีเปอร์เซ็นต์เข้าเรียนสูง คือ แบบผสม ทั้งสายสามัญ และศาสนา”

“สิ่งที่ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมมีความแตกต่างกัน มีอยู่หลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อของคนในสังคม สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อ ๆ ไปยังรุ่นลูกหลานอย่างปฏิเสธไม่ได้ ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้จะเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทุกสังคมทุกชนชั้นแล้วก็ตาม แต่หากระบบการศึกษาของสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังเอื้อ หรือยังมีของโหวให้เห็นกันอยู่...”

“...ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนจะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เขาใจบทบาท และหน้าที่ของตัวเอง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ กระทรวงศึกษาธิการ จะต้องมีการตรวจสอบ และประเมินผลสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง ไม่ปล่อยให้สถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นธุรกิจการศึกษาของคนบางกลุ่ม ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้เลย”

“ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เยาวชนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นหลัก โดยไม่ได้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ทำให้พวกเขามีโอกาสอยู่ในระบบการศึกษาน้อยกว่าเด็กทั่วไป ทั้งยังมีผลคะแนนสอบวัดระดับอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำอีกด้วย รวมถึงมีแนวโน้มที่จะออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากไม่สามารถอ่านออกเขียนได้จึงทำให้ไม่สามารถอ่านหนังสือหรือทำข้อสอบให้ทันเวลาได้...”

“...แม้จะมีการปรับแต่งการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งมีศาสนาและวัฒนธรรมเฉพาะตนต่างจากส่วนกลาง แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้เด็กท้องถิ่นเข้าถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ยาก คือ ภาษาที่ใช้แบบเรียน หรือก็คือ ภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งแตกต่างจาก “ภาษาแม่” ที่เด็ก ๆ ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันในชุมชนของตน...”

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทักษะคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ แต่ในการศึกษาของสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น คุณภาพการศึกษานอกระบบ จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีเกณฑ์เสียเปรียบกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายสาเหตุ อาทิเช่น การขาดโอกาสที่จะได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบยิ่งในด้านของภาษา หรือความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นฐานตามพ่อแม่หรือเพื่อหางานทำกับครอบครัว

ทำให้มีอัตราการขาดเรียนสูง รวมถึงการที่ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีภาระหนักที่จะต้องเรียนสายสามัญ และเรียนทางศาสนาควบคู่กันอีกด้วย และปัญหาครูจำนวนไม่น้อยขอย้ายจากพื้นที่ ของจังหวัด ชายแดนภาคใต้อีกด้วย และประชาชนยังกำลังประสบปัญหา และต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทาง สังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับ บริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมาก และผลสมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนน เฉลี่ยระดับชาติมาก ตามปัญหาข้างต้น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จึงได้พัฒนาจัดตั้ง การศึกษานอกระบบขึ้น เพื่อรับนักเรียนหรือประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะดังกล่าว หรือขาดโอกาสทาง การศึกษาได้เข้ามาเรียนรู้ และรับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว ซึ่งทำให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ ทำให้เป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่ง การเรียนรู้และภูมิปัญญา

๔.๑.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พบว่า

ตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ พบว่า

ข้อมูลทั่วไป		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๒๒๐	๕๗.๗๔
	หญิง	๑๖๑	๔๒.๒๖
รวม		๓๘๑	๑๐๐.๐๐
สังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้	ปัตตานี	๑๖๑	๔๒.๒๖
	ยะลา	๑๑๐	๒๘.๘๗
	นราธิวาส	๑๑๐	๒๘.๘๗
รวม		๓๘๑	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๘๑ คน โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๔ เป็นเพศ หญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๖ สังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ปัตตานี จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๖ ยะลา ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๗ และนราธิวาส จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพรวม

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความพึงพอใจ	อันดับ
๑	ด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์	๔.๒๔	๐.๖๗	มาก	๔
๒	ด้านภาษาพูดและภาษาเขียน	๔.๒๖	๐.๗๑	มาก	๓

๓	ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย	๔.๒๙	๐.๖๘	มาก	๒
๔	ด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน	๔.๓๒	๐.๖๘	มาก	๑
รวม		๔.๒๘	๐.๖๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.28$, $S.D.=0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ($\bar{x}=4.32$, $S.D.=0.68$) รองลงมา คือ ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย ($\bar{x}=4.29$, $S.D.=0.68$) และอันดับสาม คือ ด้านภาษาพูดและภาษาเขียน ($\bar{x}=4.26$, $S.D.=0.71$) ส่วนความพึงพอใจที่มีอันดับต่ำสุด คือ ด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา ($\bar{x}=4.24$, $S.D.=0.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในตารางที่ ๔.๓ - ๔.๖ พบว่า

ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความพึงพอใจ	อันดับ
๑	ความรอบรู้ในเนื้อหา	๔.๒๙	๐.๖๐	มาก	๖
๒	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ	๔.๓๔	๐.๖๒	มาก	๒
๓	การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้เป็นที่น่าสนใจ	๔.๓๒	๐.๕๗	มาก	๓
๔	การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา	๔.๑๘	๐.๗๒	มาก	๙
๕	ความชัดเจนในการบรรยาย	๔.๔๗	๐.๖๔	มาก	๑
๖	การตอบคำถาม	๔.๓๒	๐.๖๑	มาก	๔
๗	เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด	๔.๒๑	๐.๖๙	มาก	๘
๘	การใช้สื่อดัดแปลง	๔.๑๑	๐.๖๘	มาก	๑๐
๙	การรักษาเวลา	๔.๒๔	๐.๗๐	มาก	๗
๑๐	ความเหมาะสมของวิทยากรโดยส่วนรวม	๔.๓๒	๐.๖๕	มาก	๕
รวม		๔.๒๔	๐.๖๗	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.24$, $S.D.=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจที่มีอันดับสูงสุด คือ ความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x}=4.47$, $S.D.=0.64$) รองลงมา คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ ($\bar{x}=4.34$, $S.D.=0.62$) และอันดับสาม คือ การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้เป็นที่

น่าสนใจ ($\bar{x} = 4.92$, $S.D = 0.57$) ส่วนความพึงพอใจที่มีอันดับต่ำสุด คือ การใช้สื่อดิจิทัล ($\bar{x} = 4.11$, $S.D = 0.68$)

ตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความพึงพอใจ	อันดับ
๑	ความรอบรู้ในเนื้อหา	4.34	0.65	มาก	๓
๒	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ	4.37	0.58	มาก	๒
๓	การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้เป็นที่น่าสนใจ	4.18	0.62	มาก	๙
๔	การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา	4.21	0.69	มาก	๗
๕	ความชัดเจนในการบรรยาย	4.42	0.63	มาก	๑
๖	การตอบคำถาม	4.24	0.78	มาก	๖
๗	เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด	4.34	0.66	มาก	๔
๘	การใช้สื่อดิจิทัล	4.16	0.63	มาก	๑๐
๙	การรักษาเวลา	4.34	0.70	มาก	๕
๑๐	ความเหมาะสมของวิทยากรโดยส่วนรวม	4.21	0.80	มาก	๘
รวม		4.26	0.71	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษาพูดและภาษาเขียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, $S.D = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจที่มีอันดับสูงสุด คือ ความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = 4.42$, $S.D = 0.63$) รองลงมา คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ ($\bar{x} = 4.37$, $S.D = 0.58$) และอันดับสาม คือ ความรอบรู้ในเนื้อหา ($\bar{x} = 4.34$, $S.D = 0.65$) ส่วนความพึงพอใจที่มีอันดับต่ำสุด คือ การใช้สื่อดิจิทัล ($\bar{x} = 4.16$, $S.D = 0.63$)

ตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความพึงพอใจ	อันดับ
๑	ความรอบรู้ในเนื้อหา	4.34	0.66	มาก	๔
๒	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ	4.37	0.67	มาก	๓
๓	การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้เป็นที่น่าสนใจ	4.26	0.71	มาก	๙

๔	การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา	๔.๒๖	๐.๖๔	มาก	๘
๕	ความชัดเจนในการบรรยาย	๔.๓๙	๐.๗๑	มาก	๑
๖	การตอบคำถาม	๔.๓๒	๐.๖๙	มาก	๕
๗	เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด	๔.๒๖	๐.๕๙	มาก	๗
๘	การใช้สื่อทัศนูปกรณ์	๔.๑๘	๐.๖๘	มาก	๑๐
๙	การรักษาเวลา	๔.๓๒	๐.๘๐	มาก	๖
๑๐	ความเหมาะสมของวิทยากรโดยส่วนรวม	๔.๓๗	๐.๖๒	มาก	๒
รวม		๔.๒๙	๐.๖๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $S.D = 0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจที่มีอันดับสูงสุด คือ ความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{X} = 4.39$, $S.D = 0.71$) รองลงมา คือ ความเหมาะสมของวิทยากรโดยส่วนรวม ($\bar{X} = 4.37$, $S.D = 0.62$) และอันดับสาม คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ ($\bar{X} = 4.37$, $S.D = 0.67$) ส่วนความพึงพอใจที่มีอันดับต่ำสุด คือ การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ($\bar{X} = 4.18$, $S.D = 0.68$)

ตารางที่ ๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
๑	ความรอบรู้ในเนื้อหา	๔.๓๙	๐.๖๗	มาก	๒
๒	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ	๔.๓๔	๐.๖๗	มาก	๖
๓	การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้เป็นที่น่าสนใจ	๔.๒๙	๐.๗๒	มาก	๗
๔	การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา	๔.๒๔	๐.๖๓	มาก	๙
๕	ความชัดเจนในการบรรยาย	๔.๓๗	๐.๖๒	มาก	๓
๖	การตอบคำถาม	๔.๒๑	๐.๗๗	มาก	๑๐
๗	เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด	๔.๒๖	๐.๖๘	มาก	๘
๘	การใช้สื่อทัศนูปกรณ์	๔.๓๗	๐.๖๗	มาก	๔
๙	การรักษาเวลา	๔.๓๔	๐.๖๖	มาก	๕

๑๐	ความเหมาะสมของวิทยาการโดยส่วนรวม	๔.๓๙	๐.๖๓	มาก	๑
	รวม	๔.๓๒	๐.๖๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านค่าที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, $S.D = 0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจที่มีอันดับสูงสุด คือ ความเหมาะสมของวิทยาการโดยส่วนรวม ($\bar{x} = 4.39$, $S.D = 0.63$) รองลงมา ความรอบรู้ในเนื้อหา ($\bar{x} = 4.39$, $S.D = 0.67$) และอันดับสาม คือ ความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = 4.37$, $S.D = 0.62$) ส่วนความพึงพอใจที่มีอันดับต่ำสุด คือ การตอบคำถาม ($\bar{x} = 4.21$, $S.D = 0.77$)

๔.๒ พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสนั้น คณะผู้วิจัยได้ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรมจำนวน ๕ คน พบว่า

“...คำนิยามตามงานวิจัย หมายถึง ผู้เรียน ผู้รับบริการจากหน่วยงานสำนักงาน สกร. ดังนั้นคำว่าเยาวชนตามหลักสากล จะอายุไม่เกิน ๒๕ ปี หรือในความเป็นจริงที่ สกร. จัดอยู่กับเยาวชนนอกระบบ จะมีผู้รับบริการที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ จนถึงผู้สูงอายุ นี่คือกลุ่มเป้าหมายที่มาเรียนกับเราและมารับบริการกิจกรรมต่าง ๆ ของ สกร...”

“...คำว่าเยาวชนนอกระบบการศึกษา เป็นกลุ่มนักเรียนที่หลุดออกมาจากระบบการศึกษา อาจจะหลุดจาก ประถม หรือมัธยม ตลอดไปจนถึงเด็กที่ไม่มีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อทาง สกร. ก็ยินดีที่จะรับส่วนนี้เข้ามาเรียนรู้จนเขาจบมัธยมต้นก็ดี หรือมัธยมปลายก็ดี เพื่อที่เราจะส่งต่อได้ ตรงนี้ผมมองว่า เยาวชนนอกระบบการศึกษา...”

“...ว่าเยาวชนนอกระบบการศึกษา คือ ผู้เรียนที่ได้รับการศึกษาจากสกร. ไม่ว่าจะเป็นจากหลุดในระบบ หรือที่เป็นนักศึกษาจากสกร. ที่ไม่ได้หลุดในระบบ แต่อายุไม่เกิน ๒๕ ปี อันนี้จะเป็นโยบายที่ชัดเจนขึ้น เพราะว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของเราก็มียังเด็กที่หลุดจากในระบบโรงเรียน แล้วเราก็ไปสำรวจติดตามเพื่อให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาโดย สกร. แล้วก็ส่วนคนที่อายุไม่เกิน ๒๕ ปี ที่ยังไม่จบการศึกษา ประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย เขาก็มาสมัครเรียนกับเรา ก็ถือว่าเจนิยาม ๒ กลุ่มนี้ได้ว่า เยาวชนนอกระบบที่เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สกร. อายุไม่เกิน ๒๕ ปี ก็จะชัดเจนขึ้น...”

“...วิธีการหรือกระบวนการที่เราจะจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา มองว่าในมิติของ สกร.เอง เราจะเริ่มตั้งแต่ในเรื่องของการประกาศรับสมัคร กระจ่ายไปในพื้นที่ ในเขตอำเภอ ในเขตตำบล ในเขตหมู่บ้าน รวมไปถึงในเรื่องของการเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตลอดจน ผอ.โรงเรียน คุณครู และทุกคนที่เป็นส่วนร่วมในหมู่บ้าน เราเข้าไปเพื่อที่จะหากลุ่มเป้าหมายเยาวชนให้เข้ามาเรียนรู้ พอเราได้กลุ่มเป้าหมายเข้ามาเรียนรู้แล้ว

วิธีการที่เราจัดให้กับเขาก็คือ ทางคุณครูจะมีการปฐมนิเทศ แล้วก็อธิบายในเรื่องของวิธีการเรียนของ สกร.ว่าเรามีวิธีการเรียนอย่างไร เราจะพบกลุ่มสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วก็ เราจะมีการพบกลุ่มในเรื่องของการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามที่ สกร.ได้มีการจัดการ เรียนรู้ เป็นการไปช่วยเสริม เติมเต็ม นอกเหนือจากการที่เขามาเรียนรู้ในห้องเรียนในแต่ละสัปดาห์ เพราะฉะนั้นวิธีการตรงนี้ผมมองว่า มิติของ สกร.ที่เราจะจัดกระบวนการ คือ มาพบกลุ่ม มาเติมเต็ม วิชาความรู้ในห้องเรียน วิธีการที่สอง เข้ามาร่วมกิจกรรมที่ทางคุณครูของกศน.ได้ไปวิเคราะห์แล้วว่า น่าจะจัดอะไรที่เป็นทำให้ความรู้แก่นักศึกษา วิธีการที่สามในเรื่องของการจัดเชิงวิทยากรที่มีความรู้ ในเรื่องต่างๆมาอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษา วิธีการที่สี่ การเรียนผ่านช่องทางของสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่ เป็นประโยชน์ บางเนื้อหาคุณครูเราไม่สามารถที่จะสอนเติมเต็มได้ เราอาจจะต้องมีสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มาช่วยสอนเติมเต็ม วิธีการสุดท้ายที่ผมมองว่าเราควรจะมีกระบวนการหรือวิธีการอย่างไรที่จะจัด การศึกษาให้กับเยาวชน ในตอนที่เรารับสมัครนักศึกษาเข้ามาเราจะสอบถามเป้าหมายในชีวิตของ เขา เพราะฉะนั้นเราจะต้องเตรียมกระบวนการแนะแนวทางการศึกษาต่อ แนะนำเรื่องอาชีพ ให้กับเยาวชน...”

“...ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาปลายทางในเรื่องคุณภาพการศึกษา ใน ๓ จังหวัด ค่อนข้างจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนค่อนข้างต่ำกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย สาเหตุมันเกิดจาก อะไร ๑.หลักสูตร สกร.ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอาจจะไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม ปัจจุบันนี้ เยาวชนที่เข้ารับบริการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ หลักสูตรนี้ออกมา มาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่จบการศึกษาภาคบังคับขึ้นไป ก็คือ ๑๕ ปีขึ้นไปตามกฎหมาย แต่พอ กลุ่มเป้าหมายของเราอายุลดลงเรื่อย ๆ ก็ทำให้หลักสูตรนี้ไม่เหมาะสมกับเยาวชนที่อายุน้อย หรือ หลักสูตรนี้อาจจะไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุก็ได้ ๒.รูปแบบวิธีการจัดมีข้อจำกัดไปด้วย อาจจะไม่ เหมาะสมหรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนบางกลุ่ม ที่สำคัญคือครูผู้จัดการเรียนรู้ให้กับ กลุ่มเป้าหมาย จะต้องเป็นนักจัดกิจกรรม หรือนักออกแบบการเรียนรู้ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน รายบุคคล เพื่อที่จะให้การสอนออกมามีประสิทธิภาพ...”

“...ประเด็นแรกปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนก็คือเรื่องของ เวลา เยาวชนเรามีหลากหลาย บางส่วนมีทั้งที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพหรือกำลังประกอบอาชีพอยู่ ตรง นี้ผมเลยมองประเด็นเรื่องปัญหาของช่วงเวลา ซึ่งทางครูผู้จัดการเรียนรู้ให้กับเยาวชนจะต้องมาทำแผน ว่าจะต้องสอนอย่างไรให้เหมาะสมกับกลุ่มที่เขาดูแลอยู่ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามแผนการ จัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ประเด็นที่สอง ความกระตือรือร้นของเยาวชนบางคนมีน้อย ในฐานะครูผู้ดูแล จะต้องกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความกระหายใคร่รู้ในเรื่องของหลักวิชาการต่าง ๆ ที่ครูมอบให้...”

“...ปัจจุบัน ปัญหาที่พบใหญ่ในกลุ่มของ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ที่เห็นได้ชัด คือการ ใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้อง การใช้ภาษาไม่แข็งแรง พูดไม่ชัด อ่านไม่ถูกอักขระ ไม่ตรงตามไวยากรณ์ หรือ ใช้ภาษาอย่างผิด ๆ สาเหตุอาจจะมาจากสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยส่วนมากเป็นไทยมุสลิม ส่วนมาก จะใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสาร เมื่อสื่อสารภาษาไทยจึงเกิดการผิดเพี้ยน ส่งผลกระทบไปถึงการเขียนที่ผิด และมีภาษาไทยวิบัติอย่างมากมาย ส่งผลประชาชน เด็กไทย ในสามจังหวัด มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ เนื่องจาก ขาดทักษะทางด้านภาษาไทย จึงทำให้คณะผู้วิจัยพัฒนาคู่มือในการส่งเสริมภาษาไทย ๔ ด้าน ประกอบ

การฟัง พูด อ่าน เขียน ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะด้านภาษาไทย ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ไม่
 ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ได้ตรงตามอักขระ ตรงตามไวยากรณ์ของภาษาไทย...”

“...แนวทางในการจัดการปัญหา ครูของ สกร.จะต้องมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่
 รองรับไว้ ยกตัวอย่าง ในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง มีเยาวชนทั้งหมด ๔๐ คน แต่มาพบกลุ่มได้แค่ ๓๐ คน
 อีก ๑๐ คน คุณครูผู้จัดก็ต้องมีการวางแผนว่าจะต้องทำอะไรให้นักศึกษากลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ได้
 อาจจะใช้เวลาในความรู้ ช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ตรงนี้ผมมองว่าเป็นแนวทางที่ครูจะต้องช่วยกัน
 จัดการปัญหาและอุปสรรค...”

“...เราต้องมีการพัฒนาครูให้มีความสามารถ หรือมีเทคนิคการสอนในรูปแบบใหม่
 อาจจะต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เรื่องที่สองเราจะต้องมีการ
 พัฒนาหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ และรวมไปถึงการพัฒนาสื่อ
 หรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เรื่องที่สามการมี
 ส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา เรื่องสุดท้ายการวิจัย
 ไม่ว่าจะเป็นวิจัยในชั้นเรียนหรือวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย
 ผมคิดว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในข้อที่สามได้

สรุปได้ว่า

การยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓
 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน
 ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน
 ผู้รับบริการ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส นั้น ในที่นี้
 หมายถึง เยาวชนตามหลักสากล จะอายุไม่เกิน ๒๕ ปี หรือในความเป็นจริงที่ สกร.จัดอยู่กับเยาวชน
 นอกระบบ จะมีผู้รับบริการที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ จนถึงผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มนักเรียนที่หลุดออกจากระบบ
 การศึกษา อาจะหลุดจาก ประถม หรือมัธยม ตลอดไปจนถึงเด็กที่ไม่มีความประสงค์ที่จะศึกษา
 ต่อ ซึ่งกระบวนการที่คณะวิทยากรจะจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาจะมีทั้งหมด ๗
 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟัง
 บรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อน
 คลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งภาวนาจิต เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมี
 สมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัด
 ความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟัง
 บรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย และ
 ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้
 ถูกต้อง ในการบรรยายจะจัดจังหวัดละ ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน

๔.๓ การเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

การเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก
 หน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส นั้น คณะผู้วิจัยได้ทำ

การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพฤหัสบดี ที่ ๔, ๑๑, ๑๘ และ ๒๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ส่วนที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันศุกร์ ที่ ๕, ๑๒, ๑๙ และ ๒๖ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ และที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพุธ ที่ ๑๐, ๑๗, ๒๔ และ ๓๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง จำนวน ๓๖๐ คน แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีรายละเอียดในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๑) การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน มีขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ครั้ง ดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ โปสเตอร์โครงการวิจัยฯ จังหวัดยะลา

ครั้งที่ ๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๔ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ

ภาพที่ ๔.๒ รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ภาพที่ ๔.๓ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๔ นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๕ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๖ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการฟังและการดู

การได้ยิน คือ การรับรู้เสียงทางหูตามปกติ เป็นพฤติกรรมทางกายโดยตรง และเป็นจุดเริ่มต้นของการฟัง

การฟัง เป็นระบบการทำงานของสมองต่อเนื่องจากการได้ยิน โดยนำเสียงที่ได้ยินแล้วมาตีความ ทำความเข้าใจ และจดจำไว้ การฟังจึงเป็นกระบวนการรับรู้ใจความหรือความหมายของเสียงที่ได้ยิน

การดูหรือดู หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพื่อให้เห็นภาพ

จุดมุ่งหมายของการฟังและการดู

จุดมุ่งหมายของการฟังและการดู มีจุดมุ่งหมาย ๔ อย่าง ได้แก่

๑. เพื่อการสื่อความเข้าใจระหว่างกัน
๒. เพื่อความพินิจพิเคราะห์
๓. เพื่อความรู้
๔. เพื่อคติชีวิตและความจรรโลงใจ

วิธีการฟังและการดู

วิธีการฟังและการดูอย่างมีประสิทธิภาพมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

๑. มีประสาทหูและตาอ่อนไว จับเสียงและภาพได้รวดเร็ว ถูกต้อง
๒. มีสมาธิดี ไม่ว่องแวก ไม่ใจลอย และอดทนต่อสิ่งทีรบกวนได้
๓. มีพื้นความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
๔. มีความรู้เชิงภาษาดีพอสมควร
๕. มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๖. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูด ฟังและดูด้วยความตั้งใจ
๗. มีการสังเกต มีวิจารณ์ญาณ และสรุปความได้
๘. สามารถสรุปเรื่องราวทั้งหมดได้ และถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง

หลักการฟังและการดูสิ่งที่เป็นความรู้

๑. ฟังและดูอย่างตั้งใจ มีสมาธิในการฟัง
๒. มีมารยาทที่ดีในการฟังและการดู
๓. มีความอดทนต่อการฟังและการดู
๔. ไตร่ตรอง พิจารณาข้อเท็จจริงของเรื่องที่ดู
๕. จดบันทึกความรู้
๖. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ

ภาพที่ ๔.๗ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาพที่ ๔.๘ รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาพที่ ๔.๙ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๑๐ นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๑๑ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๑๒ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ภาษาพูด และ ภาษาเขียน

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยมีระเบียบของเสียงและคำเป็นตัวกำหนด

ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารมี ๒ ลักษณะ คือ วัจนภาษา และ อวัจนภาษา

วัจนภาษา ภาษาที่ใช้คำพูดในการติดต่อสื่อความเข้าใจกัน ใช้ตัวหนังสือหรือตัวอักษรแทนคำพูด และมีระเบียบการใช้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางภาษา

อวัจนภาษา คือ ภาษาที่นอกเหนือจากคำพูดและตัวหนังสือ ได้แก่ ภาษาท่าทาง เช่น การพยักหน้า การยิ้ม การโค้งคำนับ การใช้มือ แขน ประกอบท่าทาง รวมไปถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้สื่อความเข้าใจ เช่น ไฟจราจร สัญญาณธง ภาษามือ เป็นต้น

การใช้ภาษาในการสื่อสาร

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของบุคคลในสังคม นอกจากจะสื่อความรู้ ความคิด ความรู้สึก และทัศนคติแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลด้วย ดังนั้น ในการสื่อสารจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ให้เหมาะสมกับโอกาส กาลเทศะ และระดับของบุคคล เพื่อจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระดับของภาษา

การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลนั้น เกี่ยวกับระดับของภาษา ซึ่งระดับของภาษาแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับทางการ คือ ภาษาที่ใช้ในพิธีการหรืองานที่เป็นทางการ ยอมรับกันว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องดีงาม เช่น การกล่าวถวายพระพร กล่าวรายงาน การบวงสรวงสดุดีบรรพบุรุษ การกล่าวต้อนรับบุคคลสำคัญ ประกาศแต่งตั้งตำแหน่งหรือยศแก่บุคคลสำคัญ หรือใช้กล่าวในที่ประชุมที่เป็นทางการ เช่น การอภิปราย บรรยายในที่ประชุม จดหมายธุรกิจ การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวอวยพร ประกาศ หนังสือประเภทวิชาการ หนังสืออ้างอิง รายงานทางราชการ หนังสือราชการ แลกเปลี่ยน เป็นต้น

๒) ระดับกึ่งทางการ คือ ภาษาที่ใช้สนทนาระหว่างบุคคลทั่วไปที่รู้จักกันแต่ไม่คุ้นเคย หรือสนิทสนมกันมากนัก อาจมีฐานะ ตำแหน่ง หรืออายุต่างกัน ที่ต้องรักษามารยาทในการสนทนา เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การบรรยายในห้องเรียน การแนะนำบุคคล การปราศรัย ปาฐกถา ประกาศ โฆษณาขององค์กร บริษัท ห้างร้าน สมาคม การเขียนข่าวหรือบทความต่าง ๆ

๓) ระดับไม่เป็นทางการ คือ ภาษาพูดที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ระหว่างผู้ที่คุ้นเคย หรือใกล้ชิดเป็นการส่วนตัว ไม่ต้องระมัดระวังความสุภาพหรือความเป็นแบบแผนมากนัก ภาษาปาก จะใช้ในการพูดมากกว่าเขียน นอกจากนี้ยังใช้ในการเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น ละคร นิทาน ภาษาโฆษณา ภาษาหนังสือพิมพ์ บันเทิงคดี จดหมายส่วนตัว บันทึกส่วนตัว เป็นต้น

ความแตกต่างของภาษาพูด และ ภาษาเขียน

ภาษาพูด หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันผู้พูดไม่เคร่งครัดในระเบียบของภาษา มุ่งเน้นให้สามารถสื่อสารเข้าใจได้ตรงกันและบรรลุผลตามที่ต้องการเท่านั้น

ภาษาเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความคิด ความเข้าใจของมนุษย์โดยใช้อักษรหรือใช้สัญลักษณ์อื่น ๆ แทนคำพูด เช่น แผนภาพ แผนภูมิ แผนที่ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้เข้าใจ และตอบสนองตามที่ผู้เขียนต้องการ

ภาพที่ ๔.๑๓ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ภาพที่ ๔.๑๔ รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ภาพที่ ๔.๑๕ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๑๖ นั้งปฏิวัติสดิตด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั้งปฏิวัติสดิต เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๑๗ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๑๘ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย โดยมีเนื้อหา ดังนี้

การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียง คือ การอ่านที่ผู้อ่านเปล่งเสียงออกมาให้ผู้อื่นได้ยินเป็นถ้อยคำ ประโยค หรือเรื่องราว

หลักในการอ่านออกเสียง

๑. ไม่อ่านเร็วหรือช้าเกินไป

๒. อ่านด้วยความดังที่เหมาะสม
๓. ถูกต้องตามอักขระวิธี
๔. แบ่งวรรคตอนในการอ่านให้ถูกต้อง
๕. อ่านให้ชัดเจน
๖. ไม่อ่านออกเสียงในที่ที่ไม่ควรอ่าน

คำประสม

คือ การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมารวมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยมีคำที่คำที่นำมารวมกันต้องมี ความหมายที่เหมือนกัน คล้ายกัน หรือตรงข้ามกัน

ลักษณะของคำประสม

๑. เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน
๒. สามารถแยกเป็นคำ ๆ ได้ และคำที่แยกได้แต่ละคำมีความหมายต่างกัน เมื่อนำคำมารวมกันความหมายต่างจากคำเดิม

๓. คำที่นำมาประสมกันจะเป็นคำมูลในภาษาใดก็ได้

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้บรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๔ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ ๔.๑๙ รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ ๔.๒๐ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ กิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๒๑ นั่งปฏิวัติสติกิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิวัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๒๒ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๒๓ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ความหมายของภาษาวิบัติหรือการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง

ภาษาวิบัติ เป็นคำเรียกของการใช้ภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ตรงกับกับหลักภาษาในด้านการสะกดคำคำว่า 'ภาษาวิบัติ' ใช้เรียกรวมถึงการเขียนที่สะกดผิดบ่อย รวมถึงการใช้คำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่สะกดแปลกไปจากเดิม คำว่า "วิบัติ" มาจากภาษาบาลี หมายถึง พิณาศิบหาย หรือความเคลื่อนทำให้เสียหาย

ภาษาวิบัติเป็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่ผู้ใหญ่ในสังคมไม่ชอบ แม้ภาษาจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ผู้ใหญ่ไม่ชอบให้ภาษาเปลี่ยนการให้เหตุผลว่าภาษาไทยไม่ควรเปลี่ยนแปลง

เพราะเป็นภาษาของชาติที่มีความศักดิ์สิทธิ์ นิธิเห็นว่าเป็นเหตุผลแบบไสยศาสตร์ ไม่ค่อยน่าฟัง นิธิยังเห็นว่า ปัญหาของภาษาไทยในปัจจุบันคือ การใช้ภาษาไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ไวยากรณ์ การใช้ศัพท์ หรือการเรียบเรียง เป็นต้น และการไม่ศึกษาภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เองที่จะเป็นเหตุให้เกิด “ภาษาวิบัติ”

ปัญหาการใช้ภาษาไทยของวัยรุ่น

วัยรุ่นไทยสมัยนี้นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อการติดต่อที่รวดเร็วและเนื่องจากความเร็วในการสื่อสารและความยากลำบากในการพิมพ์ตัวอักษรทำให้วัยรุ่นทำให้คำเหล่านั้นสั้นลงจนกลายเป็นภาษาวิบัติ

ในประเทศไทย มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาเด็กไทยขาดการศึกษารวมถึงปัญหาภาษาวิบัติทำให้ เด็กไทย ไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในขณะเดียวกันได้มีการใช้คำว่าภาษาอุบัติแทนที่ภาษาวิบัติที่มีความหมายในเชิงลบ โดยภาษาอุบติหมายถึงภาษาที่เกิดขึ้นมาใหม่ ตอบสนองวัฒนธรรมย่อย เช่นเดียวกับภาษาเฉพาะวงการที่เป็นศัพท์สแลง

ภาพที่ ๔.๒๔ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ภาพที่ ๔.๒๕ พิธีปิด/มอบเกียรติบัตรกิจกรรมทักษะด้านคำที่มักเขียนผิด

ขั้นตอนที่ ๘ พิธีปิด และมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

(๒) การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน มีขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ครั้ง ดังนี้

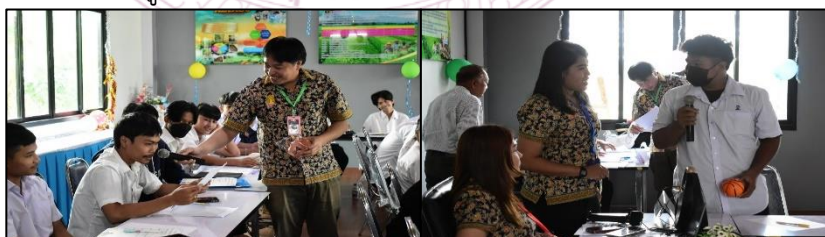
ภาพที่ ๔.๒๖ โปสเตอร์โครงการวิจัยฯ จังหวัดปัตตานี

ครั้งที่ ๑ วันศุกร์ ที่ ๕ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ภาพที่ ๔.๒๗ รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์

ภาพที่ ๔.๒๘ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๒ ทำพิธีเปิดโดยพระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี หัวหน้าโครงการวิจัยฯ หลังจากนั้นร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๒๙ พิธีเปิดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ณ สกร. เมืองปัตตานี

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๓๐ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๓๑ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการฟังและการดู

การได้ยิน คือ การรับรู้เสียงทางหูตามปกติ เป็นพฤติกรรมทางกายโดยตรง และเป็นจุดเริ่มต้นของการฟัง

การฟัง เป็นระบบการทำงานของสมองต่อเนื่องจากการได้ยิน โดยนำเสียงที่ได้ยินแล้วมาตีความ ทำความเข้าใจ และจดจำไว้ การฟังจึงเป็นกระบวนการรับรู้ใจความหรือความหมายของเสียงที่ได้ยิน

การดูหรือดู หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพื่อให้เห็นภาพ

จุดมุ่งหมายของการฟังและการดู

จุดมุ่งหมายของการฟังและการดู มีจุดมุ่งหมาย ๔ อย่าง ได้แก่

๑. เพื่อการสื่อความเข้าใจระหว่างกัน
๒. เพื่อความพินิจพิเคราะห์
๓. เพื่อความรู้
๔. เพื่อคติชีวิตและความจรรโลงใจ

วิธีการฟังและดู

วิธีการฟังและดูอย่างมีประสิทธิภาพมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

๑. มีประสาทหูและตารองไว จับเสียงและภาพได้รวดเร็ว ถูกต้อง
๒. มีสมาธิดี ไม่ว่องแวก ไม่ใจลอย และอดทนต่อสิ่งที่รบกวนได้
๓. มีพื้นความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
๔. มีความรู้เชิงภาษาดีพอสมควร
๕. มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๖. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูด ฟังและดูด้วยความตั้งใจ
๗. มีการสังเกต มีวิจารณ์ญาณ และสรุปความได้
๘. สามารถสรุปเรื่องราวทั้งหมดได้ และถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง

หลักการฟังและการดูสิ่งที่เป็นความรู้

๑. ฟังและดูอย่างตั้งใจ มีสมาธิในการฟัง
๒. มีมารยาทที่ดีในการฟังและการดู
๓. มีความอดทนต่อการฟังและการดู
๔. ไตร่ตรอง พิจารณาข้อเท็จจริงของเรื่องที่ดู
๕. จัดบันทึกความรู้
๖. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ

ภาพที่ ๔.๓๒ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ภาพที่ ๔.๓๓ แจกของรางวัลกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๒ วันศุกร์ ที่ ๑๒ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาพที่ ๔.๓๔ รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาพที่ ๔.๓๕ กิจกรรมละลายพฤติกรรมนันทนาการกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๓๖ นั่งปฏิบัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๓๗ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๓๘ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ภาษาพูด และ ภาษาเขียน

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยมีระเบียบของเสียงและคำเป็นตัวกำหนด ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารมี ๒ ลักษณะ คือ วจนภาษา และ อวจนภาษา

วจนภาษา ภาษาที่ใช้คำพูดในการติดต่อสื่อความเข้าใจกัน ใช้ตัวหนังสือหรือตัวอักษรแทนคำพูด และมีระเบียบการใช้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางภาษา

อวจนภาษา คือ ภาษาที่นอกเหนือจากคำพูดและตัวหนังสือ ได้แก่ ภาษาท่าทาง เช่น การพยักหน้า การยิ้ม การโค้งคำนับ การใช้มือ แขน ประกอบท่าทาง รวมไปถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้สื่อความเข้าใจ เช่น ไฟจราจร สัญญาณธง ภาษามือ เป็นต้น

การใช้ภาษาในการสื่อสาร

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของบุคคลในสังคม นอกจากจะสื่อความรู้ ความคิด ความรู้สึก และทัศนคติแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลด้วย ดังนั้น ในการสื่อสารจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ให้เหมาะสมกับโอกาส กาลเทศะ และระดับของบุคคล เพื่อจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระดับของภาษา

การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลนั้น เกี่ยวกับระดับของภาษา ซึ่งระดับของภาษาแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับทางการ คือ ภาษาที่ใช้ในพิธีการหรืองานที่เป็นทางการ ยอมรับกันว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องดีงาม เช่น การกล่าวถวายพระพร กล่าวรายงาน การบวงสรวงสดุดีบรรพบุรุษ การกล่าวต้อนรับบุคคลสำคัญ ประกาศแต่งตั้งตำแหน่งหรือยศแก่บุคคลสำคัญ หรือใช้กล่าวในที่ประชุมที่เป็นทางการ เช่น การอภิปราย บรรยายในที่ประชุม จดหมายธุรกิจ การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวอวยพร ประกาศ หนังสือประเภทวิชาการ หนังสืออ้างอิง รายงานทางราชการ หนังสือราชการ แลกเปลี่ยน เป็นต้น

๒. ระดับกึ่งทางการ คือ ภาษาที่ใช้สนทนาระหว่างบุคคลทั่วไปที่รู้จักกันแต่ไม่คุ้นเคย หรือสนิทสนมกันมากนัก อาจมีฐานะ ตำแหน่ง หรืออายุต่างกัน ที่ต้องรักษามารยาทในการสนทนา เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การบรรยายในห้องเรียน การแนะนำบุคคล การปราศรัย ปาฐกถา ประกาศ โฆษณาขององค์กร บริษัท ห้างร้าน สมาคม การเขียนข่าวหรือบทความต่าง ๆ

๓. ระดับไม่เป็นทางการ คือ ภาษาพูดที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ระหว่างผู้ที่คุ้นเคย หรือใกล้ชิดเป็นการส่วนตัว ไม่ต้องระมัดระวังความสุภาพหรือความเป็นแบบแผนมากนัก ภาษาปาก จะใช้ในการพูดมากกว่าเขียน นอกจากนี้ยังใช้ในการเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น ละคร นิทาน ภาษาโฆษณา ภาษาหนังสือพิมพ์ บันเทิงคดี จดหมายส่วนตัว บันทึกส่วนตัว เป็นต้น

ความแตกต่างของภาษาพูด และ ภาษาเขียน

ภาษาพูด หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันผู้พูดไม่เคร่งครัดในระเบียบของภาษา มุ่งเน้นให้สามารถสื่อสารเข้าใจได้ตรงกันและบรรลุผลตามที่ต้องการเท่านั้น

ภาษาเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความคิด ความเข้าใจของมนุษย์โดยใช้อักษรหรือใช้สัญลักษณ์อื่น ๆ แทนคำพูด เช่น แผนภาพ แผนภูมิ แผนที่ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้เข้าใจ และตอบสนองตามที่ผู้เขียนต้องการ

ภาพที่ ๔.๓๙ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ภาพที่ ๔.๔๐ แจกของรางวัลกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๓ วันศุกร์ ที่ ๑๙ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ภาพที่ ๔.๔๑ รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ภาพที่ ๔.๔๒ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๔๓ นั้งปฏิวัดิสตติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั้งปฏิวัดิสตติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๔๔ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๔๕ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย โดยมีเนื้อหา ดังนี้

การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียง คือ การอ่านที่ผู้อ่านเปล่งเสียงออกมาให้ผู้อื่นได้ยินเป็นถ้อยคำ ประโยค หรือเรื่องราว

หลักในการอ่านออกเสียง

๑. ไม่อ่านเร็วหรือช้าเกินไป
๒. อ่านด้วยความดังที่เหมาะสม
๓. ถูกต้องตามอักขระวิธี
๔. แบ่งวรรคตอนในการอ่านให้ถูกต้อง
๕. อ่านให้ชัดเจน

๖. ไม่อ่านออกเสียงในที่ที่ไม่ควรอ่าน

คำประสม

คือ การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมารวมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยมีคำที่คำที่นำมารวมกันต้องมี ความหมายที่เหมือนกัน คล้ายกัน หรือตรงข้ามกัน

ลักษณะของคำประสม

๑. เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน
๒. สามารถแยกเป็นคำ ๆ ได้ และคำที่แยกได้แต่ละคำมีความหมายต่างกัน เมื่อนำคำมารวมกันความหมายต่างจากคำเดิม
๓. คำที่นำมาประสมกันจะเป็นคำมูลในภาษาใดก็ได้

ภาพที่ ๔.๔๖ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๔ วันศุกร์ ที่ ๒๖ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ ๔.๔๗ รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ ๔.๔๘ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๔๙ นั่งปฏิวัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิวัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๕๐ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ความหมายของภาษาวิบัติหรือการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง

ภาษาวิบัติ เป็นคำเรียกของการใช้ภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ตรงกับกับหลักภาษาในด้านการสะกดคำคำว่า 'ภาษาวิบัติ' ใช้เรียกรวมถึงการเขียนที่สะกดผิดบ่อย รวมถึงการใช้คำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่สะกดแปลกไปจากเดิม คำว่า "วิบัติ" มาจากภาษาบาลี หมายถึง พิณาศลิบหาย หรือความเคลื่อนทำให้เสียหาย

ภาษาวิบัติเป็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่ผู้ใหญ่ในสังคมไม่ชอบ แม้ภาษาจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ผู้ใหญ่ไม่ชอบให้ภาษาเปลี่ยนการให้เหตุผลว่าภาษาไทยไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นภาษาของชาติที่มีความศักดิ์สิทธิ์ นิธิเห็นว่าเป็นเหตุผลแบบไสยศาสตร์ ไม่ค่อยน่าฟัง นิธิยังเห็นว่า ปัญหาของภาษาไทยในปัจจุบันคือ การใช้ภาษาไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ไวยากรณ์ การใช้ศัพท์ หรือการเรียบเรียง เป็นต้น และการไม่ศึกษาภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เองที่จะเป็นเหตุให้เกิด “ภาษาวิบัติ”

ปัญหาการใช้ภาษาไทยของวัยรุ่น

วัยรุ่นไทยสมัยนี้นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อการติดต่อที่รวดเร็วและเนื่องจากความเร็วในการสื่อสารและความยากลำบากในการพิมพ์ตัวอักษรทำให้วัยรุ่นทำให้คำเหล่านั้นสั้นลงจนกลายเป็นภาษาวิบัติ

ในประเทศไทย มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาเด็กไทยขาดการศึกษารวมถึงปัญหาภาษาวิบัติทำให้ เด็กไทย ไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในขณะเดียวกันได้มีการใช้คำว่าภาษาอุบัติแทนที่ภาษาวิบัติที่มีความหมายในเชิงลบ โดยภาษาอุบัติหมายถึงภาษาที่เกิดขึ้นมาใหม่ ตอบสนองวัฒนธรรมย่อย เช่นเดียวกับภาษาเฉพาะวงการที่เป็นศัพท์สแลง

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

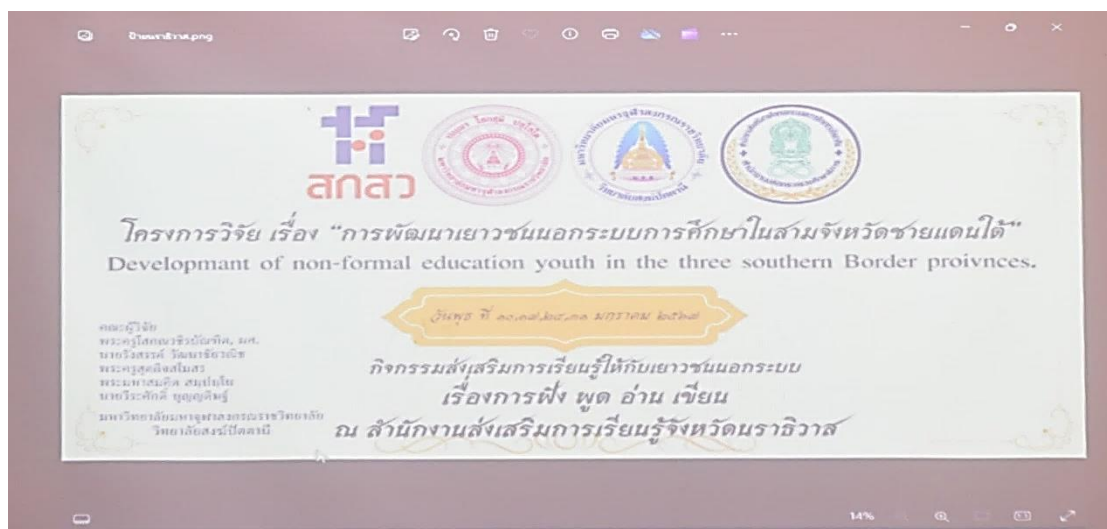
ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ภาพที่ ๔.๕๑ พิธีปิด/มอบเกียรติบัตรกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๘ พิธีปิด และมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

(๓) การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน มีขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ครั้ง ดังนี้

ภาพที่ ๔.๕๒ โปสเตอร์โครงการวิจัยฯ จังหวัดนราธิวาส

ครั้งที่ ๑ วันพุธ ที่ ๑๐ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ภาพที่ ๔.๕๓ รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างวิจารณ์

ภาพที่ ๔.๕๔ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๕๕ นั่งปฏิวัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิวัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๕๖ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๕๗ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการฟังและการดู

การได้ยิน คือ การรับรู้เสียงทางหูตามปกติ เป็นพฤติกรรมทางกายโดยตรง และเป็นจุดเริ่มต้นของการฟัง

การฟัง เป็นระบบการทำงานของสมองต่อเนื่องจากการได้ยิน โดยนำเสียงที่ได้ยินแล้วมาตีความ ทำความเข้าใจ และจดจำไว้ การฟังจึงเป็นกระบวนการรับรู้ใจความหรือความหมายของเสียงที่ได้ยิน

การดูหรือดู หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพื่อให้เห็นภาพ

จุดมุ่งหมายของการฟังและการดู

จุดมุ่งหมายของการฟังและการดู มีจุดมุ่งหมาย ๔ อย่าง ได้แก่

๑. เพื่อการสื่อความเข้าใจระหว่างกัน
๒. เพื่อความพินิจพิเคราะห์
๓. เพื่อความรู้
๔. เพื่อคติชีวิตและความจรรโลงใจ

วิธีการฟังและดู

วิธีการฟังและดูอย่างมีประสิทธิภาพมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

๑. มีประสาทหูและตารองไว จับเสียงและภาพได้รวดเร็ว ถูกต้อง
๒. มีสมาธิดี ไม่ว่องแวก ไม่ใจลอย และอดทนต่อสิ่งที่รบกวนได้
๓. มีพื้นความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
๔. มีความรู้เชิงภาษาดีพอสมควร
๕. มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๖. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูด ฟังและดูด้วยความเต็มใจ
๗. มีการสังเกต มีวิจารณ์ญาณ และสรุปความได้
๘. สามารถสรุปเรื่องราวทั้งหมดได้ และถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้อง

หลักการฟังและการดูสิ่งที่เป็นความรู้

๑. ฟังและดูอย่างตั้งใจ มีสมาธิในการฟัง
๒. มีมารยาทที่ดีในการฟังและการดู
๓. มีความอดทนต่อการฟังและการดู
๔. ไตร่ตรอง พิจารณาข้อเท็จจริงของเรื่องที่ดู
๕. จัดบันทึกความรู้
๖. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ

ภาพที่ ๔.๕๘ ทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ภาพที่ ๔.๕๙ แจกของรางวัลกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๒ วันพุธ ที่ ๑๗ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาพที่ ๔.๖๐ รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ภาพที่ ๔.๖๑ ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่ บรรยายเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ภาษาพูด และ ภาษาเขียน

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยมีระเบียบของเสียงและคำเป็นตัวกำหนด ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารมี ๒ ลักษณะ คือ วจนภาษา และ อวจนภาษา

วจนภาษา ภาษาที่ใช้คำพูดในการติดต่อสื่อความเข้าใจกัน ใช้ตัวหนังสือหรือตัวอักษรแทนคำพูด และมีระเบียบการใช้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางภาษา

อวจนภาษา คือ ภาษาที่นอกเหนือจากคำพูดและตัวหนังสือ ได้แก่ ภาษาท่าทาง เช่น การพยักหน้า การยิ้ม การโค้งคำนับ การใช้มือ แขน ประกอบท่าทาง รวมไปถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้สื่อความเข้าใจ เช่น ไฟจราจร สัญญาณธง ภาษามือ เป็นต้น

การใช้ภาษาในการสื่อสาร

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของบุคคลในสังคม นอกจากจะสื่อความรู้ ความคิด ความรู้สึก และทัศนคติแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลด้วย ดังนั้น ในการสื่อสารจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ให้เหมาะสมกับโอกาส กาลเทศะ และระดับของบุคคล เพื่อจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระดับของภาษา

การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลนั้น เกี่ยวกับระดับของภาษา ซึ่งระดับของภาษาแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับทางการ คือ ภาษาที่ใช้ในพิธีการหรืองานที่เป็นทางการ ยอมรับกันว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องดีงาม เช่น การกล่าวถวายพระพร กล่าวรายงาน การบวงสรวงสดุดีบรรพบุรุษ การกล่าวต้อนรับบุคคลสำคัญ ประกาศแต่งตั้งตำแหน่งหรือยศแก่บุคคลสำคัญ หรือใช้กล่าวในที่ประชุมที่เป็นทางการ เช่น การอภิปราย บรรยายในที่ประชุม จดหมายธุรกิจ การกล่าวสุนทรพจน์ การกล่าวอวยพร ประกาศ หนังสือประเภทวิชาการ หนังสืออ้างอิง รายงานทางราชการ หนังสือราชการ แลกเปลี่ยน เป็นต้น

๒. ระดับกึ่งทางการ คือ ภาษาที่ใช้สนทนาระหว่างบุคคลทั่วไปที่รู้จักกันแต่ไม่คุ้นเคยหรือสนิทสนมกันมากนัก อาจมีฐานะ ตำแหน่ง หรืออายุต่างกัน ที่ต้องรักษามารยาทในการสนทนา เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การบรรยายในห้องเรียน การแนะนำบุคคล การปราศรัย ปาฐกถา ประกาศ โฆษณาขององค์กร บริษัท ห้างร้าน สมาคม การเขียนข่าวหรือบทความต่าง ๆ

๓. ระดับไม่เป็นทางการ คือ ภาษาพูดที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ระหว่างผู้ที่คุ้นเคยหรือใกล้ชิดเป็นการส่วนตัว ไม่ต้องระมัดระวังความสุภาพหรือความเป็นแบบแผนมากนัก ภาษาปากจะใช้ในการพูดมากกว่าเขียน นอกจากนี้ยังใช้ในการเขียนนวนิยาย เรื่องสั้น ละคร นิทาน ภาษาโฆษณา ภาษาหนังสือพิมพ์ บันเทิงคดี จดหมายส่วนตัว บันทึกส่วนตัว เป็นต้น

ความแตกต่างของภาษาพูด และ ภาษาเขียน

ภาษาพูด หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันผู้พูดไม่เคร่งครัดในระเบียบของภาษา มุ่งเน้นให้สามารถสื่อสารเข้าใจได้ตรงกันและบรรลุผลตามที่ต้องการเท่านั้น

ภาษาเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความคิด ความเข้าใจของมนุษย์โดยใช้อักษรหรือใช้สัญลักษณ์อื่น ๆ แทนคำพูด เช่น แผนภาพ แผนภูมิ แผนที่ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้เข้าใจ และตอบสนองตามที่ผู้เขียนต้องการ

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๓ วันพุธ ที่ ๒๔ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ภาพที่ ๔.๖๒ รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย โดยมีเนื้อหา ดังนี้

การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียง คือ การอ่านที่ผู้อ่านเปล่งเสียงออกมาให้ผู้อื่นได้ยินเป็นถ้อยคำ ประโยค หรือเรื่องราว

หลักในการอ่านออกเสียง

๑. ไม่อ่านเร็วหรือช้าเกินไป
๒. อ่านด้วยความดังที่เหมาะสม
๓. ถูกต้องตามอักขระวิธี
๔. แบ่งวรรคตอนในการอ่านให้ถูกต้อง

๕. อ่านให้ชัดเจน

๖. ไม่อ่านออกเสียงในที่ที่ไม่ควรอ่าน

คำประสม

คือ การนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมารวมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยมีคำที่คำที่นำมารวมกันต้องมี ความหมายที่เหมือนกัน คล้ายกัน หรือตรงข้ามกัน

ลักษณะของคำประสม

๑. เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน

๒. สามารถแยกเป็นคำ ๆ ได้ และคำที่แยกได้แต่ละคำมีความหมายต่างกัน เมื่อนำคำมารวมกันความหมายต่างจากคำเดิม

๓. คำที่นำมาประสมกันจะเป็นคำมูลในภาษาใดก็ได้

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

ครั้งที่ ๔ วันพุธ ที่ ๓๐ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ ๔.๖๓ รับลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๑ ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ ๔.๖๔ กิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ ทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ภาพที่ ๔.๖๕ นั่งปฏิวัติสติกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิวัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น

ภาพที่ ๔.๖๖ เริ่มบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยายเรื่องทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน โดยมีเนื้อหาดังนี้

ความหมายของภาษาวิบัติหรือการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง

ภาษาวิบัติ เป็นคำเรียกของการใช้ภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ตรงกับกับหลักภาษาในด้านการสะกดคำคำว่า 'ภาษาวิบัติ' ใช้เรียกรวมถึงการเขียนที่สะกดผิดบ่อย รวมถึงการใช้คำศัพท์ใหม่หรือคำศัพท์ที่สะกดแปลกไปจากเดิม คำว่า "วิบัติ" มาจากภาษาบาลี หมายถึง พิณาศิบหาย หรือความเคลื่อนทำให้เสียหาย

ภาษาวิบัติเป็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่ผู้ใหญ่ในสังคมไม่ชอบ แม้ภาษาจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ผู้ใหญ่ไม่ชอบให้ภาษาเปลี่ยนการให้เหตุผลว่าภาษาไทยไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นภาษาของชาติที่มีความศักดิ์สิทธิ์ นิธิเห็นว่าเป็นเหตุผลแบบไสยศาสตร์ ไม่ค่อยน่าฟัง นิธิยังเห็นว่า ปัญหาของภาษาไทยในปัจจุบันคือ การใช้ภาษาไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ไวยากรณ์ การใช้ศัพท์หรือการเรียบเรียง เป็นต้น และการไม่ศึกษาภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปนี้เองที่จะเป็นเหตุให้เกิด “ภาษาวิบัติ”

ปัญหาการใช้ภาษาไทยของวัยรุ่น

วัยรุ่นไทยสมัยนี้นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คเพื่อการติดต่อที่รวดเร็วและเนื่องจากความเร็วในการสื่อสารและความยากลำบากในการพิมพ์ตัวอักษรทำให้วัยรุ่นทำให้คำเหล่านั้นสั้นลงจนกลายเป็นภาษาวิบัติ

ในประเทศไทย มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาเด็กไทยขาดการศึกษารวมถึงปัญหาภาษาวิบัติทำให้ เด็กไทย ไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในขณะเดียวกันได้มีการใช้คำว่าภาษาอุบัติแทนที่ภาษาวิบัติที่มีความหมายในเชิงลบ โดยภาษาอุบัติหมายถึงภาษาที่เกิดขึ้นมาใหม่ ตอบสนองวัฒนธรรมย่อย เช่นเดียวกับภาษาเฉพาะวงการที่เป็นศัพท์สแลง

ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย

ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

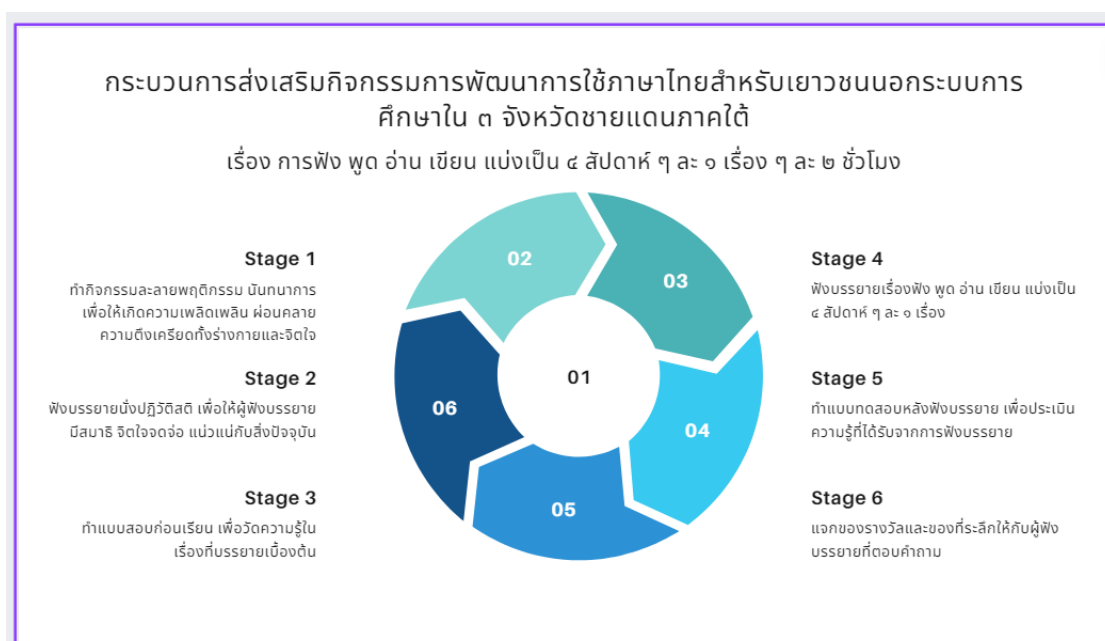
ภาพที่ ๔.๖๗ พิธีปิด/มอบเกียรติบัตรกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ ๘ พิธีปิด และมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

สรุปผลการ

๔.๓.๒ การเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

จากกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน คณะผู้วิจัยจะขอเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ โดยมีโมเดลดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔.๖๘ โมเดลกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องการฟัง พูด อ่าน เขียน

จากโมเดลกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ประชาชนของสามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูหรือภาษาถิ่นเป็นหลัก ในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดเพี้ยน ไม่ตรงกับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของภาษาไทย ประกอบด้วยบางคนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเข้าสู่สังคม หรือเข้าสอบสมัครงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดกอีกด้วย ดังนั้นควรเน้นทักษะด้านภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้แก่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตามอักขระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทย ทำให้ทางการศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้โดยสรุปตามลำดับ ดังนี้

๕.๑.๑ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับ หรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) (อังกฤษ: Department of Learning Encouragement : DOLE) เป็นส่วนราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย ยกฐานะมาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง "การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่าง ๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก" โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความ

รับผิดชอบและควมมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency) และได้มี พ.ร.บ.ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนคนไทยทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จะสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจุดเด่นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเดิม จัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” ที่จะขยายตัวรองรับทุกพื้นที่ ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มทักษะชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทศณคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ แต่ในการศึกษาของสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น คุณภาพการศึกษานอกระบบ จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีเกณฑ์เสียเปรียบกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายสาเหตุ อาทิเช่น การขาดโอกาสที่จะได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบยิ่งในด้านของภาษา หรือความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นฐานตามพ่อแม่หรือเพื่อหางานทำกับครอบครัว ทำให้มีอัตราการขาดเรียนสูง รวมถึงการที่ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีภาระหนักที่จะต้องเรียนสายสามัญ และเรียนทางศาสนาควบคู่กันอีกด้วย และปัญหาครูจำนวนไม่น้อยขอย้ายจากพื้นที่ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย และประชาชนยังกำลังประสบปัญหา และต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมาก และผลสมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก ตามปัญหาข้างต้น การศึกษานอกระบบ (สกร.) จึงได้พัฒนาจัดตั้งการศึกษานอกระบบขึ้น เพื่อรับนักเรียนหรือประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะดังกล่าว หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เข้ามาเรียนรู้ และรับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว ซึ่งทำให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ ทำให้เป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา

๓) การวิจัยเชิงปริมาณ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๘๑ คน โดยพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ

๕๗.๗๔ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๖ สังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ปัตตานี จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๖ ยะลา ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๗ และนราธิวาส จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๗ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๒๘$, $S.D = ๐.๖๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = ๔.๓๒$, $S.D = ๐.๖๘$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{x} = ๔.๒๔$, $S.D = ๐.๖๗$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ข้อความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = ๔.๔๗$, $S.D = ๐.๖๔$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการใช้ไวยากรณ์ ($\bar{x} = ๔.๑๑$, $S.D = ๐.๖๘$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านภาษาพูดและภาษาเขียน พบว่า ข้อความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = ๔.๔๒$, $S.D = ๐.๖๓$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการใช้ไวยากรณ์ ($\bar{x} = ๔.๑๖$, $S.D = ๐.๖๓$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย พบว่า ข้อความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = ๔.๓๙$, $S.D = ๐.๗๑$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการใช้ไวยากรณ์ ($\bar{x} = ๔.๑๘$, $S.D = ๐.๖๘$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน พบว่า ข้อความเหมาะสมของวิทยากรโดยรวม ($\bar{x} = ๔.๓๙$, $S.D = ๐.๖๓$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อการตอบคำถาม ($\bar{x} = ๔.๒๑$, $S.D = ๐.๗๗$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๒ พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส พบว่า

การยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส นั้น ในที่นี้ หมายถึง เยาวชนตามหลักสากล จะอายุไม่เกิน ๒๕ ปี หรือในความเป็นจริงที่ สกร.จัดอยู่กับเยาวชนนอกระบบ จะมีผู้รับบริการที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ จนถึงผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มนักเรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา อาจจะหลุดจาก ประถม หรือมัธยม ตลอดไปจนถึงเด็กที่ไม่มีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อ ซึ่งกระบวนการที่คณะวิทยากรจะจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาจะมีทั้งหมด ๗ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย และ ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง ในการบรรยายจะจัดจังหวัดละ ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน

๕.๑.๓ การเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้พบว่า

การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน

๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพฤหัสบดี ที่ ๔, ๑๑, ๑๘ และ ๒๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ส่วนที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันศุกร์ ที่ ๕, ๑๒, ๑๙ และ ๒๖ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ และที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพุธ ที่ ๑๐, ๑๗, ๒๔ และ ๓๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง จำนวน ๓๖๐ คน แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทย สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีโมเดลกระบวนการ ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟัง บรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฎิวัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย และ ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

เนื่องจากประชาชนของสามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูหรือภาษาถิ่นเป็นหลัก ในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดเพี้ยน ไม่ตรงกับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของภาษาไทย ประกอบด้วยบางคนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเข้าสังคม หรือเข้าสอบสมัครงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดกอีกด้วย ดังนั้นควรเน้นทักษะด้านภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้แก่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตามอักขระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทย ทำให้ทางการศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๕.๒.๑ การพัฒนาทักษะด้านภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒินันท์ นามนาค (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น จึงต้องประสานความร่วมมือและรวมใจกันจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคมชุมชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนของสังคมจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าด้านการวางแผนโดยได้ร่วมการวางแผนและจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานและโครงการมาใช้ในการจัดการศึกษา

๕.๒.๒ การพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาภรณ์ ศรีเนตร และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (๒๕๖๔) ได้ศึกษาถึงรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ๑) รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑ หลักการ องค์ประกอบที่ ๒ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ ๓ วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ ๔ การประเมินผลและ องค์ประกอบที่ ๕ เงื่อนไขความสำเร็จ ๒) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และใกล้เคียงกับงานวิจัยของปรีวัฒน์ ช่วงคิด (๒๕๕๔) ได้ศึกษาถึง รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า วิธีการที่เหมาะสมคือการทำงานตามหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ ๑) ขั้นสร้างความเข้าใจ ๒) ขั้นวางแผน ๓) ขั้นประชาสัมพันธ์ ๔) ขั้นดำเนินงาน ๕) ขั้นประเมินผล ๖) ขั้นปรับปรุง/พัฒนา โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนา คือ ต้องมีผู้ประสานและส่งเสริมงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชนอย่างเพียงพอ ต้องเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาแสดงความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญและส่งเสริม โดยให้โรงเรียน/สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน

๕.๒.๓ การพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษาพูดและภาษาเขียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนกนารถ บุญวัฒนะกุล (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแนวทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ๕ ประการ ๑) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเป็นกฎหมายและนโยบายเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลาอย่างไม่มีเงื่อนไข ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ๒) โครงสร้างและการกระจายอำนาจ การศึกษา โดยกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารงานขับเคลื่อนและพึ่งพาตนเองได้ ๓) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยยาศัยมีความหลากหลายยืดหยุ่นและใช้ประโยชน์ได้จริง ๔) การพัฒนาประชาชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ ๕) การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และใกล้เคียงกับงานวิจัยของความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอหัวตะพาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ๒) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอหัวตะพาน จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอหัวตะพาน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอหัวตะพานไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

๕.๒.๓ การพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒินันท์ นามนาค (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น จึงต้องประสานความร่วมมือและรวมใจกันจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคมชุมชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนของสังคมจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าด้านการวางแผนโดยได้ร่วมการวางแผนและจัดหาทรัพยากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานและโครงการมาใช้ในการจัดการศึกษา (สมพิศ ไหมงาม. ๒๕๕๕: ๑๓๖) และใกล้เคียงกับงานวิจัยของอนรรฐ ว่องวานิช (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึงเรื่อง แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ ผลการวิจัย พบว่า ในสังคมบริโภคนิยม ก่อให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณงามความดี ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย หากจะมีการพัฒนาประเทศชาติ การพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เป็นคนดีนับเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง หลักพุทธธรรมสามารถช่วยให้เยาวชนเป็นคนดีได้ หากการพัฒนาเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ท้าทายว่า ต้องทำเช่นไรที่จะให้เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาหลักพุทธธรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยใช้นวัตกรรมสื่อและกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติที่จะช่วยดึงดูดให้เยาวชนมีความสนใจที่จะศึกษาหลัก

พุทธธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับสื่อและกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยผู้วิจัยได้หลักธรรมในการทำสื่อกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญพุทธศาสนาและวิธีการผลิตสื่อและกิจกรรมจากผู้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์สื่อและกิจกรรมนำมาประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของเยาวชนในรูปแบบสื่อและกิจกรรมนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยมุ่งหวังให้เยาวชนไทยเป็นอนาคตที่ดีในการนำพาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

๕.๒.๓ การพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรุท ว่องวานิช (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึงเรื่อง แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ ผลการวิจัย พบว่า ในสังคมบริโภคนิยม ก่อให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณงามความดี ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย หากจะมีการพัฒนาประเทศชาติ การพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เป็นคนดีนับเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง หลักพุทธธรรมสามารถช่วยให้เยาวชนเป็นคนดีได้ หากการพัฒนาเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ท้าทายว่า ต้องทำเช่นไรที่จะให้เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาหลักพุทธธรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยใช้นวัตกรรมสื่อและกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติที่จะช่วยดึงดูดให้เยาวชนมีความสนใจที่จะศึกษาหลักพุทธธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับสื่อและกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยผู้วิจัยได้หลักธรรมในการทำสื่อกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญพุทธศาสนาและวิธีการผลิตสื่อและกิจกรรมจากผู้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์สื่อและกิจกรรมนำมาประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของเยาวชนในรูปแบบสื่อและกิจกรรมนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยมุ่งหวังให้เยาวชนไทยเป็นอนาคตที่ดีในการนำพาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจินตนา ตรงประสิทธิ์ (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึง การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี. ผลการค้นคว้าอิสระพบว่า ๑) ระดับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ๒) ผลเปรียบเทียบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ได้แก่ ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาให้กับครูผู้สอน ควรสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยการอาชีพ หรือสถานประกอบการ เป็นต้น เพื่อร่วมมือการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรจัดระบบการนิเทศภายในทั้งด้านผู้สอนและการบริหารจัดการของแต่ละตำบล ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อเสนอขอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้ที่รับผิดชอบและครูผู้สอน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

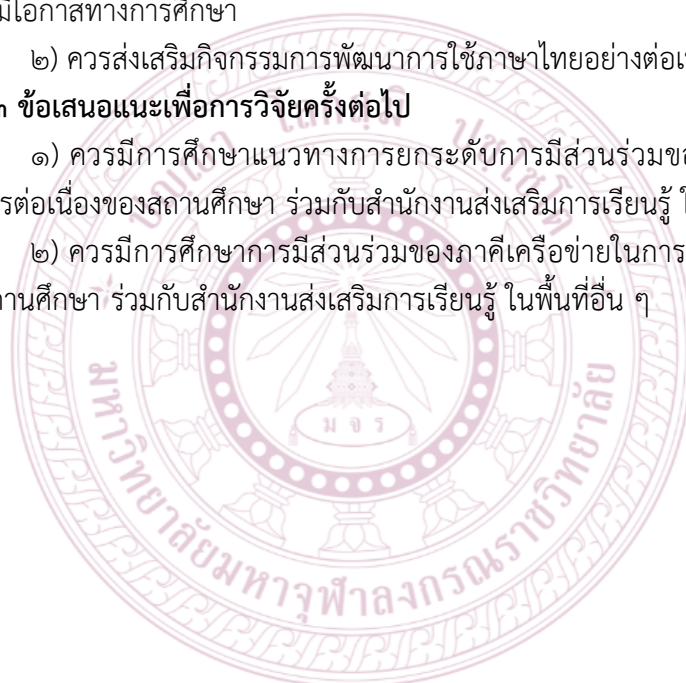
- ๑) ภาครัฐควรจะต้องผลักดันหรือสนับสนุนทั้งในเรื่องการวิจัยและพัฒนาการแก้ไขการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเรื่องของการใช้ภาษาไทย
- ๒) ควรส่งเสริมโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมที่ใช้สำหรับการสอนภาษาไทย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) สถานศึกษาควรแนะแนวประชาชนภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษา
- ๒) ควรส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาแนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารหลักสูตรต่อเนื่องของสถานศึกษา ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ในพื้นที่อื่น ๆ
- ๒) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่องของสถานศึกษา ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ในพื้นที่อื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (๒๕๓๘). การศึกษาตลอดชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (๒๕๕๓). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ [ระบบออนไลน์]. สืบค้นจาก: <https://www.mwit.ac.th/person/๐๑-Statutes/NationalEducation.pdf> [๒๕๕๘,๑๑ ธันวาคม]
- ชนกนารถ บุญวิวัฒนะกุล. (๒๕๕๙). แนวทางการจัดการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ๙(๓) กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๙.
- ทวีศักดิ์ ทองทิพย์. (๒๕๖๑). แนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขากับแนวคิดตามทฤษฎีเชิงระบบเป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัว. วารสารมหาจุฬาลงกรณ ๙(๒) กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
- ทศนา แคมมณี. (๒๕๔๘). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
- ทศนา แคมมณี. (๒๕๔๕). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญณภัทร์เดือนกลาง. (๒๕๕๒). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เบญจรงค์แสงสุกวาว. (๒๕๕๑). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) อุบลราชธานี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประสิทธิ์สุวรรณรักษ์. (๒๕๔๒). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์: ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรีวัฒน์ ช่างคิด. (๒๕๕๔). รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้น ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ จาก http://library.senate.go.th/document/Ext๗๙๗๕/๗๙๗๕๖๖๒_๐๐๐๔.PDF
- ปัทมาภรณ์ ศรีเนตร และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (๒๕๖๔). รูปแบบการจัดการศึกษาระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ ๖(๑๑) พฤศจิกายน ๒๕๖๔

“พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑”.

(๒๕๕๑, ๓ มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา, ๑๒๕ (๔๑ก), ๑ - ๑๑.

พาสนา จุลรัตน์. (๒๕๔๘). เอกสารประกอบการสอน ความคิดสร้างสรรค์. คณะศึกษาศาสตร์.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาณุวัฒน์ ไสคำภา. (๒๕๕๒). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเขตตำบลนาเวียง

อำเภอเสนานิคม จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

รณรงค์ เมฆานูวัฒน์. (๒๕๔๓). การพัฒนาการดำเนินงานสารบรรณโรงเรียนบ้านปากช่อง

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รพีพรรณ พันธุ์รัตน์. (๒๕๕๖). วิฤติการศึกษาชายแดนใต้ เมื่อความรู้ถูกผูกขาดด้วยภาษาชาติ.

สืบค้นเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ แหล่งที่มา <https://waymagazine.org/language-crisis-in-south-thailand/>

รังสรรค์ วัฒนชัยวิช, เอกรินทร์ สังข์ทอง, เรชา ชูสุวรรณ (๒๕๕๙) สภาพการดำเนินงาน

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัยวารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต

ปัตตานี ๒๗(๒)

รการ สระคุพันธ์. (๒๕๕๐). ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ต่อการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒. วิทยานิพนธ์

ค.ม. (บริหารการศึกษา). ปริญญาโทค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิรุฬ นิลโมจน์. (๒๕๕๙). พัฒนาการของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในประเทศไทย

เอกสารอัดสำเนา.

วิสัยภรณ์ ศรีทองเทศ. (๒๕๕๘). ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ. การค้นคว้าอิสระ

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จังหวัดปทุมธานี:

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วุฒินันท์ นามนาค. (๒๕๕๙). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์. การประชุมวิชาการ

และเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ ๓ ก้าวสู่ทศวรรษที่ ๒: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์

ความรู้สู่ความยั่งยืน ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัด

นครราชสีมา.

ศรีสว่าง เลี้ยววาริน. (๒๕๕๕). วารสาร กศน. กรุงเทพฯ: นำทองการพิมพ์จำกัด.

ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. (๒๕๖๐).

การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาใน ๓ จชต. ตามแนวทาง THAILAND ๔.๐.

แหล่งที่มา : <https://www.isoc๕.net/articles/view/๑๑๒>.

สมพิศ ไหมงาม. (๒๕๕๕). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท มิตรภาพการพิมพ์

และสตูดิโอจำกัด.

- สุมาลี สังข์ศรี. (๒๕๔๖). การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- _____. (๒๕๕๖). การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (๒๕๕๘). ปรัชญาและมโนทัศน์สังคมแห่งการเรียนรู้ = Philosophies and Concepts of Learning Society. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (๒๕๕๙). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (๒๕๕๔). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจินตนา ตรงประสิทธิ์. (๒๕๖๐). การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี. การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุริยา ช้องเสนาะ. (ม.ป.ป.). การศึกษาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา. สืบค้น ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ แหล่งที่มา https://www.parliament.go.th/ewtdadmin/ewtd/parliament_parcy/ewtd_dl_link.php?nid=๓๓๒๗๕
- สำนักข่าวอิศรา. (๒๕๕๕). การศึกษาชายแดนใต้วิกฤติ จบ ป.๓ อ่านไม่ออก ๓๓% นร.นับแสนไม่ได้ต่ออุดมศึกษา. รายงาน-สื่อบ: วันพฤหัสบดี ที่ ๐๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕. แหล่งที่มา <https://www.isranews.org/content-page/item/๑๗๕๔๒-การศึกษาชายแดนใต้วิกฤติ-จบ-ป-๓-อ่านไม่ออก๓๓-นร-นับแสนไม่ได้ต่ออุดมศึกษา.html>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๓). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๓). แนวทางการพัฒนานโยบายการเรียนรู้ของระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (๒๕๕๒). คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : บริษัทจำกัด ไทยพลับลิค เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (๒๕๕๕). การศึกษากรณีตัวอย่าง: การจัดการศึกษาตลอดชีวิตในต่างประเทศ.
- _____. (๒๕๖๖).
- รายงานจำนวนนักศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ภาคเรียน ๖๖/๑.จากระบบฐานข้อมูลและโปรแกรมเพื่อการบริหารจัดการ. แหล่งที่มา: http://mis.nfe.go.th/NFE-MIS/student_itw_is.php

- สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. (๒๕๔๖). คู่มือการดำเนินงาน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- อนุรุธ ว่องวานิช. (๒๕๖๐). แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หน้า ก
- อาชัญญา รัตนอุบล. (๒๕๔๒). การจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. และคณะ (๒๕๕๐). รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อารี พันธุ์ณี. (๒๕๔๖). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยใหม่ เอ็ดดูเคท.
- Ausubel, David P. (๑๙๖๓). Education Psychology: A Cognitive View. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Bandura, Albert. (๑๙๘๖). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Ho, Esther Sui-chu. (๒๐๐๖). "Educational decentralization in three Asian societies: Japan, Korea and Hong Kong". Journal of Educational Administration ๔๔, no. ๖: ๕๙๐-๖๐๓.
- Klausmeier, H. J. (๑๙๘๕). Educational Psychology (๕th ed). New York: Harper & Row
- Mediathailand. (๒๕๕๕). การศึกษานอกระบบ. สืบค้นเมื่อ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ แหล่งที่มา https://www.mediathailand.org/๒๐๑๒/๐๕/blog-post_๒๕๕๔.html

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือวิจัย

หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed Consent)
รับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

Development of non-formal education youth in the three southern Border provinces.

วันที่ลงนาม.....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากคณะผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย อันตราย รวมทั้งประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว

คณะผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ จะไม่ปิดบังซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ โดยปราศจากการบังคับหรือชักจูง ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกนี้จะไม่มีผลต่อข้าพเจ้า จะพึงได้รับในปัจจุบันและในอนาคต

คณะผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยเฉพาะในของสรุปผลการวิจัยโดยไม่มีการระบุชื่อนามสกุลของข้าพเจ้า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะกระทำด้วยเหตุผลทางวิชาการเท่านั้น

คณะผู้วิจัยรับรองว่าหากเกิดอันตรายใด ๆ จากการวิจัย ข้าพเจ้าจะได้รับการรักษาพยาบาล ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้าจะได้รับเอกสารชี้แจงและหนังสือยินยอมที่มีข้อความเดียวกันกับที่คณะผู้วิจัยเก็บไว้ เป็นส่วนตัว ข้าพเจ้า ๑ ชุด

ข้าพเจ้าได้รับทราบข้อความข้างต้นแล้ว มีความเข้าใจดีทุกประการ และลงนามในใบยินยอมด้วยความเต็มใจ

ลงชื่อ.....ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

ลงชื่อ.....ผู้ดำเนินโครงการวิจัย

(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย อายุน้อยกว่า ๑๘ ปี/ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และไม่สามารถลงลายชื่อด้วยตนเอง

ข้าพเจ้า.....ในฐานะเป็น.....(ผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมาย/ผู้ปกครอง/บิดา-มารดา/สามี-ภรรยา) ของ.....อนุญาตให้.....เข้าร่วมในโครงการวิจัยในครั้งนี้

ลงชื่อ.....ผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมาย/ผู้ปกครอง/บิดา-มารดาสามี-ภรรยา)

ลงชื่อ.....พยาน)
(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

ลงชื่อ.....พยาน)
(.....ชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจง)

เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Participant information sheet)

ชื่อโครงการวิจัย

การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

Development of non-formal education youth in the three southern Border provinces.

วันที่ชี้แจง

ชื่อที่ทำงานของผู้วิจัย

พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์

พระครูสุตกิจสโมสร

พระมหาสมคิด สมปนโน

นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ซอย ๑๐ ถนนสามัคคีสาย ข
ตำบลสุระมิละ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐ โทร: ๐๙๓-๔๕๓-๐๗๑

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.

ผู้ให้ทุนวิจัย

ท่านได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ แต่ก่อนที่ท่านจะตกลงใจเข้าร่วมหรือไม่ โปรดอ่านข้อความในเอกสารนี้ทั้งหมด เพื่อให้ทราบว่า เหตุใดท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ โครงการวิจัยนี้เพื่ออะไร หากท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ท่านจะต้องทำอะไรบ้าง รวมทั้งข้อดีและข้อเสีย อาจเกิดขึ้นในระหว่างการวิจัย

ในเอกสารนี้ อาจมีข้อความที่ท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามคณะผู้วิจัยหรือผู้ช่วยผู้วิจัยที่ ทำโครงการนี้ เพื่อให้อธิบายจนกว่าท่านจะเข้าใจ ท่านจะได้รับเอกสารนี้ ๑ ชุด กลับไปอ่านที่บ้านเพื่อ ปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือแพทย์ที่ท่านรู้จัก ให้ช่วยตัดสินใจว่าควรเข้าร่วม โครงการวิจัยนี้หรือไม่ การเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้จะต้องเป็น ความสมัครใจของท่าน ไม่มีการบังคับหรือ ชักจูง ถึงแม้ท่านจะไม่เข้าร่วมในโครงการวิจัย ท่านก็จะปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามปกติ การไม่เข้าร่วม หรือถอนตัวจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อผลการศึกษาของท่านแต่อย่างใด

โปรดอย่าลงลายมือชื่อของท่านในเอกสารนี้จนกว่าท่านจะแน่ใจว่ามีความประสงค์จะเข้าร่วมใน โครงการวิจัยนี้ คำว่า “ท่าน” ในเอกสารนี้ หมายถึง ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยในฐานะอาสาสมัครใน

โครงการวิจัยนี้ หากท่านเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมายของผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย และลงนามแทนในเอกสารนี้ โปรดเข้าใจว่า “ท่าน” ในเอกสารนี้หมายถึง ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยเท่านั้น

โครงการวิจัยนี้มีที่มาอย่างไร และวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้กล่าวไว้ว่า “การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้แก่เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” นั้น จะต้องทำให้เยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ตามศักยภาพของตนเองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การที่จะไปถึงจุดนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาแบบสองทาง ให้นักเรียนถาม ตอบ ชี้แจง เรียนรู้นอกห้อง ค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยให้ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งถ้าหากงานวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มาแยกแยะเป็นกลุ่มๆ แล้ว จะสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษา ๒) ด้านอาชีพ (การมีงานทำ และเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน) ๓) ด้านอิสลามศึกษาและพหุวัฒนธรรมศึกษา ๔) ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๕) ด้านระบบบริหารจัดการการศึกษา และ ๖) ด้านคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยที่ผลงานวิจัยในแต่ละด้าน ถูกนำมาต่อยอดเพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื่องจากทุกภาคส่วนในพื้นที่สามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ มาเป็นต้นแบบของการศึกษาที่ตอบโจทย์ของคนทุกช่วงวัยได้ ๔ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จขต. จากผลการวิจัยทางด้านการศึกษาหลาย ๆ งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ค้นพบว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เกิดขึ้นจาก ๔ สาเหตุ นั่นคือ ๑) ขาดข้อมูลพื้นฐาน (Lack of Basic Information): ไม่มี หรือขาดข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กเยาวชน และข้อมูลชุมชน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการตั้งโจทย์ในการทำงาน ๒) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน/บุคคลสำคัญในชุมชน และชุมชน: (Lack of Participation of Key Persons and Communities): เมื่อขาดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน/บุคคลสำคัญในชุมชน รวมไปถึงประชาชนในชุมชน การดำเนินการใดๆ ย่อมไม่มีพลัง ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ๓) ขาดกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Lack of Co-Learning and Sharing Process): การเปลี่ยนแปลงใดๆ จะต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากการบูรณาการร่วมกัน แล้วนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลง หากขาดซึ่งกระบวนการดังกล่าว ก็ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ร่วมที่จะนำมาใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ และ ๔) ขาดกลไกในการบริหารจัดการ (Lack of Management Mechanism): เมื่อขาดกลไกในการบริหารจัดการ ก็ยากที่จะจัดการความสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ และพัฒนางานร่วมกันระหว่างรัฐ กับ ชุมชน รวมไปถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๖๐).

ดังนั้นคณะผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาโจทย์วิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เพื่อเป็นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ๑) การฝึกสติ (Conscious) ซึ่งคนส่วนมากจะเข้าใจว่าการมีสติ คือ การนั่งนิ่ง ๆ หายใจเข้าลึก ๆ และมีสติกับลมหายใจของตัวเอง แต่แท้จริงแล้ว การเป็นคนมีสติมันง่ายกว่านั้นมาก และก็ให้ประโยชน์กับคุณมากมายเช่นกัน การเป็นคนมีสติ คือ การเปลี่ยนจาก “การคิด” เป็นการ “ตระหนักถึงความคิด” โดยที่การเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ นี้จะเปิดให้เรา

มองเห็นความคิดและรับรู้ความรู้สึกนั้น ๆ อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้เราตระหนักถึงสิ่งที่กำลังทำอยู่มากขึ้น เราสามารถเปลี่ยนแปลงและเป็นคนมีสติได้ทุกเมื่อ จริง ๆ แล้วคนส่วนใหญ่ก็ทำเป็นปกติอยู่แล้วละ แม้จะไม่ได้ตั้งใจก็ตาม อย่างไรก็ตาม การมีสติเช่นนี้ก็จะอยู่ไม่นานนัก ไม่กี่วินาทีเราก็มักกลับไปอยู่กับความคิดของตัวเองอีก มันจึงไม่ค่อยส่งผลดีให้เห็นชัดเจน เหมือนกับการที่เราจะไม่ได้ประโยชน์จากการวิ่ง หากเราวิ่งเพียงวันละไม่กี่นาทีนั่นเอง ดังนั้น เราจึงต้องตั้งใจฝึกสติจริง ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ได้ประโยชน์จากมันอย่างเต็มที่ ซึ่ง “การมีสติ” จะช่วยให้ “เกิดความเครียดลดลง” “การมีสติ” จะช่วยให้ “ทักษะการตัดสินใจดีขึ้น” “การมีสติ” จะช่วยให้ “ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพิ่มขึ้น” และ “การมีสติ” ส่งผลต่อ “ความสำเร็จ” เป็นต้น ซึ่งพอมีสติแล้วก็ต้องบวกกับการมีสมาธิ ๒) การฝึกสมาธิ (Meditation) คำว่า “สมาธิ” หมายถึง ความตั้งมั่นแห่งจิต ความสำรวมใจให้แน่วแน่เพื่อเพ่งเล็งในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยพิจารณาอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้งในสิ่งนั้น เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่าสมาธิแล้ว เราก็พอมองออกว่า การมีสมาธิเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ผู้มีสติปัญญา ทั้งศาสนาและวิทยาศาสตร์จึงส่งเสริมเรื่องการมีสมาธิ ประเด็นสำคัญอยู่ที่วิธีการทำสมาธิและเป้าหมายของการทำสมาธิเท่านั้น เป็นต้น แล้วเมื่อพอเรามีสติบวกกับการมีสมาธิแล้วละก็สติปัญญาก็จะตามมา ๓) การพัฒนาสติปัญญา (Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุมีผลและเข้าใจสิ่งที่เขื่อนามธรรม “สติปัญญา” คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม “สติปัญญา” คือ ของขวัญอันล้ำค่าที่ไม่สามารถหาสิ่งไหนมาเทียบได้ เป็นต้น

เนื่องจากการศึกษาในยุค Thailand ๔.๐ จะต้องเน้นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ที่มุ่งไปสู่การสร้างนวัตกรรม ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นเมื่อเราต้องการแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ก็จะนำความรู้ที่ตนเองมีอยู่บวกกับการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วนำทั้งสองสิ่งนี้มาผสมผสานกันจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ หากยังมีความรู้และมีข้อมูลมากเท่าใด ความหลากหลายทางความคิดสร้างสรรค์ก็จะมากขึ้นไปด้วย และมีโอกาสที่จะเกิดนวัตกรรมเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจึงต้องนำการเรียนรู้แบบสองทาง และเรียนรู้จากนอกห้องเรียน มากระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว เสริมกระบวนการศึกษาแบบสองทาง ด้วยการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในยุคปัจจุบัน จนทำให้เยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากเดิมได้ อีกทั้งยังเพิ่มโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับพี่น้องชาว ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้มากยิ่งขึ้น ได้อย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น อินเทอร์เน็ต ก็เป็นเครื่องมือหรือช่องทาง ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อมูลไหลเข้าสู่ระบบการคิดมากยิ่งขึ้น การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ก็คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือ/กลไกหนึ่งในการเพิ่มระดับความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก และเยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้
- ๒) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
- ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เพราะคุณสมบัติที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

เป็นผู้มีความสนใจและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้ อีกทั้งเป็นผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ท่านไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้หากท่านมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

ไม่สนใจและไม่สามารรถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้ และไม่ได้เป็นทั้งผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

จะมีการทำโครงการวิจัยนี้ที่ใด และมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ทั้งสิ้นเท่าไร

โครงการวิจัยนี้จะทำที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี และลงพื้นที่ปฏิบัติ ณ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน ๔๐๐ คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่เฉพาะเจาะจง แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ กศน.และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๖ ครั้ง ๆ ละ ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๓๐ คน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ระยะเวลาที่ท่านจะต้องร่วมโครงการวิจัยและจำนวนครั้งนั้น

ท่านจะได้รับการสอบถามข้อมูลพื้นฐาน และรับคำอธิบายเกี่ยวกับการวิจัย ก่อนการดำเนินการวิจัย รวมกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน ๓ ครั้ง

หากท่านเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ ท่านจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอน หรือได้รับการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ตอบแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ให้สัมภาษณ์เชิงลึก เข้าร่วมการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ และเข้าร่วมการประชุมสัมมนา รวมกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน ๓ ครั้ง ซึ่งทางคณะผู้วิจัยจะให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาตลอดโครงการวิจัยนี้

ความไม่สุขสบาย หรือความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจจะได้รับจากกรรมวิธีการวิจัยมีอะไรบ้าง และ
วิธีการป้องกัน/แก้ไขที่คณะผู้วิจัยเตรียมไว้หากมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น
ไม่มีความเสี่ยงอันตรายที่จะได้รับจากกรรมวิธีการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย

- ๑) ได้องค์ความรู้จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้
- ๒) ได้องค์ความรู้จากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
- ๓) ได้ข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

ค่าใช้จ่ายที่ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยจะต้องรับผิดชอบ (ถ้ามี)

ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ค่าตอบแทนที่จะได้รับเมื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย

มีใบประกาศเกียรติคุณ และสินน้ำใจ มอบให้

หากท่านไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ท่านมีทางเลือกอื่นอย่างไรบ้าง
ไม่มี

หากเกิดอันตรายที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ จะติดต่อกับใครบ้าง และได้รับการปฏิบัติอย่างไร

หากเกิดอันตรายที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้ ท่านสามารถติดต่อกับ

- ๑) พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

๓๘๐ หมู่ ๖ ซอย ๑๐ ถนนสามัคคีสาย ข ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๙๕๐๐๐ เบอร์โทร ๐๙๓-๔๕๐๐๗๑ , ๐๙๘-๔๗๘-๒๙๖๙

- ๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

๓๘๐ หมู่ ๖ ซอย ๑๐ ถนนสามัคคีสาย ข ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๙๕๐๐๐ เบอร์โทร ๐๙๓-๔๕๐๐๗๑ , ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

หากท่านมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย จะถามใคร ระบุชื่อผู้วิจัยหรือผู้วิจัยร่วม

หากท่านมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย โปรดสอบถามได้ที่

- ๑) พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. (วิเชียร กุลมณี) หัวหน้าโครงการวิจัย
- ๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช ผู้ร่วมวิจัย

๓) พระครูสุตกิจสโมสร	ผู้ร่วมวิจัย
๔) พระมหาสมคิด สมปนโน	ผู้ร่วมวิจัย
๕) นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์	ผู้ร่วมวิจัย
๖) พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.	ประธานที่ปรึกษา

หากท่านรู้สึกว่าการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในระหว่างโครงการวิจัยนี้ ท่านอาจแจ้งเรื่องได้ที่

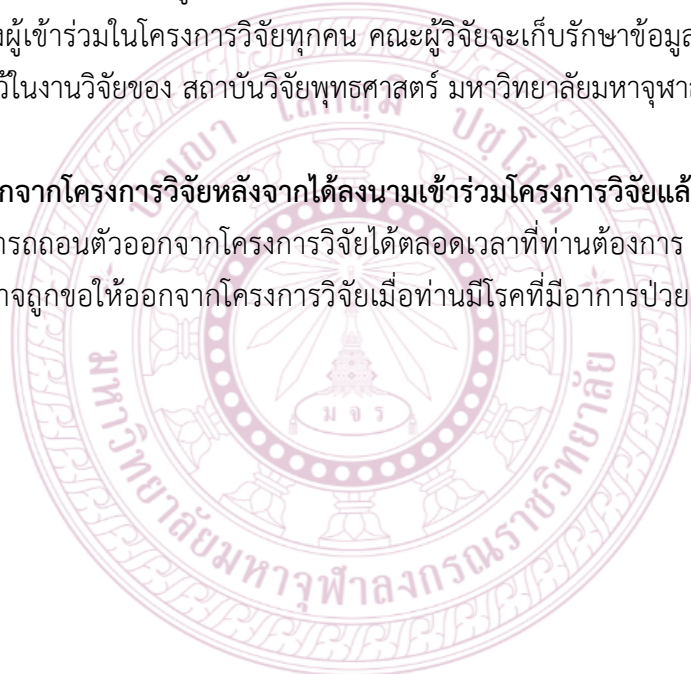
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ เบอร์โทร. ๐๓๕-๒๔๔๘-๐๗๓

ข้อมูลส่วนตัวของท่านที่ได้จากโครงการวิจัยครั้งนี้จะถูกนำไปใช้ดังต่อไปนี้

คณะผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการโดยไม่เปิดเผยชื่อนามสกุล ที่อยู่ของผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยทุกคน คณะผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัยไว้ในงานวิจัยของ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ท่านจะถอนตัวออกจากโครงการวิจัยหลังจากได้ลงนามเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้วได้หรือไม่

ท่านสามารถถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลาที่ท่านต้องการ โดยจะไม่มีผลเสียใด ๆ เกิดขึ้นหรือท่านอาจถูกขอให้ออกจากโครงการวิจัยเมื่อท่านมีโรคที่มีอาการป่วยเกิดขึ้น ไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้

ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online Interview)

เรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

คณะผู้วิจัย พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, (กุลมณี) ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาศัยวิช
พระครูสุตกิจสมโสสร พระมหาสมคิด สมปนโน และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์

คำชี้แจง

ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online Interview) นี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้ คือ ๑) องค์ความรู้จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๒) องค์ความรู้จากการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ และ ๓) ข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากการศึกษาในยุค Thailand ๔.๐ จะต้องเน้นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ที่มุ่งไปสู่การสร้างนวัตกรรม ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นเมื่อเราต้องการแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ก็จะนำความรู้ที่ตนเองมีอยู่บวกกับการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วนำทั้งสองสิ่งนี้มาผสมผสานกันจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ หากยังมีความรู้และมีข้อมูลมากเท่าใด ความหลากหลายทางความคิดสร้างสรรค์ก็จะมากขึ้นไปด้วย และมีโอกาสที่จะเกิดนวัตกรรมเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจึงต้องนำการเรียนแบบสองทาง และเรียนรู้จากนอกห้องเรียน มากระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มากกว่าการเรียนในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว เสริมกระบวนการศึกษาแบบสองทาง ด้วยการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในยุคปัจจุบัน จนทำให้เยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากเดิมได้ อีกทั้งยังเพิ่มโอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับพี่น้องชาว ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้มากยิ่งขึ้น ได้อย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น อินเทอร์เน็ต ก็เป็นเครื่องมือ หรือช่องทาง ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อมูลไหลเข้าสู่ระบบการคิดมากยิ่งขึ้น การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ก็คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือ/กลไกหนึ่ง ในการเพิ่มระดับความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก และเยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่านในการร่วมสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online Interview) อย่างอิสระ

จากการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ท่านมีแนวคิดและวิธีการพัฒนาอย่างไรบ้าง ในแต่ละข้อดังต่อไปนี้ กรุณาอธิบายในเชิงพรรณนา

๑. เยาวชนนอกระบบการศึกษาหมายถึงอะไร ช่วยกรุณาอธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. หน่วยงานของท่านมีวิธีการหรือกระบวนการอย่างไรบ้าง ในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา ช่วยกรุณาอธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านพบปัญหา และ อุปสรรคของการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาอย่างไรบ้าง ช่วยกรุณาอธิบายมาเป็นข้อ ๆ พอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. จากปัญหา และ อุปสรรคที่ส่วนงานของท่านพบเจอ ท่านมีแนวทางจัดการกับปัญหาและอุปสรรคนั้นอย่างไร ช่วยกรุณาอธิบายมาเป็นข้อ ๆ พอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ส่วนงานของท่านมีกิจกรรมใดบ้าง ในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน ช่วยกรุณาอธิบายมาเป็นข้อ ๆ พอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. ท่านคิดว่าการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ควรพัฒนาในด้านใดบ้าง ช่วยกรุณาอธิบายมาเป็นข้อ ๆ พอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๗. จากแนวทางการพัฒนาดังกล่าว ท่านคิดว่าควรส่งเสริมกิจกรรมอะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ช่วยกรุณาอธิบายมาเป็นข้อ ๆ พอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างมากในการเสียสละเวลาในการร่วมสัมภาษณ์ออนไลน์ (Online Interview)

แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire)
เรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

คำชี้แจง

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน ๔๐๐ คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่เฉพาะเจาะจง แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

๒. แบบสอบถามชุดนี้มี ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๗ ด้าน ๕๑ ข้อ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๓. ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามทุกข้อตามสภาพจริง เพื่อจะทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสมบูรณ์น่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

๔. ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามในครั้งนี้จะนำมาใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ และจะไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ผู้ทำวิจัย

พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, (กุลมณี) ผศ.

หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

ตอนที่ ๑

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง☐ ไม่ต้องการระบุเพศ

๒. ช่วงอายุ

☐ ต่ำกว่า ๑๔ ปี☐ ๑๕-๒๔ ปี☐ ๒๕-๓๔ ปี☐ ๓๕-๔๔ ปี☐ ๔๕-๕๔ ปี☐ ๕๕ ปีขึ้นไป

๓. อาชีพ

☐ เกษตรกร☐ ค้าขาย☐ รับจ้าง☐ พนักงานประจำ☐ว่างงาน/ไม่มีงานทำ☐ อื่น ๆ

๔. นับถือศาสนา

☐ อิสลาม☐ พุทธ☐ คริสต์☐ อื่น ๆ

๕. ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

☐ ปัตตานี☐ ยะลา☐ นราธิวาส

๖. กำลังศึกษาในระดับ

☐ ประถมศึกษา☐ มัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ ๒

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

คำชี้แจง แบบสอบถาม

โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ และกรอกข้อความให้สมบูรณ์ ลงในช่องระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ตามความเป็นจริง เพียงช่องเดียว ในการพิจารณาค่าน้ำหนักคะแนน ๕ ระดับ ดังนี้

๕ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้	ระดับการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑) สภาพในโรงเรียน/ห้องเรียน เอื้อต่อการเรียนการสอน	✓				
๒) มีการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน		✓			

คำอธิบาย

แบบสอบถามข้อที่ ๑ แสดงว่า ท่านคิดว่าสภาพในโรงเรียน/ห้องเรียน เอื้อต่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับมากที่สุด

แบบสอบถามข้อที่ ๒ แสดงว่า ท่านคิดว่ามีการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับมาก

ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้	ระดับการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้					ข้อเสนอแนะ
		๕	๔	๓	๒	๑	
	ด้านบรรยากาศการเรียนรู้แบบเปิด						
๑	สภาพในโรงเรียน/ห้องเรียน เอื้อต่อการเรียนการสอน						
๒	มีการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน						
๓	มีการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น ร้องเพลง เล่นิทาน						
๔	มีสื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย						
๕	มีการสนับสนุนให้เกิดความอยากรู้ อยากเห็น						
๖	ภายในห้องเรียนมีความสะอาดและสวยงาม						
๗	ครูและนักเรียนทำตัวเป็นกันเอง						
	ด้านครูเปิด						
๘	เปิดกว้างให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น						
๙	รับรู้ใหม่ ๆ ทันเหตุการณ์						
๑๐	มีการพัฒนาตนเองโดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ						
๑๑	ให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหาที่สงสัย						
๑๒	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง						
๑๓	ครูพร้อมที่จะทำการสอน						
๑๔	ใช้คำถามจูงใจเด็ก						
๑๕	ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง						
	ด้านสื่อเปิด						
๑๖	มีสื่อที่หลากหลายตามความสนใจเด็ก						
๑๗	นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้						
๑๘	สื่อพร้อมที่จะใช้งานและให้บริการ						
๑๙	น่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา						
๒๐	ใช้สื่อจากภูมิปัญญาในท้องถิ่น						
๒๑	สื่อต้องมีประสิทธิภาพแปลกใหม่						
๒๒	นักเรียนมีส่วนในการผลิตและใช้สื่อ						
	ด้านนักเรียนใฝ่เรียนรู้						
๒๓	ตั้งใจเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน						
๒๔	มีความกระหายใฝ่รู้ในการเรียน						
๒๕	รับผิดชอบเวลาในการจัดกิจกรรม						
๒๖	แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง						
๒๗	ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม						
๒๘	มีทักษะในการทำงาน						
๒๙	มีพื้นฐานในเรื่องที่จะเรียน						
๓๐	ต้องการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา/คิดริเริ่มสร้างสรรค์						

ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้	ระดับการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้					ข้อเสนอแนะ
		๕	๔	๓	๒	๑	
	ด้านครูใส่ใจ						
๓๑	จัดกิจกรรมที่หลากหลาย/กระตุ้นให้เด็กอยากเรียน						
๓๒	ดูแลให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา						
๓๓	มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า						
๓๔	สนใจเนื้อหาวิชาที่ถ่ายทอด						
๓๕	อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
๓๖	ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของนักเรียน						
๓๗	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ						
๓๘	สรุปผลการเรียน/สอดแทรกคุณธรรม						
๓๙	จัดกิจกรรมโดยการปฏิบัติจริง						
๔๐	เสียสละ						
	ด้านผู้อำนวยการสนับสนุน						
๔๑	มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญของวิชาวิทยาศาสตร์						
๔๒	ให้การสนับสนุนและทางงบประมาณ						
๔๓	จัดอบรมครู/หาสื่ออุปกรณ์ให้มีความพร้อม						
๔๔	ต่อยอดองค์ความรู้เพื่อทำผลงานของครู						
๔๕	ให้ขวัญและกำลังใจครูในการปฏิบัติงาน						
๔๖	มีการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน						
	ด้านแหล่งเรียนรู้						
๔๗	มีแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ/ ในชุมชน						
๔๘	เทคโนโลยีทันสมัย พร้อมใช้งาน						
๔๙	มีความหลากหลายตามความต้องการ						
๕๐	ให้การสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้						
๕๑	ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดแทรกกับเนื้อหา/วัยของเด็ก						

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑) ข้อเสนอแนะด้านบรรยากาศการเรียนรู้แบบเปิด

.....

.....

.....

๒) ข้อเสนอแนะด้านครูเปิด

.....

.....

.....

๓) ข้อเสนอแนะด้านสื่อเปิด

.....

.....

.....

๔) ข้อเสนอแนะด้านนักเรียนไฟเเรียนรู้

.....

.....

.....

๕) ข้อเสนอแนะด้านครูใส่ใจ

.....

.....

.....

๖) ข้อเสนอแนะด้านผู้อำนวยการสนับสนุน

.....

.....

.....

๗) ข้อเสนอแนะด้านแหล่งเรียนรู้

.....

.....

.....

๘) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
หนังสือเชิญ และอื่น ๆ

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๖๖๔/๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖

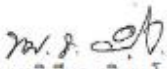
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย**เจริญพร** นายอุดร สิทธิพาที ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดปัตตานี**สิ่งที่ส่งมาด้วย** เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” โดยมี พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุลธมฺมิ) ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ พระครูสุตกิจโสภณ พระมหาสมคิด สมบูรณ์ และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๖๔/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766069) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยการสัมภาษณ์ออนไลน์ การตอบแบบสอบถามออนไลน์ การจัดกิจกรรม และ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะแรกเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ กับ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน ๒ ท่าน ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้และการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ (เลขานุการวิจัย) เบอร์โทรติดต่อ ๐๙๓-๖๒๓-๕๔๔๔ หรือ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (ผู้ประสานงานโครงการฯ) เบอร์โทรติดต่อ ๐๘๕-๗๘๖-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, ผศ.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ลิงค์ห้องประชุมโปรแกรม Zoom. <https://zoom.us/j/3998988851>

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๖๖๔/๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เจริญพร นางชนิษฐา มะลิสุวรรณ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” โดยมี พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุลมณี) ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ พระครูสุตกิจโสภณ พระมหาสมคิด สมปนโน และ นายวิระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๖๔/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766069) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยการสัมภาษณ์ออนไลน์ การตอบแบบสอบถามออนไลน์ การจัดกิจกรรม และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะแรกเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ กับ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน ๒ ท่าน ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายวิระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓๖-๖๒๓-๕๔๔๔ หรือ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (ผู้ประสานงานโครงการฯ) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

พ.ร. ๑/๖
(พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ลิงค์ห้องประชุมโปรแกรม Zoom: <https://zoom.us/j/3998988851>

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๖๔/๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เจริญพร นางสาวนราวรรณ เวชธรรม ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดนราธิวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” โดยมี พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุสมณี) ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ พระครูสุตกิจโสภณ พระมหาสมคิด สมปนโน และ นายวิระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๖๔/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766069) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอ ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยการสัมภาษณ์ออนไลน์ การตอบแบบสอบถามออนไลน์ การจัดกิจกรรม และ การ สันทนาการกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะแรกเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ กับ ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน ๒ ท่าน ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้และ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถาม ได้ที่ นายวิระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ (เลขาคโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓๖-๖๒๓๔-๕๔๔๔ หรือ นายรังสรรค์ วัฒนาชัย วณิช (ผู้ประสานงานโครงการฯ) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ.)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ลิงค์ห้องประชุมโปรแกรม Zoom. <https://zoom.us/j/3998988851>

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๖๔/๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี
จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนราธิวาส (สกร.นราธิวาส)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” โดยมี พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ พระครูสุตกิจโสโมส พระมหาสมคิด สมบูรณ์ และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๖๔/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766069) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองนราธิวาส จำนวน ๓๐ คน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องของภาษาไทยตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑-๔ “ฟังพูดอ่านเขียน” จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน ๆ ละ ๒ ชั่วโมง ทุกวันพุธที่ ๑๐ ๑๗ ๒๔ และ ๓๑ ของเดือนมกราคม ๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓-๖๒๓-๕๔๔๔ หรือ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (ผู้ประสานงานโครงการฯ) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ.)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๖๘/๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย**เจริญพร** ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี (สกร.ปัตตานี)**สิ่งที่ส่งมาด้วย** เครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” โดยมี พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ พระครูสุตกิจโสภณ พระมหาสมคิด สมปนโน และ นายวิระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๖๘/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766069) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองปัตตานี จำนวน ๓๐ คน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องของภาษาไทยตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑-๔ “ฟัง พูด อ่าน เขียน” จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน ๆ ละ ๒ ชั่วโมง ทุกวันศุกร์ที่ ๕, ๑๒, ๑๙ และ ๒๖ ของเดือนมกราคม ๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายวิระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ (เลขาโครงการวิจัย) เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๓๖-๖๒๓-๕๔๔๔ หรือ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (ผู้ประสานงานโครงการฯ) เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่ MCU ๘๐๐๗๖๖๐๖๔/๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย**เจริญพร** ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดยะลา (สกร.ยะลา)**สิ่งที่ส่งมาด้วย** เครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” โดยมี พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ. นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ พระครูสุตกิจโสโมสร์ พระมหาสมคิด สมปนโน และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เป็นคณะผู้วิจัย ตามสัญญาเลขที่ ๖.๐๖๔/๒๕๖๖ (รหัสโครงการ MCURS 800766069) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ตามรายละเอียดทราบแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการวิจัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในกรณี ทางคณะผู้วิจัย จึงขอความอนุเคราะห์ให้นักวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองยะลา จำนวน ๓๐ คน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องของภาษาไทยตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑-๔ “ฟังพูดอ่านเขียน” จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน ๆ ละ ๒ ชั่วโมง ทุกวันพฤหัสบดีที่ ๔ ๑๑ ๑๘ และ ๒๕ ของเดือนมกราคม ๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ (เลขานุการวิจัย) เบอร์โทรติดต่อ ๐๙๓-๖๒๓-๕๔๔๔ หรือ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ (ผู้ประสานงานโครงการฯ) เบอร์โทรติดต่อ ๐๘๕-๗๘๒-๓๐๒๐

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอแสดงความนับถือ

ขอเจริญพร

(พระครูโสภณวชิรบัณฑิต, ผศ.)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๒๕๔/๒๕๖๖

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
(Development of Non-formal Education Youth in the Three Southern Border Provinces)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: MCU RS 800766069

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ผู้วิจัยหลัก: พระมหาวิเชียร วชิรธมโม (กุลมณี), ผศ.

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖

(พระมหาคณบดี วุฑฒิโกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

หมายเลขใบรับรอง: ว.๒๕๔/๒๕๖๖

วันที่ให้การรับรอง: ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

วันหมดอายุใบรับรอง: ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๗/ว.๒๕๕๔

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เรียน พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม (กุลมณี), ผศ. / นักวิจัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำการวิจัยในเรื่อง "การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้" มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาเครื่องมือการวิจัยของท่าน โดยให้มีการแก้ไขปรับปรุง/เพิ่มเติมเอกสาร ตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป.

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสมบุญ วิฑฒิกโร, รศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาพประกอบการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

ภาคผนวก ง
การรับรองการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

- นำเสนอกระบวนการวิจัยให้กับหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการด้านการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้อย่างใกล้ชิด
- นำเสนอกระบวนการวิจัยที่เกี่ยวข้องให้กับหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลด้านการสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ดำเนินการไปได้
- นำเสนอกระบวนการวิจัยต่อภาคประชาชนซึ่งเป็นชุมชนโดยรอบที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ต่าง ๆ ตามสมควร

๒. กิจกรรมด้านวิชาการ

- มีการพัฒนาทักษะในการวิจัยในมิติที่หลากหลาย เพื่อการเรียนรู้ เช่น การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและการประชุมกลุ่ม และการสังเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ผลจากแนวคิด หลักการ ความเป็นมา กระบวนการ และความสัมพันธ์ ให้กับทีมงานวิจัย
- มีการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น ราษฎร์ชุมชน และนักวิชาการ ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างมั่นคง

ภาคผนวก จ

ผลลัพธ์ ผลผลิต และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact)

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา
และผลที่ได้รับของโครงการ**

วัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้	กิจกรรมที่ดำเนินการมา	ผลที่ได้รับของโครงการ
เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้	ทำการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อกิจกรรมประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาททักษะผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๗) การมีส่วนร่วมของครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑๕ คน	ทราบถึง สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส	ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน	ได้กระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้	นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนและผู้รับบริการของ สกร. ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสร็จแล้ว นำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ จนนำไปสู่การนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร. ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน	เสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ผลลัพธ์ (ตามวัตถุประสงค์)	ผลผลิต	ผลกระทบจากการวิจัย
๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลลัพธ์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้	องค์ความรู้ในเรื่องของสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อกิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติสมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของสกร. และ ๗) การมีส่วนร่วมของครอบครัว	- การพัฒนาครูให้มี ความสามารถ หรือมีเทคนิคการสอนในรูปแบบใหม่ อาจจะต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน - การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ - การพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ - การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา - การวิจัย ไม่ว่าจะเป็นวิจัยในชั้นเรียนหรือวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย
๒. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ผลลัพธ์ จากการยกร่างกระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส	- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ภาษาพูดและภาษาเขียน - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน	กระบวนการที่คณะวิทยากรจะจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาจะมีทั้งหมด ๗ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรมนันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อน

		เรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่ บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟัง บรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟัง บรรยายร่วมทำแบบทดสอบ หลังฟังบรรยาย เพื่อประเมิน ความรู้ที่ได้รับจากการฟัง บรรยาย และ ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง บรรยายได้ถูกต้อง ในการ บรรยายจะจัดจังหวัดละ ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน
๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลลัพธ์ นำเสนอ กระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน	ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมี วิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสม ในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จาก หน่วยงานในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพฤหัสบดี ที่ ๔, ๑๑, ๑๘ และ ๒๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ส่วนที่สำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันศุกร์ที่ ๕, ๑๒, ๑๙ และ ๒๖ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗	ประชาชนของสามจังหวัด ชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือ ศาสนา อิสลาม และใช้ภาษา มลายู หรือภาษาถิ่นเป็นหลัก ในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้ การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดพลาด ไม่ตรง กับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของ ภาษาไทย ประกอบด้วยบาง คนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเขา สังคม หรือเข้าสอบสมัครงาน ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทาง การศึกษาตกอีกด้วย ดังนั้น ควรเน้นทักษะด้านภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้แก่สามจังหวัด ชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา

	และที่สำนักงานส่งเสริมการ เรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพุธ ที่ ๑๐, ๑๗, ๒๔ และ ๓๑ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ รวม ทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง จำนวน ๓๖๐ คน	นราธิวาส เพื่อให้เกิดการใช้ ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมี ประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตาม อักขระ วรรณยุกต์ ของ ภาษาไทย ทำให้ทางการ ศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย
--	---	---

ภาคผนวก ฉ

แบบสรุปโครงการวิจัย

แบบสรุปโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย) การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
(ภาษาอังกฤษ) Development of non-formal education youth in the three southern Border provinces.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้
- ๒) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการใช้ภาษาไทย ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
- ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

ที่มาของการวิจัย

พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้กล่าวไว้ว่า “การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้แก่เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” นั้นจะต้องทำให้เยาวชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ตามศักยภาพของตนเองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การที่จะไปถึงจุดนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาแบบสองทาง ให้นักเรียนถาม ตอบ ชี้แจง เรียนรู้นอกห้อง ค้นหาค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยให้ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งถ้าหากนางานวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มาแยกแยะเป็นกลุ่มๆ แล้ว จะสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษา ๒) ด้านอาชีพ (การมีงานทำ และเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน) ๓) ด้านอิสลามศึกษาและพหุวัฒนธรรมศึกษา ๔) ด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๕) ด้านระบบบริหารจัดการการศึกษา และ ๖) ด้านคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยที่ผลงานวิจัยในแต่ละด้าน ถูกนำมาต่อยอดเพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

เนื่องจากทุกภาคส่วนในพื้นที่สามารถนำองค์ความรู้เหล่านี้ มาเป็นต้นแบบของการศึกษาที่ตอบโจทย์ของคนทุกช่วงวัยได้ ๔ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จชต. จากผลการวิจัยทางด้านการศึกษาหลาย ๆ งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ค้นพบว่า ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เกิดขึ้นจาก ๔ สาเหตุ นั่นคือ ๑) ขาดข้อมูลพื้นฐาน (Lack of Basic Information): ไม่มี หรือขาดข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็ก เยาวชน และข้อมูลชุมชน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการตั้งโจทย์ในการทำงาน ๒) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน/บุคคลสำคัญในชุมชน และชุมชน: (Lack of Participation of Key Persons and Communities): เมื่อขาดการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน/บุคคลสำคัญในชุมชน รวมไปถึงประชาชนในชุมชน การดำเนินการใดๆ ย่อมไม่มีพลัง ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ๓) ขาดกระบวนการเรียนรู้

และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Lack of Co-Learning and Sharing Process): การเปลี่ยนแปลงใดๆ จะต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากการบูรณาการร่วมกัน แล้วนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลง หากขาดซึ่งกระบวนการดังกล่าว ก็ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ร่วมที่จะนำมาใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ และ๔) ขาดกลไกในการบริหารจัดการ (Lack of Management Mechanism): เมื่อขาดกลไกในการบริหารจัดการ ก็ยากที่จะจัดการความสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้ และพัฒนางานร่วมกันระหว่างรัฐ กับ ชุมชน รวมไปถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๖๐) อีกทั้งซึ่งสำนักข่าวอิศราได้เผยแพร่ข่าวเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๐๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ว่าระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จ.ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อยู่ในภาวะวิกฤติมาโดยตลอด ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานเกือบ ๑ ทศวรรษ โดยเฉพาะในแง่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่อยู่ในลำดับรั้งท้ายของประเทศ มีอัตราการออกกลางคันและตกหล่นของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างสูง ขณะที่อัตราการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และพบว่าปัญหานักเรียนตกหล่น หายออกไปจากระบบเยอะมาก ตัวเลขเด็กมัธยม ๒ แล่น แต่ต่ออุดมศึกษาแค่ ๓ หมื่น ว่างงานพุ่งหัวน้เข้าวังจรป่วนได้ ค่ายา ขณะที่ผลสัมฤทธิ์การศึกษาต่ำ จบ ป.๓ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คะแนนโอเน็ต ม.๖ รุดทุกวิชา ด้านผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่รวมตัวยื่นข้อเรียกร้องรัฐร่วมพัฒนาระบบการเรียนการสอน ดูแลสวัสดิการครู มุ่งสู่อาเซียน ประกอบกับระบบการศึกษาในพื้นที่นี้มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ อันสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา และวิถีวัฒนธรรม โดยเฉพาะการมีสถาบันการศึกษาตามวิถีอิสลาม ซึ่งประชาชนในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน ทว่าสถาบันการศึกษาเหล่านี้ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากกลับไม่มีความพร้อม ทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และงบประมาณ

ซึ่งงานวิจัยเรื่อง สภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และแนวทางในการพัฒนาสื่อประสมสองภาษา: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส' ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ระบุว่า “พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีเอกลักษณ์ทางภาษา ซึ่งชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ร้อยละ ๘๓ ใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสาร แต่โรงเรียนสายสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนและใช้สื่อการสอนเป็นภาษาทางการหรือภาษาไทยทั้งหมด ทำให้เด็กในพื้นที่ที่มีภาษาแม่เป็นภาษามลายู และมีภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ต้องปรับตัวอย่างหนักเพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้” จากงานวิจัยชิ้นนี้ยังชี้ด้วยว่า “การเรียนภาษาที่สองให้เหมือนกับเป็นภาษาแม่นั้น กระทบต่อการเรียนรู้ในหลาย ๆ วิชา ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และต่ำที่สุดในประเทศ” ดังนั้นภาษาจึงมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ โดยที่เด็กชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง สามารถมีผลการเรียนและทักษะการเรียนรู้ดีขึ้นได้ หากมีการผสมผสานภาษาไทยและภาษาแม่ในการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยที่เกื้อหนุนการจัดการเรียนรู้ในด้านภาษาไทยของโรงเรียนส่วนใหญ่ จะขาดสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อให้พวกเขาเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น โดยที่สื่อออนไลน์ถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญอย่างมากในโลกปัจจุบัน เพราะการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่เด็ก อีกทั้งการมีสื่อเพื่อการเรียนการสอนยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ๆ อาทิ โรงเรียนบ้านประจันที่นำเอารูปภาพแผนที่ในชุมชนมา

ประกอบการสอนให้เด็กได้คิดตามว่าสถานที่นี้คืออะไร เอาไว้ทำอะไร เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นสามารถช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งหากเด็กมีทักษะทางภาษาที่ถูกต้องจะทำให้พวกเขามีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับต่อไป

ดังนั้นคณะผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาโจทย์วิจัย เรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทย โดยผ่านกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

การดำเนินงานและผลงานที่ได้รับจากการวิจัย (โดยสังเขป) พร้อมภาพประกอบ

๑. การดำเนินงานวิจัย

๑.๑ รูปแบบการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้” เป็นการวิจัยและพัฒนา Research & Development (R&D) กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

๑.๒ วิธีการทดลอง

การศึกษารวบรวม แบ่งเป็น ๓ ระยะ ๑๐ ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มี ๓ ขั้นตอน คือ

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร โดยทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑ ครั้ง ๑๕ คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนาองค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๖) การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว

๓) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จำนวน ๓๘๑ คน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้

ระยะที่ ๒ ทำการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส มี ๒ ขั้นตอน คือ

๑) ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๒) ตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนา

ระยะที่ ๓ ทำการเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส มี ๕ ขั้นตอน คือ

๑) ทำการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

๒) ทำการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

๓) ทำการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๐ คน

๔) นำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

๕) นำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เนื่องจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษา แล้วทำการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา และเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งเป็นรูปแบบ

การวิจัยและพัฒนา Research & Development (R&D) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ประชากร (Population) คือ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส (จากรายงานจำนวน นักศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ภาคเรียน ๖๖/๑) จำนวน ๔๙,๑๙๖ คน ประกอบไปด้วย

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๑๓,๕๕๓ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประถม จำนวน ๑,๒๐๗ คน

๒) ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๖,๑๔๐ คน

๓) ระดับมัธยมศึกษาปลาย จำนวน ๖,๒๐๖ คน

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๒๑,๙๔๖ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประถม จำนวน ๒,๑๗๐ คน

๒) ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๐,๓๕๓ คน

๓) ระดับมัธยมศึกษาปลาย จำนวน ๙,๔๒๓ คน

- กลุ่มผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัด นราธิวาส จำนวน ๑๓,๖๙๗ คน แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑) ระดับประถม จำนวน ๑,๐๖๗ คน

๒) ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๖,๑๔๘ คน

๓) ระดับมัธยมศึกษาปลาย จำนวน ๖,๔๘๒ คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (๑๙๗๐) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๑ คน และใช้วิธีการ คัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่ เฉพาะเจาะจง แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ที่กำหนดไว้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ และ คณะวิทยากรที่

จะทำการจัดอบรม จำนวน ๒ ครั้ง รวม ๒๐ คน โดยให้การสนทนากลุ่มออนไลน์ (Online Focus Group Discussion) ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทย พร้อมทั้งพัฒนางค์ประกอบการพัฒนาการใช้ภาษาไทย ของเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ในเรื่องของ ๑) หลักการใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ๒) สื่อ กิจกรรม ประกอบการเรียนรู้ ๓) คุณลักษณะ บทบาท ทักษะ ผู้สอน ๔) บรรยากาศการเรียนรู้ ๕) ความพร้อมผู้เรียน สติ สมาธิ ๖) การอำนวยความสะดวกของ สกร. และ ๖) การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้อำนวยการ สกร. และ ครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน ๑๕ คน

ครั้งที่ ๒ ทำการยกร่างกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูด และภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน กับคณะวิทยากรที่จะทำการจัดอบรม จำนวน ๕ คน

๒. ผลที่ได้รับจากงานวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้โดยสรุปตามลำดับ ดังนี้

๑) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยของเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า

(๑) การวิจัยเชิงเอกสาร สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับ หรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) (อังกฤษ: Department of Learning Encouragement : DOLE) เป็นส่วนราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทย ยกฐานะมาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นครั้งแรกใน ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง "การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่าง ๆ ของประชากร ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก" โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความ

รับผิดชอบและควมมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency) และได้มี พ.ร.บ.ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนคนไทยทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จะสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจุดเด่นของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเดิม จัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้” ที่จะขยายตัวรองรับทุกพื้นที่ ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มทักษะชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่และระดับประเทศ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความสะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทักษะ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ แต่ในการศึกษาของสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น คุณภาพการศึกษานอกระบบ จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีเกณฑ์เสียเปรียบกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายสาเหตุ อาทิเช่น การขาดโอกาสที่จะได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบยิ่งในด้านของภาษา หรือความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นฐานตามพ่อแม่หรือเพื่อหางานทำกับครอบครัว ทำให้มีอัตราการขาดเรียนสูง รวมถึงการที่ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีภาระหนักที่จะต้องเรียนสายสามัญ และเรียนทางศาสนาควบคู่กันอีกด้วย และปัญหาครูจำนวนไม่น้อยขอย้ายจากพื้นที่ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย และประชาชนยังกำลังประสบปัญหา และต้องอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมาก และผลสมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก ตามปัญหาข้างต้น การศึกษานอกระบบ (สกร.) จึงได้พัฒนาจัดตั้งการศึกษานอกระบบขึ้น เพื่อรับนักเรียนหรือประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะดังกล่าว หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เข้ามาเรียนรู้ และรับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว ซึ่งทำให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ ทำให้เป็นสะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา

(๓) การวิจัยเชิงปริมาณ สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๘๑ คน โดยพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจออนไลน์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ

ละ ๕๗.๗๔ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๖ สังกัดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ปัตตานี จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๖ ยะลา ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๗ และ นราธิวาส จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๗ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๒๘$, $S.D = ๐.๖๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = ๔.๓๒$, $S.D = ๐.๖๘$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา ($\bar{x} = ๔.๒๔$, $S.D = ๐.๖๗$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณา พบว่า ข้อความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = ๔.๔๗$, $S.D = ๐.๖๔$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการใช้ไวยากรณ์ ($\bar{x} = ๔.๑๑$, $S.D = ๐.๖๘$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านภาษาพูดและภาษาเขียน พบว่า ข้อความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = ๔.๔๒$, $S.D = ๐.๖๓$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการใช้ไวยากรณ์ ($\bar{x} = ๔.๑๖$, $S.D = ๐.๖๓$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย พบว่า ข้อความชัดเจนในการบรรยาย ($\bar{x} = ๔.๓๙$, $S.D = ๐.๗๑$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการใช้ไวยากรณ์ ($\bar{x} = ๔.๑๘$, $S.D = ๐.๖๘$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน พบว่า ข้อความเหมาะสมของวิทยากรโดยส่วนรวม ($\bar{x} = ๔.๓๙$, $S.D = ๐.๖๓$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อการตอบคำถาม ($\bar{x} = ๔.๒๑$, $S.D = ๐.๗๗$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๒) พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส พบว่า

การยกย่องระบบการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน ๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส นั้น ในที่นี้ หมายถึง เยาวชนตามหลักสากล จะอายุไม่เกิน ๒๕ ปี หรือในความเป็นจริงที่ สกร.จัดอยู่กับเยาวชนนอกระบบ จะมีผู้รับบริการที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ จนถึงผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มนักเรียนที่หลุดออกมาจากระบบการศึกษา อาจจะหลุดจาก ประถม หรือมัธยม ตลอดไปจนถึงเด็กที่ไม่มีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อ ซึ่งกระบวนการที่คณะวิทยากรจะจัดการศึกษาให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาจะมีทั้งหมด ๗ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิวัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย และ ขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง ในการบรรยายจะจัดจังหวัดละ ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน

๓) การเสนอแนะแนวทางในด้านการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้พบว่า

การส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องของ ๑) การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ๒) ภาษาพูดและภาษาเขียน

๓) การอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย และ ๔) คำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดยะลา จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพฤหัสบดี ที่ ๔, ๑๑, ๑๘ และ ๒๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ส่วนที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันศุกร์ ที่ ๕, ๑๒, ๑๙ และ ๒๖ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ และที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ คน ในวันพุธ ที่ ๑๐, ๑๗, ๒๔ และ ๓๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง จำนวน ๓๖๐ คน แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนาการใช้ภาษาไทย สำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาของ สกร.ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีโมเดลกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ จะเริ่มตั้งแต่ให้นักเรียนที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ลงทะเบียนการเข้ารับฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม นันทนาการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ขั้นตอนที่ ๓ ผู้ฟังบรรยายนั่งปฏิบัติสติ เพื่อให้ผู้ฟังบรรยายมีสมาธิ จิตใจจดจ่อ แน่วแน่กับสิ่งปัจจุบัน ขั้นตอนที่ ๔ ผู้ฟังบรรยายทำแบบสอบถามก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ในเรื่องที่บรรยายเบื้องต้น ขั้นตอนที่ ๕ ผู้รับฟังบรรยายเริ่มฟังบรรยาย ขั้นตอนที่ ๖ ผู้ฟังบรรยายร่วมทำแบบทดสอบหลังฟังบรรยาย เพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยาย และขั้นตอนที่ ๗ แจกของรางวัลและของที่ระลึกให้กับผู้ฟังบรรยายที่ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังบรรยายได้ถูกต้อง

เนื่องจากประชาชนของสามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูหรือภาษาถิ่นเป็นหลัก ในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดเพี้ยน ไม่ตรงกับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของภาษาไทย ประกอบด้วยบางคนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเข้าสังคม หรือเข้าสอบสมัครงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดกอีกด้วย ดังนั้นควรเน้นทักษะด้านภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้แก่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตามอักขระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทย ทำให้ทางการศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

บทสรุป

๑) การพัฒนาทักษะด้านภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒินันท์ นามนาค (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ที่มุ่งเน้น

การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น จึงต้องประสานความร่วมมือและรวมใจกันจัดการศึกษา ให้เอื้อต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคมชุมชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนของสังคมจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าด้านการวางแผนโดยได้ร่วมการวางแผนและจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานและโครงการมาใช้ในการจัดการศึกษา

๒) การพัฒนาทักษะด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาภรณ์ ศรีเนตร และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (๒๕๖๔) ได้ศึกษาถึง รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (๑) รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งประกอบ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑ หลักการ องค์ประกอบที่ ๒ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ ๓ วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ ๔ การประเมินผลและ องค์ประกอบที่ ๕ เงื่อนไขความสำเร็จ (๒) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และใกล้เคียงกับงานวิจัยของปรีวัฒน์ ช่วงคิด (๒๕๕๔) ได้ศึกษาถึง รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า วิธีการที่เหมาะสมคือการทำงานตามหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ (๑) ขึ้นสร้างความเข้าใจ (๒) ขึ้นวางแผน (๓) ขึ้นประชาสัมพันธ์ (๔) ขึ้นดำเนินงาน (๕) ขึ้นประเมินผล (๖) ขึ้นปรับปรุง/พัฒนา โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนา คือ ต้องมีผู้ประสานและส่งเสริมงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในชุมชนอย่างเพียงพอ ต้องเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาแสดงความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมโดยให้โรงเรียน/สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน

๓) การพัฒนาทักษะด้านภาษาพูดและภาษาเขียน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษาพูดและภาษาเขียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนกนารถ บุญวัฒน์กุล (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในประเทศไทยและต่างประเทศมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแนวทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับประเทศไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ๕ ประการ (๑) กฎหมายและนโยบายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเป็นกฎหมายและนโยบายเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตที่เปิดโอกาสให้เรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ ทุกที่ ทุกเวลาอย่างไม่มีเงื่อนไข ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (๒) โครงสร้างและการกระจายอำนาจ การศึกษา โดยกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารงาน ขับเคลื่อนและพึ่งพาตนเองได้ (๓) หลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความหลากหลายยืดหยุ่นและใช้ประโยชน์ได้จริง (๔) การพัฒนาประชาชนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ (๕)

การส่งเสริมภาคีเครือข่ายทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนในการจัดการศึกษา และใกล้เคียงกับงานวิจัยของความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า (๑) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (๒) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ (๓) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพาน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตอำเภอห้วยตะพานไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

๔) การพัฒนาทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอ่านออกเสียงคำประสมในภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒินันท์ นามนาค (๒๕๕๙) ได้ศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปะคำจังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น จึงต้องประสานความร่วมมือและรวมใจกันจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของสังคมชุมชน ดังนั้น ทุกภาคส่วนของสังคมจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องไม่ว่าด้านการวางแผนโดยได้ร่วมการวางแผนและจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานและโครงการมาใช้ในการจัดการศึกษา (สมพิศ โห้งาม, ๒๕๕๕: ๑๓๖) และใกล้เคียงกับงานวิจัยของอนุรุธ ว่องวานิช (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึงเรื่อง แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ ผลการวิจัย พบว่า ในสังคมบริโภคนิยม ก่อให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณงามความดี ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย หากจะมีการพัฒนาประเทศชาติ การพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เป็นคนดีนับเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง หลักพุทธธรรมสามารถช่วยให้เยาวชนเป็นคนดีได้ หากการพัฒนาเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ท้าทายว่า ต้องทำเช่นไรที่จะให้เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาหลักพุทธธรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยใช้นวัตกรรมสื่อและกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติที่จะช่วยดึงดูดให้เยาวชนมีความสนใจที่จะศึกษาหลักพุทธธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับสื่อและกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยผู้วิจัยได้หลักธรรมในการทำสื่อกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญพุทธศาสนาและวิธีการ

ผลิตสื่อและกิจกรรมจากผู้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์สื่อและกิจกรรมนำมาประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของเยาวชนในรูปแบบสื่อและกิจกรรมนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยมุ่งหวังให้เยาวชนไทยเป็นอนาคตที่ดีในการนำพาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

๕) การพัฒนาทักษะด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนรุธ ว่องวานิช (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึงเรื่อง แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ ผลการวิจัยพบว่า ในสังคมบริโภคนิยม ก่อให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณงามความดี ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย หากจะมีการพัฒนาประเทศไทย การพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้เป็นคนดีนับเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง หลักพุทธธรรมสามารถช่วยให้เยาวชนเป็นคนดีได้ หากการพัฒนาเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ทำยากว่า ต้องทำเช่นไรที่จะให้เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาหลักพุทธธรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยใช้นวัตกรรมสื่อและกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติที่จะช่วยดึงดูดให้เยาวชนมีความสนใจที่จะศึกษาหลักพุทธธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับสื่อและกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยผู้วิจัยได้หลักธรรมในการทำสื่อกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญพุทธศาสนา และวิธีการผลิตสื่อและกิจกรรมจากผู้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์สื่อและกิจกรรมนำมาประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของเยาวชนในรูปแบบสื่อและกิจกรรมนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐ โดยมุ่งหวังให้เยาวชนไทยเป็นอนาคตที่ดีในการนำพาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจินตนา ตรงประสิทธิ์ (๒๕๖๐) ได้ศึกษาถึง การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี. ผลการค้นคว้าอิสระพบว่า (๑) ระดับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (๒) ผลเปรียบเทียบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน (๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี ได้แก่ ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับแผนการสอนให้กับครูผู้สอน ควรสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยการอาชีพ หรือสถานประกอบการ เป็นต้น เพื่อร่วมมือการพัฒนา ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรจัดระบบการนิเทศภายในทั้งด้านผู้สอนและการบริหารจัดการของแต่ละตำบล ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อเสนอขอหน่วยงานที่

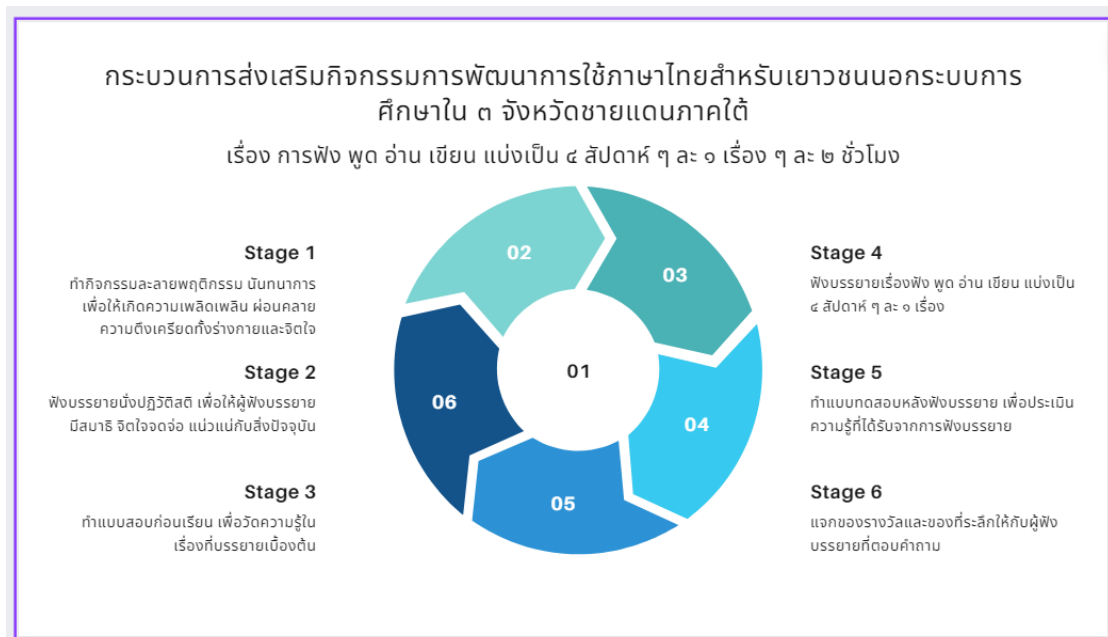
เกี่ยวข้องกับระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา และ ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้ที่รับผิดชอบและครูผู้สอน

การนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

เนื่องจากการศึกษานอกระบบ เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง สามารถ ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ผู้เรียนมีความ สะดวกเลือกเรียนได้หลายวิธีจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิด โอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทศนคติ เพื่อมุ่ง แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ แต่ใน การศึกษาของสามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น คุณภาพการศึกษานอกระบบ จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีเกณฑ์เสียเปรียบกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลาย สาเหตุ อาทิเช่น การขาดโอกาสที่จะได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้ เสียเปรียบยิ่งในด้านของภาษา หรือความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นฐานตามพ่อแม่หรือ เพื่อหางานทำกับครอบครัว ทำให้มีอัตราการขาดเรียนสูง รวมถึงการที่ผู้เรียน ผู้รับบริการ มีภาระ หนักที่จะต้องเรียนสายสามัญ และเรียนทางศาสนาควบคู่กันอีกด้วย และปัญหาครุจำนวนไม่น้อยขอ ย้ายจากพื้นที่ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย และประชาชนยังกำลังประสบปัญหา และต้องอยู่ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่วิกฤติและอันตรายนานาประการ ไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษา อย่างทั่วถึง ขาดโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาในระบบจำนวนมาก และผลสมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติมาก ตามปัญหาข้างต้น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) จึงได้พัฒนาจัดตั้งการศึกษานอกระบบขึ้น เพื่อรับนักเรียนหรือประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะ ดังกล่าว หรือขาดโอกาสทางการศึกษาได้เข้ามาเรียนรู้ และรับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้เกิด สังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว ซึ่งทำให้ประเทศมีศักยภาพและขีด ความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็น การพัฒนาที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ ทำให้เป็น สะพานทอดนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา

ผลงานวิจัย/ผลผลิต สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรืออื่น ๆ ที่ได้จากการทำวิจัย และมี Impact ต่อสังคม, ประเทศชาติได้รับประโยชน์อะไร

จากกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบ การศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๒ ครั้ง ๓๖๐ คน คณะผู้วิจัยจะขอเสนอแนะ แนวทางในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ โดยมีโมเดลดังต่อไปนี้

จากโมเดลกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ประชาชนของสามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูหรือภาษาถิ่นเป็นหลัก ในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดเพี้ยน ไม่ตรงกับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของภาษาไทย ประกอบด้วยบางคนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเข้าสังคม หรือเข้าสอบสมัครงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตกอีกด้วย ดังนั้นควรเน้นทักษะด้านภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ฟัง อ่าน เขียน ให้แก่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตามอักขระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทย ทำให้ทางการศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

เนื่องจากประชาชนของสามจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษามลายูหรือภาษาถิ่นเป็นหลัก ในการสื่อสารกับครอบครัว เพื่อน หรือสังคมทั่วไป ทำให้การใช้ภาษาไทยได้ไม่ถูกต้อง เกิดการอ่านที่ผิดเพี้ยน ไม่ตรงกับอักขระ ไม่ตรงวรรณยุกต์ และไม่ตรงตามสระของภาษาไทย ประกอบด้วยบางคนอ่านภาษาไทยไม่ได้ รวมถึงเขียนภาษาไทยไม่ได้ ทำให้มีผลกระทบเมื่อเข้าสังคม หรือเข้าสอบสมัครงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตกอีกด้วย จึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เพื่อให้เกิดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อ่านได้ตรงตามอักขระ วรรณยุกต์ ของภาษาไทย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนนอกระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องผลักดันหรือสนับสนุนทั้งในเรื่องการวิจัยและการพัฒนาการแก้ไขการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเรื่องของการใช้ภาษาไทย

๒) ควรส่งเสริมโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมที่ใช้สำหรับการสอนภาษาไทย

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) สถานศึกษาควรแนะแนวประชาชนภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษา

๒) ควรส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาการใช้ภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่คาดว่าจะดำเนินการต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาแนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารหลักสูตรต่อเนื่องของสถานศึกษา ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ในพื้นที่อื่น ๆ

๒) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่องของสถานศึกษา ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ในพื้นที่อื่น ๆ

ประวัติผู้วิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล
วัน/เดือน/ปีเกิด
ที่อยู่ปัจจุบัน

พระครูโสภณวชิรบัณฑิต (วิเชียร กุลมณี), ผศ.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ถนนสามัคคีสาย ข ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี
จังหวัด ปัตตานี ๙๔๐๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.

น.ธ.เอก, ป.ธ.๔

พ.ศ. ๒๕๓๖

ปริญญาตรี พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๘

ปริญญาโท M.A.(ภาษาศาสตร์) Formerly University of Poona

การทำงานปัจจุบัน

ตำแหน่งอาจารย์ประจำ/ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์

ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๕๖

รศ.สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และ พระมหาวีเชียร วชิรธมโม ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจ ของพระภิกษุ สามเณรในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๐

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช และ พระมหาวีเชียร วชิรธมโม ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี ต่อภาพลักษณ์ของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี” (ตำแหน่งนักวิจัย)

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช พระมหาวีเชียร วชิรธมโม นางสาวขวัญใจ ศรีพรัตน์ นางชบา บัวอ่อน และ นายธวัชชัย สมอเนื้อ งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์กระบวนการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๑

พระมหาสมคิด สมปนโน (อินทร์แก้ว) นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช และ พระมหาวีเชียร วชิรธมโม (กุลมณี) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระมหาวีเชียร วชิรธมโม, ผศ. (กุลมณี), พระครูสุตกิจโสทร โกตัน, พระพันธ์ ธมมวิโส (อนันตะพงศ์), ดร.สุชาติ ไหมอ่อน, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, นางสาวภมรรัตน์ ชุมภูประวิโร และ นางสาวปานวลัย รัตนบุตรศรี. ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและเครือข่ายการจัดการของชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย” แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

(กสว.) : งบประมาณปกติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ งบประมาณ ๓๘๐,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งหัวหน้าโครงการวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๕

พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ. (กุลมณี), พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร. นายอำพร มณีเนียม พระมหาสมคิด สมุณโน นายจารึก ศิริพงษ์ และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช. ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) : งบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ งบประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งหัวหน้าแผนงานวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๕

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุลมณี) ผศ., ผศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิพงศ์ ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, ผศ.ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ และ นายชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. ศึกษาวิจัยเรื่อง “แลดูเบิ่งผ่อ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) : งบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ งบประมาณ ๘๕๐,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๕

พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุลมณี), รังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์ และ พระครูสุตกิจ สโมสร (โกตัน). ศึกษาวิจัยเรื่อง “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง “แลดูเบิ่งผ่อ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) : งบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ งบประมาณ ๑๕๔,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งหัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ ๑)

บทความทางวิชาการ

๑) รศ.สมบุญ บุญฤทธิ์ และ พระมหาวิเชียร วชิรธมโม (๒๕๕๖) เรื่อง “การศึกษาผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุสามเณรในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส จากเหตุการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” อ้างจาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=๑๖๖๔&articlegroup_id=๑๕๒

๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช และ พระมหาวิเชียร วชิรธมโมเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี ต่อภาพลักษณ์ของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๔ “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ Thailand ๔.๐” วันที่ ๒๕- ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมหรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๑๓๓

๓) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช พระมหาวิเชียร วชิรธมโม ขวัญใจ ศรีพารัตน์ และชบา บัวอ่อน งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์กระบวนการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๑๖๘

๔) Phramahasomkhid Sompanno, Veerasak Bunyadit, Rangsan Wattanachaiwanich, and Phramaha Wichien Kulmanee “Cultivation of Buddhist Doctrines to Children and Youth in the Three Southern Provinces (NICE ๒๐๖)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๕

๕) วาสนา คงจันทร์, รังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ไชยยุทธ์ อินบัว, นิเวศน์ มณีรัตนวงศ์ บทความวิชาการ เรื่อง การเขียนบทความในรายวิชาเทคนิคการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒): January - June ๒๐๑๙

๖) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ., พระครูสุตกิจโสภณ, พระสิริจริยาลังการ, พระพันธ์ ธมมวิโส, รังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช บทความวิชาการ เรื่อง พุทธธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒): January - June ๒๐๑๙

๗) ธนาคม รื่นพานิช, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, พงศ์ศักดิ์ บุญมาศ, ยรรยง ศรีฟ้า และสุนทร อรุณโณ บทความวิชาการ เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของระบบราชการไทยในยุคปัจจุบัน. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๒): July - December ๒๐๑๙

๘) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ประลอง นนทณรงค์, อำพร มณีเนียม และจารึก ศิริบุหงศ์ บทความวิชาการ เรื่อง องค์การภาครัฐแบบมุ่งผลสำเร็จตามหลักสราณียธรรม. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๓): January - June ๒๐๒๐

๙) พระมหาสมคิด สมปนโน, พระศรีปัญญาคุณ, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม และ พระใบฎีกาไพจิตรรัตนญาณ (คงฉิม) บทความวิชาการ เรื่อง หลักธรรมนำประโยชน์สร้างสรรค์สู่ธรรมนุญชีวิต. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๓): January - June ๒๐๒๐

๑๐) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ธนาคม รื่นพานิช, พระครูสุตกิจโสภณ และจารึก ศิริบุหงศ์ บทความวิชาการ เรื่อง ภาวะผู้นำในสังคมไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๓): July - December ๒๐๒๐

๑๑) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, สมนึก กลุมณี, อังคาร กาญจนเพชร, และพระครูสุตกิจโสภณ บทความวิชาการ เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยยุคปัจจุบัน. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ (๒๕๖๔): July - December ๒๐๒๑

๑๒) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ. (กลุมณี), พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร. นายอำพร มณีเนียม พระมหาสมคิด สมปนโน นายจารึก ศิริบุหงศ์ และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช. เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๑๓) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กลุมณี) ผศ., ผศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิพงศ์ ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, ผศ.ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ และ นายชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. เรื่อง “แลดูเบิ่งผ่อ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI

2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๑๔) พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, (กุลมณี), รังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์ และ พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน). เรื่อง “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล

นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์

วัน/เดือน/ปีเกิด

ที่อยู่ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ถนนสามัคคีสาย ข ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี
จังหวัด ปัตตานี ๙๔๐๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๖

กำลังศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๕๖๒

กำลังศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาที่ยั่งยืน)
มหาวิทยาลัยทักษิณ

พ.ศ. ๒๕๕๘

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. ๒๕๕๖

พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ) (รัฐศาสตร์การปกครอง)
(เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การทำงานปัจจุบัน

ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ทุนการศึกษา

๑. ทุนการศึกษาต่อปริญญาโท จากพระครูวรนาถโพธิคุณ เจ้าอาวาสวัดอรัญวาสีการาม
(วัดห้วยเงาะ) จังหวัดปัตตานี

๒. ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยได้รับ
ทุนสนับสนุนการวิจัยระดับปริญญาโท จากสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน(สพย.)

รางวัล

๑. ได้รับคัดเลือกเป็นนักวิจัย "ระดับดี" ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ให้รางวัล พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

๒. ได้รับคัดเลือกเป็นนักวิจัย "ระดับดีมาก" ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้ให้รางวัล พระธรรมวัชรบัณฑิต,
ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๕ ณ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

ประสบการณ์วิจัย/ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๐ งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์กระบวนการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” ในตำแหน่งผู้วิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรพระพุทธศาสนาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การวิจัยการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ในสามจังหวัดชายแดนใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน ๓ จังหวัดภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการสร้างทักษะการเรียนรู้ของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๕” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับชุมชนชาวพุทธใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและเครือข่ายการจัดการของชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมวัฒนธรรมชุมชนกับการสำรวจวรรณกรรมใบลาน ในเขตลุ่มน้ำโขง” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๓ นวัตกรรมวัฒนธรรมชุมชนกับการสำรวจวรรณกรรมใบลานในเขตลุ่มน้ำโขงตอนล่าง” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายจิตสาธารณะในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาสู่เมืองสันติภาพไร้รอยต่อ” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบสันติสุขตามหลักคำสอนทางศาสนาในพื้นที่ภาคกลางและภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๔ งานวิจัยเรื่อง “แท็กซีคุณธรรม : เครือข่ายและการจัดการในการยกระดับความมีจิตให้บริการที่ดีของผู้ขับแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๑ ความยั่งยืนของชุมชนภาคการเกษตรท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดยะลา” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “แลดูเบิ่งผ่อ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด ในตำแหน่งหัวหน้าแผนงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง วิจัยย่อยที่ ๑ “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง วิจัยย่อยที่ ๓ “เบิ่ง” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างความสมดุลตามแนวพุทธของภาคการเกษตร ภาคการบริการ และ ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๑ การสร้างความสมดุลของภาคการเกษตรในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๒ การสร้างความสมดุลของภาคบริการในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๓ การสร้างความสมดุลของภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดอุบลราชธานี” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

การเผยแพร่ผลงานวิจัย/การตีพิมพ์/การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิชและร.ต.ต.พิชัย โอฬารศิริ งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานในการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๙ – ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๕๐๐ เล่ม หน้า ๕๒

๒) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, เอกรินทร์ สังข์ทอง, เรชา ชูสุวรรณ งานวิจัยเรื่อง “สภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้รับทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สพย.)

๓) พระครูสุตกิจสโมสรและนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช งานวิจัยเรื่อง “แนวทางส่งเสริมศีลธรรมและคุณธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนดวนายร้อย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๓ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: แนวโน้ม ความท้าทาย และความยั่งยืน” วันที่ ๒๘ – ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๙๕

๔) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช และพระมหาวิเชียร วชิรธมโม งานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี ต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๔ “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ Thailand ๔.๐” วันที่ ๒๕ – ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมहरรรษา เจบี หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๑๓๓

๕) นางสาวเพ็ญพิมล นิธิสุนทรวงศ์ และนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช งานวิจัยเรื่อง “เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม สู่การเมืองการปกครองของไทย” การประชุมวิชาการระดับชาติ ศึกษาศาสตร์ วิจัย ครั้งที่ ๔

“นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ Thailand ๔.๐” วันที่ ๒๕ – ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมहरรรษา เจบีหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐๐ เล่ม หน้า ๑๓๐

๖) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช พระมหาวิเชียร วิชรธมโม ขวัญใจ ศรีพารัตน์ และชบา บัวอ่อน งานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์กระบวนการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๑๖๘

๗) เกศินี นันทเสนีย์ ธัญวรรณ์ แม่นยำ และนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช งานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ของเทศบาลเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๑๖๖

๘) Phramahasomkhid Sompanno, Veerasak Bunyadit, Rangsan Wattanachaiwanich, and Phramaha Wichien Kulmanee “Cultivation of Buddhist Doctrines to Children and Youth in the Three Southern Provinces (NICE ๒๐๖)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๕

๙) Pamonrat Chumpoopraviro, Phrakhrusutakitsamosom, and Rangsan Wattanachaiwanich “Cultivating Integrity of Youth in the three Southern Provinces of Thailand (NICE ๒๐๗)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๖

๑๐) Panwalai Sriram, Phramahasomkhid Sompanno (Inkaew), and Rangsan Wattanachaiwanich “Family Violence Affecting Aggression of Children in Three Southern Provinces (NICE ๒๐๘)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๗

๑๑) Veerasak Bunyadit, Pamonrat Chumpoopraviro, and Rangsan Wattanachaiwanich “Teachers’ Perceptions on Participation in Building Cognitive Skills of People Involved in Education in the Field of Personnel Management under Secondary Educational Service Area Office Area XV (NICE ๒๐๙)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๘

๑๒) Phramaha Wichien Kulmanee, Rangsan Wattanachaiwanich, Kwanjai Sriparat, and Ekkarin Sungtong “The Enterprise Risk Management Model of Buddhism in the Three Southern Border Provinces (NICE ๒๑๐)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๙

๑๓) Phrakhrusutakitsamosom (Kotan), Chit Nilwichean, and Rangsan Wattanachaiwanich “The Sangha Administration of Official Monk in three Southern Provinces of Thailand (NICE ๒๑๑)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๕๐

๑๔) วาสนา คงจันทร์, รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ไชยยุทธ์ อินบัว, นิเวศน์ มณีรัตนวงศ์ บทความวิชาการ เรื่อง การเขียนบทความในรายวิชาเทคนิคการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒): January - June ๒๐๑๙

๑๕) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ., พระครูสุตกิจโสโมสร, พระสิริจริยาลังการ, พระพันธ์ ธมมวิโส, รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ บทความวิชาการ เรื่อง พุทธธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒): January - June ๒๐๑๙

๑๖) เกศินี สังข์เพ็ชร, นฤมล สุขรัตน์, รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ บทความวิชาการ เรื่อง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ภายใต้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๒): July - December ๒๐๑๙

๑๗) พระครูวุฒิชัยธรรมบัณฑิต, สมนึก จันทร์โสภา, ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ บทความวิชาการ เรื่อง หลักการสื่อสารทางการเมืองสู่กระบวนการการเมืองของไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๓): January - June ๒๐๒๐

๑๘) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, พระครูสุตกิจโสโมสร (โกตัน), นายจิตต์ นิลวิเชียร, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม และ นายไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน บทความเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๑ (แบบออนไลน์) “พุทธบูรณาการ อารยธรรมวนันท์เมืองแหวก สู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน” Buddhist Integration on Vanam Dongrak Civilization towards Sustainable Social Development. วันที่ ๓ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

๑๙) นายจิตต์ นิลวิเชียร, นางสาวปานวลัย ศรีราม และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ นำเสนอผลงานวิจัยประเภทโปสเตอร์ เรื่อง “การสร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับชุมชนชาวพุทธ ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในการประชุมวิชาการระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๗ “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเสมอภาค” Moving Towards Innovative, Transformative, and Equitable Education. ระหว่างวันที่ ๒-๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๒๐) รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, โยธิน ทองเนื้อแข็ง, จารึก ศิริบุษงค์, อำพร มณีเนียม บทความวิชาการ เรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐแนวใหม่. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (๒๕๖๓): July - December ๒๐๒๐

๒๑) ดร.สุชาติ ใหม่อ่อน, ศดานนท์ วัตตธรรม, รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์, ไชยยุทธ์ อินบัว บทความวิชาการ เรื่อง เทคนิคการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการด้านสังคมศาสตร์. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (๒๕๖๓): July - December ๒๐๒๐

๒๒) ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, พระสังฆา สายเนตร, พระครูสุตกิจโสโมสร, รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ บทความวิชาการ เรื่อง หลักพุทธธรรมกับการเชื่อมโยงในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (๒๕๖๔): January - June ๒๐๒๑

๒๓) Chaiyasit Udomchokenamon, Rangsan Wattanachaiwanich, Phracharan Suvaco (Sathan), Thananchai Pattanasing, Phrasarit Sumano, Sanya Kenaphoom. “Innovative Ways of

Community Culture and Palm Leaf Literature Survey in Lower Mekong River Basin”. Design Engineering. Articles. VOL ๒๐๒๑: ISSUE ๐๘.

๒๔) Chaiyasit Udomchokenamorn, Phrakrukhsit Wattananukul, Thananchai Pattanasing and Rangsan Wattanachaiwanich. “ Innovative Ways of Community Culture and Palm Leaf Literature Survey in Lower Mekong River Basin”. Design Engineering. Articles. VOL ๒๐๒๑: ISSUE ๐๘.

๒๕) พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร., นายวรปรัชญ์ ลาวัณย์วิไลวงศ์ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนภาคการเกษตรท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดยะลา. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๒๖) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ผศ. (กุลมณี), พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร. นายอำพร มณีเนียม พระมหาสมคิด สมปนโน นายจาริก ศิริพงษ์ และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช. เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๒๗) นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุลมณี) ผศ., ผศ.ดร.กมลาศ ภูวนาธิพงศ์ ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, ผศ.ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ และ นายชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์. เรื่อง “แลดู เบื้องผอ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

๒๘) พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, (กุลมณี), รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช, ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์ และ พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน). เรื่อง “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล

พระครูสุตกิจสโมสร

วัน/เดือน/ปีเกิด

ที่อยู่ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ถนนสามัคคีสาย ข ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี
จังหวัด ปัตตานี ๙๔๐๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สาขา ครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๔

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา:วิชาการบริหารการจัดการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. ๒๕๖๖

กำลังศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

การทำงานปัจจุบัน

ตำแหน่งอาจารย์ประจำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์

ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๕๙

พระครูสุตกิจสโมสรและนายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช.(๒๕๕๙).แนวทางส่งเสริมศีลธรรมและคุณธรรม
ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนโรงเรียนดาวนายร้อย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.โครงการประชุม
วิชาการระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๓ เรื่อง“การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : แนวโน้ม ความท้าทาย และ
ความยั่งยืน”คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันที่ ๒๘-๒๙ กรกฎาคม
๒๕๕๙. หน้า ๔๓๘-๔๔๔. ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๑-๓๑๒-๖ (ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี)

พ.ศ. ๒๕๖๑

พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน) ดร.จิตต์ นิลวิเชียร และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช. (๒๕๖๑). ปัจจัยที่
ส่งผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพัฒนาสังคมของ พระสังฆาธิการในสามจังหวัดชายแดนใต้ แหล่ง
ทุนจาก สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย งบประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท
(ตำแหน่งหัวหน้าโครงการวิจัย)

นางสาวภมรรัตน์ ชุมภูประวีโร พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน) และ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช.
(๒๕๖๑). การวิจัยการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ แหล่งทุนจาก สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย งบประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระมหาวชิธร วชิรธมโม, ผศ. (กุลมณี), พระครูสุตกิจสโมสร โกตัน, พระพันธ์ ธมมวิโส (อนันตะพงศ์), ดร.สุชาติ ไหมอ่อน, นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, นางสาวภรณ์ ชุมภูประวีโร และ นางสาวปานวลัย รัตนบุตรศรี. (๒๕๖๓). การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและเครือข่ายการจัดการของชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (กสว.) : งบประมาณปกติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ งบประมาณ ๓๘๐,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๕

นายอำพร มณีเนียม, ดร.สุชาติ ไหมอ่อน, พระครูสุตกิจสโมสร และ นายไชยยุทธ์ อินบัว. (๒๕๖๕). ความยั่งยืนของชุมชนภาคอุตสาหกรรมท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) : งบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ งบประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งนักวิจัย)

พ.ศ. ๒๕๖๕

พระมหาวชิธร วชิรธมโม, (กุลมณี), รังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์ และ พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน). ศึกษาวิจัยเรื่อง “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง “แลดูเบิ่งผ่อ” เยาวชนผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิด แหล่งทุนจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) : งบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ งบประมาณ ๑๕๔,๐๐๐ บาท (ตำแหน่งนักวิจัย)

บทความทางวิชาการ**พ.ศ. ๒๕๖๐**

นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์และพระครูสุตกิจสโมสร.(๒๕๖๐).แนวทางการจัดการเรียนร่วมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนใต้.โครงการประชุมวิชาการระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๔ (Educational Research Conference ๔th) “นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ Thailand ๔.๐ (Innovative Education for Thailand ๔.๐)”คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันที่ ๒๕-๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐. หน้า ๗๔๖-๗๕๘. ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๑-๔๐๙-๒

พ.ศ. ๒๕๖๑

ขวัญฤทัย แวสุวรรณ เปมิกา นวลปิ่น และ พระครูสุตกิจสโมสร.(๒๕๖๑).การศึกษาคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี.การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (Nice) ๒๐๑๘ “Education, Leadership, and Innovation in Learning Society” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันที่ ๔-๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑. หน้า ๑๑๗๓-๑๑๘๓. ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๑-๔๗๕-๗

Pamonrat Chumpoopraviro, Phrakhrusutakitsamosom, and Rangsan Wattanachaiwanich “Cultivating Integrity of Youth in the three Southern Provinces of Thailand (NICE 207)” The 5th

National and 3rd International Conference on Education (NICE) 2018. July 5-7, 2018 at Phuket, Thailand. P 46

Phrakhrusutakitsamosom (Kotan), Chit Nilwichean, and Rangsan Wattanachaiwanich “The Sangha Administration of Official Monk in three Southern Provinces of Thailand (NICE 211)” The 5th National and 3rd International Conference on Education (NICE) 2018. July 5-7, 2018 at Phuket, Thailand. P 50

พ.ศ. ๒๕๖๒

พระมหาวีเชียร วชิรธมโม, พระครูสุตกิจสโมสร, พระศรีจริยาลังการ, พระพันธ์ ธรรมวิโส และ รังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช. (๒๕๖๒). พุทธธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑(๑) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒.

ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์, พระครูสุตกิจสโมสร, ศदानนท์ วัตตธรรม, วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ และจักรธ สิริแสง. (๒๕๖๒). การแก้ปัญหาอรรพ์ขึ้นตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑(๒) กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๒.

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระมหาวีเชียร วชิรธมโม, ธนาคม รื่นพานิช, พระครูสุตกิจสโมสร และจารึก ศิริบุบผะ. (๒๕๖๓). ภาวะผู้นำในสังคมไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒(๔) กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๓.

รังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน), จิตต์ นิลวิเชียร, พระมหาวีเชียร วชิรธมโม และ ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน (๒๕๖๓). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาจุฬาฯ สุรินทร์ ครั้งที่ ๑ (แบบออนไลน์) “พุทธบูรณาการ อารยธรรมอันมั่งคั่งแห่งการพัฒนที่ยั่งยืน” วันที่ ๓ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

พ.ศ. ๒๕๖๔

พระครูสุตกิจสโมสร, ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน, พระสังวณ สายเนตร และรังสรรค์ วัฒนาชัยวณิช. (๒๕๖๔). หลักพุทธธรรมกับการเชื่อมโยงในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓(๕) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๔.

พระมหาวีเชียร วชิรธมโม, สมนึก กลมณ, อังคาร กาญจนเพชร, และพระครูสุตกิจสโมสร. (๒๕๖๔). บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยยุคปัจจุบัน. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓(๖) กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๔.

พ.ศ. ๒๕๖๕

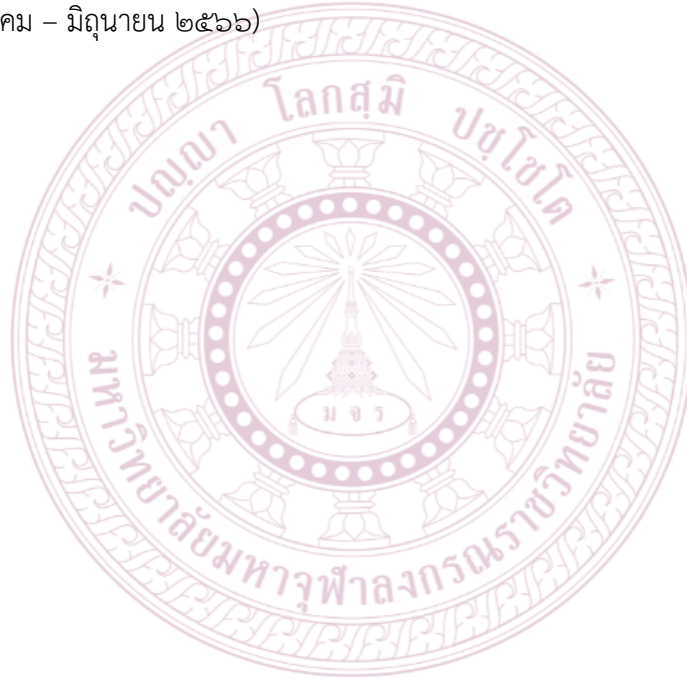
สุชาติ ใหม่อ่อน, ธนาคม รื่นพานิช, พระศรีจริยาลังการ และพระครูสุตกิจสโมสร. (๒๕๖๕). หลักสัน

นิสสิตศิลป์กับการพัฒนาชีวิตให้มีความสุข. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๔(๗) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๕.

พ.ศ. ๒๕๖๖

พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม, (กุลมณี), รั้งสรรค์ วัฒนาชัยวณิช, ชุมศักดิ์ นรารัตน์วงศ์ และ พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน). เรื่อง “แล” รูปแบบการผลิตสื่อสร้างสรรค์เชิงประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในบ้านเกิดของเยาวชนในจังหวัดปัตตานี. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

นายอำพร มณีเนียม, ดร.สุชาติ ใหม่อ่อน, พระครูสุตกิจสโมสร และ นายไชยยุทธ์ อินบัว. เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนภาคอุตสาหกรรมท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัด. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (TCI 1) ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (พฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๖๖)

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล พระมหาสมคิด สมปนโน
วัน/เดือน/ปีเกิด ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๘
ที่อยู่ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ถนนสามัคคีสาย ข ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี
จังหวัด ปัตตานี ๙๔๐๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๙ ปรียญ (พธ.บ.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐประศาสนศาสตร (รป.ม.) มหาวิทยาลัยปทุมธานี
การทำงานปัจจุบัน ตำแหน่งอาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์

ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๕๘

งานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่อการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากโครงการอบรมธรรมแก่เยาวชนในสถานพินิจ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี. ในตำแหน่งหัวหน้าโครงการ

พ.ศ. ๒๕๖๑

งานวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน ๓ จังหวัดภาคใต้” ในตำแหน่งผู้ร่วมวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งหัวหน้าโครงการ

พ.ศ. ๒๕๖๕

งานวิจัยเรื่อง “ความยั่งยืนของชุมชนภาคบริการท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส” ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในตำแหน่งหัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

บทความทางวิชาการ

พ.ศ. ๒๕๖๑

Phramahasomkhid Sompanno, Veerasak Bunyadit, Rangsan Wattanachaiwanich, and Phramaha Wichien Kulmanee “Cultivation of Buddhist Doctrines to Children and Youth in the Three Southern Provinces (NICE ๒๐๖)” The ๕th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๕

Panwalai Sriram, Phramahasomkhid Sompanno (Inkaew), and Rangsan Wattanachaiwanich “Family Violence Affecting Aggression of Children in Three Southern Provinces (NICE ๒๐๘)” The ๕

th National and ๓rd International Conference on Education (NICE) ๒๐๑๘. July ๕-๗, ๒๐๑๘ at Phuket, Thailand. P ๔๗

พ.ศ. ๒๕๖๒

ธนกร สิริศักดิ์, เตชิต ยอดเมืองนาย, จารึก ศิริบุพผะ, พระมหาสมคิด สมปนโน และจิตต์ นิลวิเชียร. (๒๕๖๒). อิทธิพลของสังคมที่มีต่อประชาชนปัตตานี เกี่ยวกับการสร้างครอบครัว. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑(๑) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒.

สมนึก กุลมณี, พระมหาสมคิด สมปนโน, ธนาคม รื่นพานิช, ชุมศักดิ์ นรรัตน์วงศ์ และอังคาร กาญจนเพชร. (๒๕๖๒). การวิเคราะห์หลักสุจริต ๓ กับนักการเมืองในสังคมไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑(๒) กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๒.

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระพันธ์ ธมมวิโส, พระสิริจริยาลังการ, ดร., พระมหาสมคิด สมปนโน และเกษศิริรินทร์ ปัญญาเอก. (๒๕๖๓). รูปแบบการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒(๓) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓.

พ.ศ. ๒๕๖๔

พระมหาสมคิด สมปนโน, อังคาร กาญจนเพชร, สมนึก กุลมณี, และสุภารัตน์ ลีมดำรงค์. (๒๕๖๔). การนำหลักสุจริตมาพัฒนาศักยภาพของนักการเมืองท้องถิ่น. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓(๕) มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๔.

พระมหาสมคิด สมปนโน, จักรธร สุริแสง, นิเวศน์ มณรัตน์วงศ์ และพระมหาเสาวนันท สภาจาโร. (๒๕๖๔). การดำเนินชีวิตตามหลักสุคติที่ปรากฏในสังคมไทย. วารสารมหาจุฬาทานีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓(๖) กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๔.

พ.ศ. ๒๕๖๖

พระมหาสมคิด สมปนโน, นายนิเวศน์ มณรัตน์วงศ์, ดร.ธนาวิ นิมเรือง และ นายรัชชเมธ จันทนวล. เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนภาคบริการท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล นายวีรศักดิ์ บุญญดิษฐ์
วัน/เดือน/ปีเกิด ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓
ที่อยู่ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี
ถนนสามัคคีสาย ข ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี
จังหวัด ปัตตานี ๙๔๐๐๐

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๒๑ ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. ๒๕๓๐ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๓๙ พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
พ.ศ. ๒๕๖๒ กำลังศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาที่ยั่งยืน)
มหาวิทยาลัยทักษิณ
พ.ศ. ๒๕๖๖ กำลังศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

การทำงานปัจจุบัน

ตำแหน่งอาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

ประสบการณ์วิจัย/ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้กับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ในตำแหน่งผู้วิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๑ งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการสร้างทักษะการเรียนรู้ของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15” ในตำแหน่งหัวหน้าโครงการวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๓ งานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและเครือข่ายการจัดการของชุมชนสร้างสรรค์ในสังคมไทย” ในตำแหน่งผู้วิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕ งานวิจัยเรื่อง “วิจัยย่อยที่ ๑ ความยั่งยืนของชุมชนภาคการเกษตรท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดยะลา” ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในตำแหน่งผู้วิจัย

ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์

ผลงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๕๙

นายวีรศักดิ์ บุญญดิษฐ์และพระมหาสมคิด สมปนโน (๒๕๕๙). ทัศนคติต่อการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กรณีศึกษา : สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี. บทความวิชาการ. โครงการประชุมวิชาการระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ ๓ เรื่อง "การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : แนวโน้ม ความท้าทาย และความยั่งยืน" คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี วันที่ ๒๘-๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙. หน้า ๙๓. ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๒๗๑-๓๑๒-๕ (ได้รับ
ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี

พ.ศ. ๒๕๖๖

พระครูสุวรรณสุตาลังการ, ดร., นายวรปรัชญ์ ลาวัณย์วิไลวงศ์ นายรังสรรค์ วัฒนาชัยวิช
และ นายวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ เรื่อง ความยั่งยืนของชุมชนภาคการเกษตรท่ามกลางความหลากหลาย
ในพื้นที่จังหวัดยะลา. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์ (TCI 2) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓: (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๖)

บทความทางวิชาการ

๑) วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, พระมหาเสาวนันท สุภาจาโร, อังคาร กาญจนเพชร, ประลอง นนท
ณรงค์ และสุชาติพิทย์ นววิธากาญจน์ บทความ เรื่อง การเมืองการปกครองของไทยกับพระพุทธศาสนา.
วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑
(๒๕๖๒): January - June 2019

๒) ดลนภา รัตนภิกขุ, จรรย์า จันทรแก่นรัตน์ และวีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ บทความ เรื่อง การ
จัดการของเสียอันตรายในอุตสาหกรรมไทย. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๒): July - December 2019

๓) ชุมศักดิ์ นรรัตน์วงศ์, พระครูสุตกิจโสภณ, ศดานนท์ วัดตธรรม, วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์
และจักรธร สุริแสง บทความ เรื่อง การแก้ปัญหาคอร์รัปชันตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใน
สังคมไทย. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๒): July - December 2019

๔) วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, โยธิน ทองเนื้อแข็ง, ชนิศร์ ชูเลื่อน และรัชชเมธ จันทนวล บทความ
เรื่อง การพัฒนาการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (๒๕๖๔): January - June 2021

๕) วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, พงษ์ศักดิ์ สุวรรณมัลย์ สุนทร อรุณโณและณัฐนิชา วรรณมณี
บทความ เรื่อง หลักการบริหารกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทย. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ (๒๕๖๔): July - December 2021

๖) วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, สุนทร อรุณโณ, จักรธร สุริแสงและพงศ์ศักดิ์ บุญมาศ บทความ เรื่อง
หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้กับการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๗ (๒๕๖๕): January - June 2022